

studiehåndbok 2003/04

høgskolen i molde

www.himolde.no

HØGSKOLEN I MOLDE

Adresser ved Høgskolen i Molde

Høgskolen i Molde (HSM):

Postadresse:	Postboks 2110, 6402 Molde
Besøksadresse:	Britvegen 2
E-postadresse:	post@himolde.no
URLadresse:	http://www.himolde.no
Telefon:	71 21 40 00
Telefaks:	71 21 41 00
Direkte innvalg:	71 21 4x xx

Institutt for økonomi (IFØ) og Institutt for informatikk (IFI):

Bygg A

Postadresse	Postboks 2110, 6402 Molde
Besøksadresse	Britvegen 2
Telefon	71 21 40 00
Telefaks adm.	71 21 41 00
Telefaks vit. pers.	71 21 42 00 (bør kun brukes for utgående faks)

Institutt for samfunnsfag (IFS) og Institutt for helsefag (HF):

Bygg B

Postadresse	Postboks 2110, 6402 Molde
Besøksadresse	Britvegen 2
Telefon	71 21 40 00
Telefaks	71 21 40 50

Stuedsted Kristiansund:

Postadresse	Industriveien 18, 6517 Kristiansund
Besøksadresse	Industriveien 18
Telefon	71 68 51 50
Telefaks	71 68 51 70

INNHALDSFORTEGNELSE

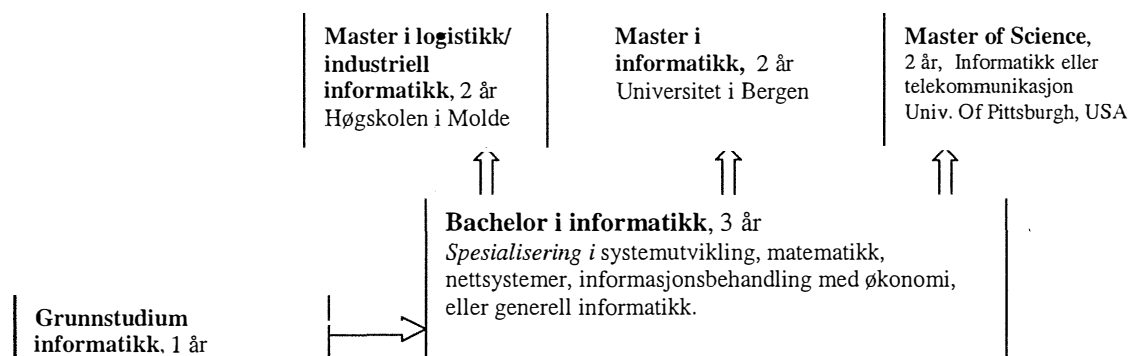
HØGSKOLEN I MOLDE	1
Adresser ved Høgskolen i Molde.....	1
INNHALDSFORTEGNELSE	2
INFORMATIKK	3
1-årig grunnstudium i informatikk.....	5
Systemutvikling (bachelorstudium)	6
Matematikk (bachelorstudium)	7
Nettsystemer (bachelorstudium)	8
Informasjonsbehandling med økonomi (bachelorstudium).....	9
Generell informatikk (bachelorstudium)	11
Master of Science in Logistics, <i>industriell informatikk</i>	12
Cand.scient.-retning i informatikk	14
Masterstudium ved University of Pittsburgh	14
TRANSPORTØKONOMI OG LOGISTIKK	15
Bachelorstudium i transportøkonomi og logistikk (3 år)	16
Bachelorstudium i petroleumslogistikk (3 år).....	20
Bachelorstudium i internasjonal logistikk (3 år).....	22
1-årig påbyggingsstudium i logistikk og forsyning.....	23
1-årig studium i elektronisk handel og innkjøpsledelse	24
Master of Science in Logistics (2 år)	25
ØKONOMI OG ADMINISTRASJON	27
Høgskolekandidatstudium i økonomi og administrasjon (2 år)	28
Bachelorstudium i økonomi og administrasjon (3 år)	30
Bachelorstudium i revisjon (3 år).....	35
1-årig studium i bedriftsøkonomi	37
1-årig påbyggingsstudium i revisjon.....	38
SAMFUNNSFAG	39
Bachelorstudium i politikk og samfunnsendring (3 år).....	39
Statsvitenskap, årsstudium	40
½-årig påbygging i statsvitenskap/administrasjon og organisasjonsvitenskap.....	41
½-årig studium i forvaltnings- og arbeidsrett.....	43
Påbyggingsstudium i kunnskapsledelse og innovasjon.....	44
HELSEFAG	45
Bachelorgrad i sykepleie.....	46
Bachelorstudium i vernepleie (3 år)	50
Videreutdanning i aldring og eldreomsorg.....	54
Videreutdanning i nevrologisk sykepleie.....	56
Sykepleie og dokumentasjon i pasientjournalen	57
KURSOVERSIKT	58
Administrasjon og organisasjon	59
Bedriftsøkonomi	62
Fotballøkonomi	68
Informatikk	70
Jus	81
Logistikk	84
Matematikk/statistikk.....	93
Petroleumslogistikk.....	97
Revisjon	98
Språk	100
Statsvitenskap	102
Samfunnsøkonomi	105
Transport.....	108
REGISTER, FAGOMRÅDER	114
Alfabetisk kursregister	117
FORSKRIFT OM KRAV TIL BACHELORGRADEN VED HØGSKOLEN I MOLDE	120
FORSKRIFT OM OPPTAK TIL MASTERGRADSSTUDIET I LOGISTIKK VED HØGSKOLEN I MOLDE	122

INFORMATIKK

Høgskolen i Molde tilbyr 1-årig grunnstudium i informatikk, 3-årig bachelorstudium (flere spesialiseringsretninger) og 2-årig masterstudium i logistikk rettet mot industriell informatikk. Videre er det opprettet avtaler om overgang til masterstudier ved Universitetet i Bergen og ved University of Pittsburgh.

Informatikk inngår som et sentralt verktøy i mange fag, i tillegg til å være et fag i seg selv. Selve innholdet i faget er under rivende utvikling. Det gjelder både det teknologiske grunnlaget og hvordan informatikk brukes i samfunnet. Utviklingen av informatikk generelt og anvendelsene innen kommunikasjon spesielt, er den dominerende drivkraften i de store endringene i samfunnet som vi opplever i vår tid. Nye næringer oppstår og gamle forsvinner. I takt med det oppstår nye yrker og jobbmuligheter. Dette er i seg selv en utfordring for den som søker utdanning. Men i den grad noe kan sies sikkert om framtiden, kan vi ta for gitt at det vil være et stort behov for kompetanse innen IT. Akkurat hva slags yrker og hvordan jobbmulighetene vil utvikle seg, er det derimot vanskelig å forutsi. Derimot vet vi at IT-faget vil utvikles og endres. Den som utdanner seg innen IT, må også satse på *livslang læring*. Det viktigste med en utdanning må derfor være å gi et godt fundament for videre læring og tilegnelse av ny kunnskap. Dette er grunntanken bak vårt studietilbud i informatikk.

Vi tilbyr et *grunnstudium i informatikk* (1 år) for de som er interessert i IT i kombinasjon med andre studier. De fleste søker likevel til *bachelorstudiet i informatikk*. Høgskolen tilbyr fem spesialiseringer for studenter med ulik bakgrunn og interesse: Systemutvikling, matematikk, nettsystemer, generell informatikk og informasjonsbehandling med økonomi. Studenter ved grunnstudiet søker ofte opptak til bachelorstudiet og har da normalt to studieår igjen. Mange er interessert i enda lengre utdanningsløp (5 år) og har da flere muligheter. Etter en bachelorgrad i informatikk, kan en søke opptak til vårt 2-årige masterstudium i logistikk med spesialisering innen *industriell informatikk*. Høgskolen har også overgangsordninger til masterstudium ved University of Pittsburgh i USA (informatikk og telekommunikasjon), samt Universitetet i Bergen (informatikk). Illustrasjonen under gir en indikasjon på mulighetene, men ta kontakt for å få mer detaljer om overgangsordningene.

Forkunnskaper og forkurs

Opptak til studiet krever generell studiekompetanse. For noen spesialiseringer kreves at en tar kurs i matematikk, og en bør da ha forkunnskaper tilsvarende to år matematikk 2MY fra studieretning for allmenne-, økonomiske- og administrative fag fra videregående skole. Studenter som ikke har slike forkunnskaper, bør sette seg inn i relevante deler av pensum i algebra og funksjonslære før studiet starter.

NB! Høgskolen forutsetter at studenter med svak bakgrunn i matematikk deltar ved forkurset i matematikk som starter 2 uker før ordinær semesterstart.

Høgskolen tilbyr 2 varianter av innføring i matematikk, nemlig Mk101 Innføring i matematikk A rettet mot økonomi og Mk105 Innføring i matematikk B mer rettet mot informatikk. Variantene er likeverdige for videre studier. Høgskolen tilbyr også studenter med svake forkunnskaper i matematikk å følge et eget tilrettelagt støttekurs Mk002 som tar sikte på å presentere sentrale deler av pensum i kurset 2MY fra videregående skole. For de som skal ta Mk101 Innføring i matematikk A, kan en velge å følge kurset Mk002 om høsten, og deretter ta det ordinære kurset Mk101 om våren. Studenter med tilstrekkelige forkunnskaper i matematikk blir sterkt anbefalt å følge ordinær studieplan. Selv om kunnskaper i matematikk er nyttige og også nødvendig for noen av studieretningene, er det mulig å gjennomføre et studium i informatikk uten bakgrunnskunnskap i matematikk. Mye av pensumlitteraturen og andre hjelpemidler er på engelsk, så gode *engelskkunnskaper* vil være en fordel. Enkelte av våre kurs foreleses også på engelsk, samt at studenten kan ta deler (f.eks. ett semester) av studiet ved utenlandske

læresteder (høgskolen har utvekslingsavtaler med universitet i Irland, Spania, Tyskland, Nederland og Portugal). (Se nærmere informasjon om dette under "Studier i utlandet"). Gode språkkunnskaper vil derfor alltid være en fordel.

Vitnemål

For å få vitnemål fra informatikkstudiet, må studenten ha bestått eksamen i 180 studiepoeng som er kravet for et bachelorstudium. **Av de 180 studiepoengene må minst 108 være innen informatikk** (en inkluderer alle kurs med In-kode samt Lo205 Elektronisk handel). NB! In102 Innføring i informasjonsteknologi kan ikke benyttes som poenggivende kurs i informatikkstudiene). Hver spesialisering har en rekke obligatoriske fag som må være bestått. I tillegg har hver spesialisering en gruppe med spesialiseringsfag der en viss mengde av disse må være bestått for at vitnemål kan utstedes.

De enkelte kursene

Hvert kurs er beskrevet med studiepoeng. Normen er at studenten skal ta eksamen i 60 studiepoeng hvert studieår. Studiepoengene er ment å beskrive arbeidsmengden i kursene. Hvert kurs er beskrevet med hva slags kunnskap kurset bygger på. I kursbeskrivelsene er det også beskrevet hvilke andre kurs som *må* være *bestått* for at et gitt kurs kan følges.

Kursene In105 Menneske-maskin kommunikasjon og In150 Programmering er obligatoriske for alle spesialiseringene. Disse kursene tas normalt i 1. semester i studiet. Studenter som ønsker å følge spesialiseringene i systemutvikling eller nettsystemer må vanligvis ta In160 Videregående programmering i 2. semester for å kunne ta bachelorstudiet på normert tid. Noen få informatikkurs blir ikke gitt regelmessig (men etter interesse og ressurser). Disse blir markert som *uregelmessig* i kursbeskrivelsene. Informasjon om disse gis særskilt.

Studenter som ønsker å fortsette på masterstudier i logistikk, *industriell informatikk*, kan med fordel ta valgfag i logistikk underveis i bachelorstudiet. Samtidig anbefaler vi at en velger spesialiseringen i matematikk eller systemutvikling hvis en ønsker å fortsette på masterstudiet. Se ellers studieplanen for masterstudiet i logistikk.

Undervisningen er lagt opp med forelesninger, gruppeøvelser og prosjektarbeid. I dette arbeidet vil en benytte høgskolens dataanlegg som består av et stort antall moderne PCer tilknyttet internett og studenthyblenes nettverk. Programmering vil foregå i forskjellige programmeringsspråk, med standard utviklingsverktøy. Kursene er under stadig endring samtidig som nye kurs kommer til etter hvert. Studieplanen vil derfor stadig være under vurdering og utprøving. Opplysningene som blir gitt for de enkelte kurs vil derfor kunne endres i løpet av studietiden.

1-årig grunnstudium i informatikk

Dette studietilbudet gir en solid innføring i primære emner innen informasjonsteknologi (IT). Første semester vil gi innføring i hvordan IT-systemene er satt sammen og hvordan man utvikler dataprogram og *god design* av brukertjenester. Med denne bakgrunn vil andre semester gi mer programmeringsopplæring i databaseteknologi og mulighet til fordypning etter eget ønske. Med fullført studium vil en kunne fungere som en meget anvendelig IT-ressursperson i det offentlige og private, i IT-opplæringsinstitusjoner, eller som medarbeider i en IT-avdeling.

Kompetanse

Studiet kan benyttes som en årsenhet i en bachelorgrad i kombinasjon med andre studier, men kan også være spesielt nyttig for generell kompetanseheving. Det kan også brukes som påbyggingsstudium i informatikk for studenter ved andre studier ved høgskolen. Etter fullført årsstudium velger flere å søke opptak på det 3-årig bachelorstudiet. Dette vil da normalt kunne fullføres på 2 år.

Forkunnskaper

Opptak til studiet krever generell studiekompetanse

Høst	Vår
In105 Menneske-maskin kommunikasjon	In135 Datamodellering og databaser
12	12
In150 Programmering	Valgfag
12	12
In115 Nettverksdrift	12

Oppbygging av 1-årig studium i informatikk

Valgfag:

Valgfag må tas blant våre kurs i informatikk og matematikk (In102 ikke medregnet). Vi anbefaler ett av følgende kurs:

- In151 Programmeringspraksis
- In160 Videregående programmering
- Lo205 Elektronisk handel

Systemutvikling (bachelorstudium)

Dette studieløpet er innrettet mot studenter med interesse for program- og systemutvikling. Studiet er yrkesrettet og sikter inn mot arbeid i IT-avdelinger i offentlige og private virksomheter. Studiet gir grunnlag for utdanning på mastergradsnivå. Programutvikling og systemering er naturlig nok sentrale fagområder i studiet. Følgende kurs er obligatoriske for å få vitnemål på spesialiseringen i Systemutvikling:

- **Mk105 Innføring i matematikk B**
- **Mk202 Diskret matematikk**
- **In105 Menneske-maskin kommunikasjon**
- **In140 Systemering**
- **In150 Programmering**
- **In160 Videregående programmering**
- **In212 Objektorientert utvikling**
- **In530 Prosjektoppgave**

Spesialiseringsgruppen for systemutvikling inneholder følgende kurs:

- *In295 Algoritmer og datastrukturer*
- *In204 Komponentbasert Utvikling*
- *In601 Databaseapplikasjoner*

Minst to kurs må tas fra spesialiseringsgruppen. Nedenfor skisseres ett *eksempel* på studieløp som gir vitnemål med Systemutvikling som spesialisering. Kurs som er oppført uten skråstilt eller uthevet skrift, kan byttes med andre kurs så lenge sum studiepoeng i informatikkfag er minst 108 studiepoeng.

August	Høst	Vår	
	In105 Menneske-maskin kommunikasjon 12	In160 Videregående programmering 12	1. år
	In150 Programmering 12	In135 Datamodellering og databaser 12	
Mk001 Forkurs i matematikk	Mk105 Innføring i Matematikk B 6	Mk202 Diskret matematikk 6	
	In212 Objektorientert utvikling 12	In140 Systemering 12	2. år
	In240 Operativsystemer 12	<i>In601 Databaseapplikasjoner</i> 12	
	In230 Datamaskinarkitektur 12	Mk231 Statistikk I 6	
	<i>In204 Komponentbasert utvikling</i> 12	In380 Robuste og sikre system 12	3. år
	<i>In295 Algoritmer og Datastrukturer</i> 12	In530 Prosjektoppgave 18	

Eksempel på studieløp for Systemutvikling
(Obligatoriske kurs i **uthevet skrift**, spesialiseringskurs i *skråstilt skrift*, og valgfag i normal skrift).

Matematikk (bachelorstudium)

Dette studieløpet er rettet mot studenter med interesse for matematikk og data. Studiet vil gi god bakgrunn for å arbeide med analytiske og beregningsorienterte arbeidsoppgaver i industrien så vel som i det offentlige. Studiet er også et godt grunnlag for videre masterstudium. Matematikk er naturlig nok sentralt, men studiet inneholder også sentrale fag i informatikk.

Følgende kurs er obligatoriske for å få vitnemål på spesialiseringen i matematikk:

- Mk105 Innføring i matematikk B
- Mk202 Diskret matematikk
- Mk205 Matematiske Metoder
- Mk231 Statistikk I
- Mk332 Statistikk II
- Mk211 Numeriske Metoder
- Mk212 Anvendt Lineær Algebra
- In105 Menneske-maskin kommunikasjon

- In150 Programmering
- In160 Videregående programmering
- In295 Algoritmer og Datastrukturer

Spesialiseringsgruppen for matematikk inneholder følgende kurs:

- In330 Programmeringsspråk og Kompilorteknikk
- In212 Objektorientert utvikling
- Mk261 Anvendt statistikk

Minst to kurs må tas fra spesialiseringsgruppen. Nedenfor skisseres ett *eksempel* på studieløp som gir vitnemål med Systemutvikling som spesialisering. Kurs som er oppført uten skråstilt eller uthevet skrift, kan byttes med andre kurs så lenge sum studiepoeng i informatikkfag er minst 108 studiepoeng.

August	Høst	Vår	
	In105 Menneske-maskin kommunikasjon	In160 Videregående programmering	
	12	12	
	In150 Programmering	Mk231 Statistikk I	1. år
		6	
	12	Valgfag	
		6	
Mk001 Forkurs i matematikk	Mk105 Innføring i matematikk B	Mk202 Diskret matematikk	
	6	6	
	Mk332 Statistikk II	Mk211 Numeriske metoder	
	9	9	
	<i>In212 Objektorientert utvikling</i>	<i>Mk261 Anvendt statistikk</i>	2. år
	12	12	
	Valgfag	Mk205 Matematiske Metoder	
	9	9	
	In295 Algoritmer og datastrukturer	Mk212 Anvendt lineær algebra	
	12	6	
	<i>In330 Programmeringsspråk og kompilorteknikk</i>	Valgfag	3. år
	12		
	Bø100 Innføring i bedriftsøkonomi	6	24

Eksempel på studieløp for Matematikk

(Obligatoriske kurs i **uthevet skrift**, spesialiseringskurs i *skråstilt skrift*, og valgfag i *normal skrift*).

Nettsystemer (bachelorstudium)

Samfunnets økende avhengighet av Internett og elektronisk handel krever personell som kan betjene datanett, beskytte mot misbruk, vurdere ytelse og sikre tilgjengelighet. Studiet i Nettsystemer er rettet mot dette markedet, og er egnet for informatikkstudenter som ønsker et mer praktisk studium. Det gir en fordypning innen planlegging og programmering av maskiner, nettverk og databaser som understøtter disse kritiske tjenestene. Programutvikling utgjør en mindre del. Studentene som følger denne spesialiseringsretningen, gis anledning til å jobbe mot *sertifisering* i Ciscos nettverksakademi.

Følgende kurs er obligatoriske for å få vitnemål med spesialisering i Nettsystemer:

- **In105** Menneske-maskin kommunikasjon
- **In115** Nettverksdrift
- **In150** Programmering
- **In160** Videregående programmering
- **In520** Prosjektoppgave

Spesialiseringsgruppen for Nettsystemer inneholder følgende kurs:

- *In380 Robuste og sikre systemer*
- *In240 Operativsystemer*
- *In230 Datamaskinarkitektur*
- *In270 Datakommunikasjon*

Minst tre kurs må tas fra spesialiseringsgruppen. Nedenfor angis et *eksempel* på et studieløp. Kurs som er oppført uten skråstilt eller uthevet skrift, kan byttes med andre kurs så lenge sum studiepoeng i informatikk er minst 108 studiepoeng.

August	Høst	Vår	
	In105 Menneske-maskin kommunikasjon 12	In160 Videregående programmering 12	1. år
Bø001 Forkurs i regnskap	In150 Programmering 12	In135 Datamodellering og databaser 12	
Mk001 Forkurs i matematikk	In115 Nettverksdrift 12	In160 Videregående programmering 12	2. år
	In350 Dokumentbehandling og informasjonsstyring 12	<i>In270 Datakommunikasjon</i> 12	
	<i>In240 Operativsystemer</i> 12	In140 Systemering 12	
	Mk105 Innføring i matematikk B 6	Mk202 Diskret matematikk 6	3. år
	<i>In230 Datamaskinarkitektur</i> 12	<i>In380 Robuste og sikre systemer</i> 12	
	Lo300 Innføring i logistikk 6	In520 Prosjektoppgave 18	
	Ad150 Organisasjon 12		

Eksempel på oppbygging av studiet i nettsystemer

(Obligatoriske kurs i **uthevet skrift**, spesialiseringskurs i *skråstilt skrift*, og valgfag i normal skrift).

Informasjonsbehandling med økonomi (bachelorstudium)

Studiet i informasjonsbehandling med økonomi egner seg godt for den som er interessert i både informatikk og økonomi. Det legges vekt på å oppnå forståelse for organisering og styring av informasjonsressursene i bedriften og hvordan IT kan benyttes for å oppnå strategiske mål. Studiet gir samtidig et godt fundament i bedriftsøkonomiske emner. Mange bedrifter og organisasjoner har behov for personer som både har en god forståelse for IT og en basiskunnskap innenfor et annet fagområde. Studiet vil derfor kvalifisere for et bredt spekter av jobber i næringsliv og forvaltning, f.eks. ulike støttefunksjoner ved innføring av informasjonssystem, deltakelse i eller ledelse av IT-prosjekt og ulike koordineringsfunksjoner hvor IT er et sentralt verktøy. Studiet er mindre rettet mot programmering og de tekniske sidene ved IT enn de andre informatikkstudiene.

Kurs som er obligatoriske for å få vitnemål for denne spesialiseringsretningen:

- Bø100 **Innføring i bedriftsøkonomi**
- Bø200 **Finansregnskap med analyse**
- In105 **Menneske-maskin kommunikasjon**
- In150 **Programmering**
- Mk101 **Innføring i matematikk A**
- Mk231 **Statistikk I**

Spesialisierungsgruppen inneholder følgende kurs:

- Ad150 *Organisasjon*
- In350 *Dokumenthåndtering og informasjonsstyring*
- Bø101 *Innføring i investeringsanalyse*
- Bø330 *Innføring i markedsføring*
- Bø430 *Operasjonsanalyse*
- Lo300 *Innføring i logistikk*
- Lo505 *Innkjøpsledelse*
- Lo510 *Verdikjedeanalyse*
- Lo525 *Kvalitetsledelse*
- Lo205 *Elektronisk handel*

Minst 36 studiepoeng må tas innenfor spesialisierungsgruppen. Nedenfor angis et *eksempel* på et studieløp som vil gi vitnemål på spesialiseringen. Kurs som er oppført uten skråstilt eller uthevet skrift, kan byttes med andre kurs så lenge sum studiepoeng i informatikkfag er minst 108 studiepoeng.

August	Høst	Vår	
	In105 Menneske- maskin kommunikasjon	In151 Programmerings- praksis	
	12	12	
Bø001 Forkurs i regnskap	In150 Programmering	In135 Datamodellering og databaser	1. år
	12	12	
Mk001 Forkurs i matematikk	Mk101 Innføring i matematikk A	Mk231 Statistikk I	
	6	6	
	Bø100 Innføring i bedriftsøkonomi	Bø200 Finansregnskap med analyse	
	6	6	
	<i>Ad150 Organisasjon</i>	In140 Systemering	
	12	12	2. år
	<i>Lo300 Innføring i logistikk</i>	In160 Videregående programmering	
	6		
	Mk332 Statistikk II		
	9	12	
	<i>In350 Dokument- behandling og informasjonsstyring</i>	<i>Lo205 Elektronisk handel</i>	
	12	12	
	<i>Lo505 Innkjøpsledelse</i>	<i>Bø330 Innføring i markedsføring</i>	6 3. år
	6	6	
	<i>Lo525 Kvalitetsledelse</i>	In601 Database- applikasjoner	
	6		
	<i>Lo510 Verdikjedeanalyse</i>		
	6	12	

Eksempel på oppbygging av studiet informasjonsbehandling med økonomi
(Obligatoriske kurs i **uthevet skrift**, spesialiseringskurs i *skråstilt skrift*, og valgfag i normal skrift).

Generell informatikk (bachelorstudium)

Informatikk er et meget variert fag, med et bredt spekter av jobbmuligheter. Faget er derfor interessant for studenter med ulik faglig bakgrunn fra videregående skole og med forskjellige interesser. For å imøtekomme dette tilbyr Høgskolen i Molde et generelt bachelorstudium i informatikk, med kun to obligatoriske fag (24 studiepoeng). Ut over dette kan studenten velge fritt blant kurs innen informatikk, økonomi, språk, administrasjon og organisasjon, m.m., men minst 108 studiepoeng (inklusive de 24 obligatoriske) må være informatikkfag.

Kurs som er obligatoriske for å få vitnemål for denne spesialiseringsretningen:

- **In105 Menneske-maskin kommunikasjon**

- **In150 Programmering**

Ingen spesialiseringsgruppe er angitt. Et *eksempel* på et studieløp som kvalifiserer for et slikt vitnemål er vist nedenfor. Studenten kan *fritt* velge fagsammensetning etter interesse og forutsetninger så lenge sum studiepoeng i informatikk er minst 108 studiepoeng. Denne friheten gjør at det blir studentens eget ansvar å sette sammen et studieprogram som er tilpasset egne mål for framtidig yrkeskarriere.

August	Høst	Vår	
	In105 Menneske-maskin kommunikasjon 12	In151 Programmeringspraksis 12	
Bø001 Forkurs i regnskap	In150 Programmering 12	In135 Datamodellering og databaser 12	1. år
Mk001 Forkurs i matematikk	Mk101 Innføring i matematikk A 6	Bø101 Investeringsanalyse 6	
	Bø100 Innføring i bedriftsøkonomi 6	Mk202 Diskret matematikk 6	
	Ad150 Organisasjon 12	In160 Videregående Programmering 12	2. år
	In350 Dokumentbehandling og informasjonsstyring 12	Lo205 Elektronisk handel 12	
	In240 Operativsystemer 12	In140 Systemering 12	
	Lo300 Innføring i logistikk 6	In270 Data-kommunikasjon 6	3. år
	Lo510 Verdikj.analyse og Lo525 Kval. ledelse 12	Bø200 Finansregnskap m. analyse 6	

Eksempel på studieløp for generell informatikk (Obligatoriske kurs i **uthevet skrift**. Resten i normal skrift er valgfag etter eget ønske).

Master of Science in Logistics, *industriell informatikk*

NB! Studiet undervises i sin helhet på engelsk.

Norsk industri kan ikke konkurrere med lavkostland for standardoppgaver. I Norge må vi satse på de mest komplekse oppgavene, og gjennomføre disse innen en konkurransedyktig tidsramme, til en konkurransedyktig pris. Ofte ligger nisjene for norske bedrifter innen kundeorientert produksjon, dvs. der en kan tilpasse produktet til hver enkelt kunde. Med kundeorientert produksjon blir det nødvendig å håndtere store mengder informasjon, i forbindelse med innkjøp, produksjonsordrer, lagerstyring m.m. Disse logistikkfunksjonene kan ikke utføres effektivt uten utstrakt bruk av IT. Framtiden for disse industribedriftene vil derfor ligge i deres evne til å ta i bruk IT som strategisk virkemiddel. Feltet defineres som en kombinasjon av IT og logistikk, dvs. IT rettet inn mot industrielle anvendelser.

Studiet

Studiet består av informatikk- og logistikkfag. Det vil være egnet for de som ønsker lederoppgaver innen industrien. De som har gjennomgått studiet vil være i stand til å vurdere hvordan IT kan utnyttes strategisk for en bedrift, hvordan IT kan være med på å bygge opp og understøtte de grunnleggende forretningsideene. Med fullført masterstudium i industriell informatikk skal en samtidig ha så mye praktisk og anvendt kunnskap at en kan ta del i oppbyggingen av bedriftens infrastruktur, databaser, datanett m.m., og en skal kunne ha den nødvendige bakgrunn for å lede og delta i utviklingsprosjekt.

Gjennom sentrale logistikkfag skal en få oversikt over metoder og teknikker for å styre materialflyt og prosesser i bedriftene. Logistikk er i dag en kjerneoppgave for mange bedrifter. Med en Master of Science grad i industriell informatikk vil en beherske både de grunnleggende metodene og det verktøyet som brukes for å implementere logistikksystemene. En slik kombinasjon vil være av uvurderlig betydning for bedriftene.

Studenter med 3-års informatikkutdanning kan søke om opptak. Studiet har en lengde på to år (120 studiepoeng), og kan grovt sett betraktes som tre like store deler: Informatikkfag, logistikkfag og mastergradsoppgave. Gjennom den avsluttende mastergradsoppgaven vil studentene få anledning til å prøve det de har lært i praksis. Oppgaven vil være anvendt rettet og vil ofte utføres i samarbeid med en industribedrift.

Studieplan

Studiet er en spesialiseringsretning i masterstudiet i logistikk, og kursene Lo703 og Lo704, samt SØ510 er felles med dette. I tillegg spesifiseres 36 studiepoeng (sp) valgfag som må velges blant følgende kurs:

Høst:

- In725 Prosjektstyring 6 sp
- In730 IT-basert produktlogistikk 12 sp
- In760 Modellering av forretningsprosesser 6 sp
- Lo620 Ruteplanlegging 6 sp
- Lo705 Styringsmodeller i logistikk 12 sp
- Lo955 Forecasting 6 sp

Vår:

- In740 Optimering 12 sp
- In750 IT Strategi 12 sp
- In770 Robuste system 12 sp (Ikke våren 2004)

IFI tar sikte på å gi de fleste kurs hvert år, men tilbudet kan variere etter interesse og muligheter. I andre studieår tas seminar, proposal og mastergradsoppgave på samme vilkår som for masterstudiet i logistikk forøvrig. Detaljene spesifiseres derunder.

Høst		Vår	
Lo704 Matematisk modellering i logistikk		Sø510 Konkurransestrategier	
	6	6	
Valgfag		Lo703 Modeller for lager- og produksjonsstyring	1 år
		12	
	24	Valgfag	
		12	
Lo904 Seminarrekke i informatikk/logistikk		In950 Mastergradsoppgave	2. år
	24		
Lo910 Proposal		30	
	6		

Cand.scient.-retning i informatikk

Studenter med utgangspunkt i informatikkstudiet i Molde kan ta hovedfag informatikk ved Universitetet i Bergen (UiB) så sant det er avlagt eksamen i et sett obligatoriske kurs. Høgskolen i Molde og UiB samarbeider også om et hovedfagsstudium i skjæringspunktet mellom informatikk og logistikk.

Cand.scient.-retningen i informatikk/logistikk har som mål å gi studentene et grunnlag til å kunne utføre og lede større utviklingsprosjekt, til å kunne utføre konsulenthjelp og til en forskerutdanning. Se omtale om "Logistikk" annet sted i håndboken. Høgskolen i Molde har i dag forskningsaktiviteter på disse områdene, flere i samarbeid med faggruppen for optimering ved UiB. Forutsetningen for å kunne ta studiet er at en er opptatt som hovedfagsstudent ved Institutt for Informatikk, UiB.

Cand.scient.-studiet består av et teoripensum på 30 studiepoeng og en forskningsoppgave (se Studiehåndbok for realfag, UiB). Teoripensumet kan velges blant hovedfagskursene som tilbys i informatikk ved UiB og i logistikk/ informatikk ved Høgskolen i Molde. Minst 15 studiepoeng må imidlertid være fra UiB. Forskningsoppgaven blir knyttet til forsknings- og utviklingsprosjekt ved Høgskolen i Molde - ofte med industriell tilknytning. Studenten kan oppholde seg i Molde under arbeidet med oppgaven.

Tilbudet av hovedfagsemner i informatikk/logistikk ved HSM består dels av selvstudiumsemner, dels av kurs som tilbys etter behov og regulære kurs. NB! Ordningen er under i forbindelse med overgang til reform.

Masterstudium ved University of Pittsburgh

Høgskolen i Molde har siden 1990 hatt en samarbeidsavtale med University of Pittsburgh som tilbyr studenter fra Molde med en spesifisert fagsammensetning, basert på det 3-årige studiet i informatikk, adgang til deres masterstudier. Med spesialisering i systemutvikling vil en kanskje finne masterstudiet i *Information Science* mest interessant. Vil en ta masterstudiet i *Telecommunications* bør en ha spesialisering i matematikk fra informatikkstudiet ved Høgskolen i Molde.

Ordningen gir rett til å søke om stipend og lån i Statens lånekasse for utdanning. Samarbeidet med University of Pittsburgh har vært svært vellykket og mange studenter har i årenes løp benyttet seg av dette tilbudet. Vi orienterer jevnlig om mulighetene, samt arrangerer møter med professorer derfra. Disse vil ofte være på besøk i Molde i forskningssammenheng, som foredragsholdere og i kraft av deres engasjement som Professor II hos oss.

TRANSPORTØKONOMI OG LOGISTIKK

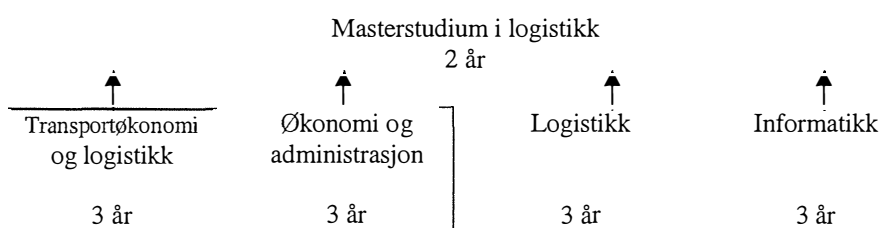
Innenfor fagområdet transportøkonomi og logistikk tilbyr Høgskolen i Molde følgende studier:

- Bachelorstudium i transportøkonomi og logistikk (3 år)
- Bachelorstudium i petroleumslogistikk (3 år)
- Påbyggingsstudium i logistikk og forsyning (1 år)
- Elektronisk handel og innkjøpsledelse (1 år)
- Masterstudium i logistikk (2 år)
- Doktorgradsstudium i logistikk (3 år)

Effektiv persontransport og effektiv styring av transport av varer er behov som må dekkes. Kunnskap og innsikt i hvordan bedrifter og samfunnet totalt sett kan nå sine mål på disse områdene blir dermed viktig. Høgskolen i Molde har i flere tiår vært leverandør av denne typen kunnskap, og er utpekt til å være *nasjonalt knutepunkt for utdanning innen logistikk og transportøkonomi* i Norge. Høgskolen tar den utfordringen svært alvorlig, og kan tilby deg som student *et bredt studietilbud innen dette området, inkludert ettårige studier, bachelorstudier, masterstudier og doktorgradsstudier.*

Master of Science in Logistics

Næringslivet etterspør stadig mer kompetanse. Dette tilsier lengre studier på et høyere nivå. Høgskolen i Molde har tatt konsekvensen av dette, og tilbyr mastergradsstudier i logistikk. Mastergradsstudiet er et toårig studium. Du kan velge mellom to spesialiseringer: transportøkonomi eller informatikk. Opptak til studiet skjer med bakgrunn i minimum tre år bachelorstudier innen økonomi/administrasjon, transportøkonomi, logistikk eller informatikk:

Et alternativ til deg som ønsker å studere utenlands:

Internasjonal mastergrad i europeisk logistikk, transport og distribusjon

University of Westminster (UoW) i London, Arnhem Business School (Nederland) og Høgskolen i Molde tilbyr i samarbeid et internasjonalt studieprogram som leder fram til graden MSc in European Logistics, Transport & Distribution (graden tildeles av UoW). Opptak til studieprogrammet krever minimum 3 års bachelorstudier innen økonomi/administrasjon, transportøkonomi eller logistikk. Studiet går over 3 semestre som gjennomføres på 12 måneder. Alle tar første semester ved UoW i London. Andre og tredje semester tas enten i London, i Arnhem eller i Molde avhengig av spesialisering. Det er utarbeidet egen brosjyre for en nærmere presentasjon av studiet. En presentasjon av studiet finnes også på adressen: www.himolde.no/studiene/eurmast/

Andre muligheter

Du kan med rett fagkombinasjon søke om overgang til ulike masterstudier i Norge etter fullført 3-årig bachelorstudium. Høgskolen i Molde har inngått avtaler om overgang til videre studier ved følgende utenlandske utdanningsinstitusjoner:

- mastergrad i logistikk (Industrial Engineering) ved University of Wisconsin Madison (USA)
- mastergrad i Business Administration (MBA) ved University of Colorado Springs (USA)
- mastergrad i logistikk ved Växjö Universitet (Sverige)

Ta kontakt med internasjonalt kontor i studieadministrasjon for nærmere informasjon.

Bachelorstudium i transportøkonomi og logistikk (3 år)

Logistikk handler om hvordan vare-, informasjons- og pengestrømmene kan styres. Transport inngår som en viktig del av logistikken, men er også av stor betydning for det øvrige samfunnsliv som stiller store krav til mobilitet. Transportøkonomi handler om hvordan man skal dekke behovene for transport av personer og varer på en best mulig måte. Effektiv logistikk og transport blir viktigere for et næringsliv som blir stadig mer konkurranseutsatt og internasjonalt. Denne utviklingen stiller store krav til kvalifisert personell i administrative stillinger i transport- og logistikkavdelinger i bedrifter, transportselskap, rederier, flyselskap osv. Personer med utdanning innen transportøkonomi og logistikk vil være sentrale i slike stillinger.

Transport er ett av mange goder i samfunnet vårt. Effektiv transport forutsetter at infrastrukturen er tilpasset etterspørselen etter transporttjenester. Tema som belyses i løpet av studiet er blant annet: Hvor mye ressurser skal brukes på å bygge og drive veier, jernbanespor og annen infrastruktur? Hvordan bør fordeling mellom bil og andre transportmidler (buss, tog, fly, båt) være? Hvor stor kapasitet er det lurt å tilby, f.eks. av veier og jernbane? Hvor omfattende bør et ruteopplegg være, og hvor mye bør en bussbillett koste? Hvordan kan vi få til en effektiv transport uten å skade miljøet? Bachelorstudiet i transportøkonomi og logistikk er en utdanning som gir grunnlag for å arbeide med slike spørsmål.

Studiet byr på store valgmuligheter. I fjerde semester kan man velge mellom et bredt spekter av valgfag ved høyskolen, utredningsoppdrag for en bedrift eller offentlig etat, eller et opphold ved en høyskole eller et universitet som vi samarbeider med (se omtalen av internasjonale studier ovenfor).

Forkunnskaper og forkurs

Opptak til studiet krever generell studiekompetanse. Undervisningen i Mk101 Innføring i matematikk bygger på forkunnskaper tilsvarende to år matematikk (2MY) fra studieretning for allmenne og økonomiske fag etter R94. Studenter som ikke har slike forkunnskaper, må sette seg inn i relevante deler av pensum i algebra og funksjonslære før studiet starter.

NB! Høyskolen forutsetter at studenter med svak bakgrunn i matematikk deltar ved forkurset i matematikk som starter 2 uker før ordinær semesterstart.

Høyskolen tilbyr studenter med svake forkunnskaper å følge et eget tilrettelagt støttekurs Mk002 som tar sikte på å presentere sentrale deler av pensum i kurset 2MY fra videregående skole. Studenter som velger å følge kurset Mk002 om høsten, må ta det ordinære kurset Mk101 om våren. Høyskolen gjør oppmerksom på at dette kan føre til problemer med å holde normal studieprogresjon. Studenter med tilstrekkelige forkunnskaper i matematikk blir sterkt anbefalt å følge ordinær studieplan og ta kurset Mk101 i første høstsemester.

Før en kan gå opp til eksamen i det obligatoriske kurset Bø200 Finansregnskap med analyse, må alle, uansett forkunnskaper, ha bestått en prøve i regnskap som arrangeres i første semester. Denne prøven er avslutning på Bø001 **Forkurs i regnskap** (se kursbeskrivelsene).

Kompetanse

Det 3-årige studiet i transportøkonomi og logistikk gir deg tittelen bachelor i transportøkonomi og logistikk. Studiet gir deg en yrkesrettet utdanning som kvalifiserer for stillinger innen:

- transportselskap: drift, planlegging og økonomi
- industri- og handelsbedrifter: transport-, distribusjons- og logistikkavdelinger
- konsulent- og utredningsvirksomhet
- offentlig forvaltning (Statens vegvesen, kommuner, fylkeskommuner)

Studiet kvalifiserer til videre studier i inn- og utland. Særlig relevant i denne sammenheng er høyskolens masterstudium i logistikk og internasjonale masterstudium i europeisk godstransport og logistikk.

Studiemål

Det legges vekt på at studentene i dette studiet skal tilegne seg:

- innsikt i vitenskapelig metode og tenkning og trening i å analysere og løse problem innen transport og logistikk
- innsikt i transportpolitiske spørsmål sett ut fra et samfunnsmessig perspektiv
- kunnskaper til å medvirke til best mulig økonomisk bruk av de ressursene samfunnet bruker til transport og samferdsel

Studieplan i transportøkonomi og logistikk (3 år)

August	Høst	Vår	
	Lo110 Introduksjon til logistikk og transportøkonomi	In102 Innføring i informasjonsteknologi Tr210 Transport- og lagerteknologi	6 6
Mk001 Fork. i matematikk	Mk101 Innføring i matematikk	Mk231 Statistikk I	6 6
Bø001 Fork. i regnskap	Bø100 Innføring i bedriftsøkonomi Sø110 Makroøkonomi	Bø200 Finansregnskap med analyse Sø210 Mikroøkonomi	6 6 6
	Bø350 Bedriftsøkonomisk analyse II		6
	12		
	Lo300 Innføring i logistikk Tr310 Transportøkonomi	Valgfag / utveksling / arbeidsutplassering	6 2. år
	12	30	

Fagprofil A: Logistikk og godstransport

eller: 3. år

Fagprofil B: Samferdselsplanlegging og persontransport

Studieplan for transportøkonomi og logistikk (3-årig bachelorstudium)

Godkjente valgfag 4. semester (vår)

- Ad400 Strategisk ledelse (6 studiepoeng)
- Bø430 Operasjonsanalyse (6 studiepoeng)
- Ju605 Arbeidsrett (15 studiepoeng)
- Lo200 Industriell kjøpsadferd (6 studiepoeng)
- Lo205 Elektronisk handel (12 studiepoeng)
- Lo601 Beslutninger under usikkerhet (6 studiepoeng)
- Sø300 Offentlig økonomi (6 studiepoeng)
- Tr400 Transport, lokalisering og økonomisk utvikling (6 studiepoeng)
- Tr440 Samferdselsplanlegging (12 studiepoeng)
- Tr490 Utplassering i bedrift (30 studiepoeng)
- Tr500 Europeisk transportpolitikk (6 studiepoeng)

Fjerde semester kan eventuelt tas i utlandet som utvekslingsstudent hos en av de institusjoner som HSM har avtale med under Nordplus eller EUs Sokrates/Erasmus program. *Fagkombinasjonene ved den utenlandske institusjonen skal være godkjent før utreise.* Bø430 Operasjonsanalyse vil kunne lette tilegnelsen av Lo530 Distribusjonsplanlegging, som er obligatorisk for fagprofilen Logistikk og godstransport.

Fagprofil A: Logistikk og godstransport

Høst	Vår		
Lo501 Styringsmodeller i log. I	Tr610 Godstransport		6
	Lo530 Distribusjonsplanlegging		6
12	Enten:	Eller:	
Lo510 Verdikjedeanalyse	Lo605 Case og metode i markedsundersøkelser	Tr650 Prosjekt-oppgave	3. år
6			
Valgfag			
		12	
12	Valgfag		18
		6	

Godkjente valgfag 5. semester (høst):

- In105 Menneske-maskin kommunikasjon (12 studiepoeng)
- In150 Programmering (12 studiepoeng)
- Lo505 Innkjøpsledelse (6 studiepoeng)
- Lo525 Kvalitetsledelse (6 studiepoeng)
- SØ420 Miljø- og ressursøkonomi (6 studiepoeng)
- Tr520 Internasjonale transporter og distribusjon (6 studiepoeng)
- Sp301 Engelsk I - for næringslivet (6 studiepoeng)
- Sp311 Tysk I - for næringslivet (6 studiepoeng) NB! Uregelmessig

Godkjente valgfag 6. semester (vår):

- In135 Datamodellering og databaser (12 studiepoeng)
- Lo200 Industriell kjøpsadferd (6 studiepoeng)
- Lo205 Elektronisk handel (12 studiepoeng)
- Tr815 Internasjonal skipsfart (6 studiepoeng)
- Sp302 Engelsk II - for næringslivet (6 studiepoeng)
- Sp312 Tysk II - for næringslivet (6 studiepoeng) NB! Uregelmessig

Fagprofil B: Samferdselsplanlegging og persontransport

Høst	Vår		
Tr410 Kollektivtransport	Tr440 Samferdselsplanlegging *)		
			12
12	Enten:	Eller:	
Tr560 Transportmodeller	Lo605 Case og metode i markedsundersøkelser	Tr650 Prosjekt-oppgave	3. år
6			
Valgfag			
			12
12	Valgfag		18
			6

*) Studenter som tar Tr440 som valgfag i 4. semester, må erstatte disse studiepoengene med valgfag i 6. semester.

Godkjente valgfag 5. semester (høst):

- In105 Menneske-maskin kommunikasjon (12 studiepoeng)
- In150 Programmering (12 studiepoeng)
- Lo510 Verdikjedeanalyse (6 studiepoeng)
- Lo505 Innkjøpsledelse (6 studiepoeng)
- Lo525 Kvalitetsledelse (6 studiepoeng)
- Mk332 Statistikk II (9 studiepoeng)
- Tr520 Internasjonale transport og distribusjon (6 studiepoeng)
- SØ420 Miljø- og ressursøkonomi (6 studiepoeng)
- Sp301 Engelsk I - for næringslivet (6 studiepoeng)
- Sp311 Tysk I - for næringslivet (12 studiepoeng) NB! Uregelmessig

Godkjente valgfag 6. semester (vår):

- In135 Datamodellering og databaser (12 studiepoeng)
- Lo530 Distribusjonsplanlegging (6 studiepoeng)
- Tr400 Transport, lokalisering og økonomisk utvikling (6 studiepoeng)
- Tr500 Europeisk transportpolitikk (6 studiepoeng)
- Tr530 Konsekvensanalyser (12 studiepoeng)
- Tr610 Godstransport (6 studiepoeng)
- Tr815 Internasjonal skipsfart (6 studiepoeng)
- Sp302 Engelsk II - for næringslivet (6 studiepoeng)
- Sp312 Tysk II - for næringslivet (12 studiepoeng) NB! Uregelmessig

Fagene Sjørett og sjøforsikring (6 studiepoeng) og Befraktning (6 studiepoeng) ved Høgskolen i Ålesund er godkjent som valgfag. Studenter som ønsker å ta disse fagene, må selv kontrollere at eksamen og undervisning ikke faller sammen med andre fag.

Høgskolen tar forbehold om endringer i valgfagstilbudet som følge av sviktende kurspåmelding eller ressurs-situasjon. Vi kan ikke utelukke at enkelte valgfag kolliderer med hverandre.

Høgskolen kan etter søknad godkjenne fag fra annen studieretning som valgfag, en forutsetning er at valgfaget/valgfagene passer inn i studieplanen til den enkelte student.

Bachelorstudium i petroleumslogistikk (3 år)

Petroleumssektoren har fram til i dag i stor grad har vært konsentrert om investeringsproblemer og teknologiutvikling snarere enn driftsmessig optimalisering (logistikk). Kompetansebehov knyttet til driftsøkonomi, lagerstyring og innkjøp (basedrift), vedlikeholds-, risiko- og sikkerhetsstyring vil danne en naturlig faglig ramme for studiet. Sektorens spesielle transportbehov og dermed kompetansebehov vil også få en sentral plass. Sentrale emner i studiet er informatikk, økonomi og logistikk.

Forkunnskaper og forkurs

Opptak til studiet krever generell studiekompetanse. Det kan også søkes om opptak på bakgrunn av realkompetanse. Høgskolen forutsetter at studenter med svak bakgrunn i matematikk deltar ved forkurset i matematikk som starter ca. 2 uker før ordinær semesterstart. Kurset holdes i Molde, og høgskolen kan om nødvendig være behjelpelig med bolig under forkurset. Mye av pensumlitteraturen er på engelsk, gode engelskkunnskaper er derfor en fordel.

Kompetanse

Studiet tar sikte på å utdanne kandidater som kan arbeide med driftsfunksjoner og basevirksomhet innen oljesektoren. Det er grunn til å anta at kandidater som har en yrkesrettet utdanning på 3 år innen fagområdet petroleumslogistikk eventuelt kombinert med et masterstudium i logistikk, vil bli svært etterspurt. Studiet egner seg også for arbeid med logistikkspørsmål i andre bransjer og næringer.

Videre studier

Etter fullført bachelorstudium kan det søkes opptak til masterstudium i logistikk ved Høgskolen i Molde, eller eventuelt masterstudier ved andre høgskoler/universitet.

Oppbygging av studiet

August	Høst	Vår	
Bø001 Forkurs regnskap	Bø100 Innføring i bedriftsøkonomi 6	Bø200 Finansregnskap med analyse 6	
Mk001 Forkurs matematikk	Mk101 Innføring i matematikk 6	Mk231 Statistikk I 6	
	Pt100 Olje- og gassmarkedet 6	In150 Programmering 6	1. år
	In102 Innføring i informasjonsteknologi 6		12
	Sø110 Makroøkonomi 6	Sø210 Mikroøkonomi 6	
	Bø350 Bedriftsøkonomisk analyse 12	Pt400 Olje- og gass-teknologi 6	
		Lo505 Innkjøpsledelse 6	
	Sø300 Offentlig økonomi 6	Lo300 Innføring i logistikk 6	2. år
	In135 Databaser og datamodeller 12	Lo510 Verdikjedeanalyse 6	
		Bø430 Operasjonsanalyse 6	
	Pt500 Vedlikehold og vedlikeholdsstyring 6	Lo645 Anvendt logistikk 6	
	Lo530 Distribusjonsplanlegging 6	Ad150 Organisasjon 6	
	In725 Prosjektstyring 6		12
	Lo525 Kvalitetsledelse 6	Pt600 Valgfag *)	
	Lo601 Beslutninger under usikkerhet 6	Prosjektoppgave 12	
			12 sp

Oppbygging av bachelorstudiet i petroleumslogistikk

*) Studenter som velger valgfag i stedet for prosjektoppgave, må velge valgfag fra valgfagslisten for bachelorstudiet i økonomi og administrasjon.

Bachelorstudium i internasjonal logistikk (3 år)

Studiet retter seg mot kompetansebehovene innen den eksportrettede industrien. Studiet vil ha som hovedfokus internasjonal logistikk og logistikkutfordringer knyttet til utgående logistikk, med vekt på bransjer som fiskeri, oppdrett og møbel. Studietilbudet vil inneholde innslag fra internasjonal økonomi, transport, finansiering, valuta og EU/EØS relaterte problemstillinger.

Bachelorstudiet i internasjonal logistikk er lagt til Ålesund fordi denne regionen representerer et viktig tyngdepunkt i norsk eksportrettet næringsliv.

Forkunnskaper og forkurs

Opptak til studiet krever generell studiekompetanse. Det kan også søkes om opptak på bakgrunn av realkompetanse.

Kompetanse

Studiet tar sikte på å utdanne kandidater som kan arbeide med ulike funksjoner i bedriftens verdikjede. Aktuelle jobber finner du innen innkjøps- og forsyningsledelse, salgs- og markedsføringsaktiviteter, logistikkfunksjoner knyttet til transport og produksjon. Studiet egner seg også for arbeid med logistikkspørsmål i andre bransjer og næringer.

Videre studier

Studenter som fullfører dette studiet, vil være kvalifisert til å søke mastergradsstudium i logistikk ved Høgskolen i Molde, og mastergradsstudiet i europeisk logistikk, transport og distribusjon vi har i samarbeid med University of Westminster og Høgskolen i Arnheim.

Oppbyggingen av studiet

Kurskode	Kursnavn	Studiepoeng	Studiepoeng pr. semester						
			1. år		2. år		3. år		
			H	V	H	V	H	V	
AM101102	Markedsføring	6	6						
AR100403	Grunnleggende metoder I	6	6						
Bø100	Innføring i bedriftsøkonomi	6	6						
In102	Innføring i informasjonsteknologi	6	6						
Sø110	Makroøkonomi	6	6						
AR100503	Grunnleggende metoder II	6		6					
Bø201	Finansregnskap med analyse	12		12					
Lo300	Innføring i logistikk	6		6					
Sø210	Mikroøkonomi	6		6					
AE201103	Investering og finansiering	6			6				
AL101103	Organisasjon og ledelse	6			6				
Bø430	Operasjonsanalyse	6			6				
Tr500	Europeisk transportpolitikk	6			6				
Lo501	Styringsmodeller i logistikk I	12			6	6			
AE201303	Driftsregnskap og budsjett	6				6			
Bø571	Internasjonal finansiering	12				12			
Lo510	Verdikjedeanalyse	6				6			
Lo530	Distribusjonsplanlegging	6					6		
Sø510	Konkurransestrategi	6					6		
Sø630	Internasjonal økonomi	6					6		
Tr310	Transportøkonomi	12					12		
Lo610	Internasjonal logistikk	12							12
Lo606	Case og metode i markedsføring	12							12
Lo650	Prosjektoppgave (valgfag)	12							12
Tr520	Internasjonale transporter og distr. (valgfag)	6							6

Enten Lo606 eller Lo650

Med forbehold om justeringer

1-årig påbyggingsstudium i logistikk og forsyning

Studiet tar sikte på å gi studentene innsikt i de forskjellige bedriftsinterne funksjoner som innkjøp, lager, produksjon og distribusjon og sammenhengen mellom disse og andre aktører i verdikjeden. Videre vil studiet gi en oversikt over den verdiskapningsprosessen som skjer i en bedrift. Studiet er sammensatt av både kvantitative og kvalitative metoder knyttet til de ulike fagene. Dette gir et godt utgangspunkt for styring av de ulike leddene i verdikjeden fra råvare til ferdigvare.

Forkunnskaper

Opptak til studiet forutsetter fullført 2-årig økonomisk-administrativt eller 2-årig transportøkonomisk studium eller tilsvarende, eventuelt 3-årig ingeniørutdanning etter særlig vurdering. Det forutsettes at studentene har kunnskaper i logistikk tilsvarende Lo300 Innføring i logistikk.

Kompetanse

Eksamen fra studiet kvalifiserer til stilling i privat og offentlig virksomhet, med arbeidsoppgaver innenfor en rekke områder som f.eks. logistikk, innkjøp eller kvalitetsledelse. I kombinasjon med 2-årig studium i for eksempel økonomi og administrasjon, vil studiet føre fram til en bachelorgrad.

Studiet gir et godt utgangspunkt for videre studier på mastergradsnivå ved norske og utenlandske universitet og høyskoler.

Oppbygging av studiet

	Høst	Vår
Lo501 Styringsmodeller i logistikk I		Lo205 Elektronisk handel eller Lo530 Distribusjonsplanlegging + Tr610
	12	Godstransport 12
Lo510 Verdikjedeanalyse		Lo605 Case og metode i logistikk
	6	
Lo505 Innkjøpsledelse		
	6	12
Lo525 Kvalitetsledelse		Valgfag
	6	6

Oppbygging av 1-årig påbyggingsstudium i logistikk og forsyning

Valgfag

(NB! Dersom høyskolen tar opp ERASMUS/NORDPLUS studenter, kan noen av valgfagene nedenfor bli forelest på engelsk)

- Ad615 Entreprenørskap, innovasjon og teknologi (15 studiepoeng)
- Bø520 Strategi og ledelse (6 studiepoeng)
- In150 Programmering (12 studiepoeng, NB! Undervises i høstsemesteret)
- Ju605 Arbeidsrett (15 studiepoeng)
- Lo200 Industriell kjøpsadferd (6 studiepoeng)
- Lo530 Distribusjonsplanlegging (6 studiepoeng)
- Lo601 Beslutninger under usikkerhet (6 studiepoeng)

Dersom studenten har de nødvendige forkunnskaper, kan studenter som ikke har transportøkonomisk bakgrunn, etter nærmere avtale med studieleder ta enkelte fag fra det 3-årige studiet i transportøkonomi og logistikk som valgfag.

1-årig studium i elektronisk handel og innkjøpsledelse

Studiet tar i første rekke sikte på å gi kunnskaper og innsikt i problemer og muligheter knyttet til innkjøpsfunksjonen i en bedrift. En spesiell vekt vil bli lagt på de muligheter som ligger i handel mellom bedrifter på internett – såkalt **elektronisk handel**. Denne nye måten å utføre handelstransaksjoner på kan ha store konsekvenser for de bedriftene som benytter seg av denne muligheten, men skaper også nye problemer. Innkjøp kan på mange måter sees på som det første leddet i verdikjeden fra råvarer til det ferdige produkt, og det vil derfor også være naturlig å se på andre deler av verdikjeden enn bare innkjøpsfunksjonen. Studiet er ment å være en avsluttet enhet som ikke krever spesielle forkunnskaper utover generell studiekompetanse, og vil kunne være spesielt nyttig for kandidater med yrkeserfaring som ønsker en formalisering og utdyping av sine kunnskaper innen dette eller tilgrensende fagområder. Spesielt vil det kunne være nyttig for kandidater med praksis innenfor innkjøp.

Forkunnskaper

Opptak til studiet krever generell studiekompetanse. Studiet er utformet som en tilleggsutdanning til annen høyere utdanning, og gjerne for kandidater som i tillegg til sin grunnutdanning ønsker å formalisere sine kunnskaper innen innkjøpsøkonomi.

I økonomifagene anvendes det en del matematikk. Studenter som ikke har forkunnskaper i matematikk tilsvarende 2MZ/2MS/2MY, må sette seg inn i relevante deler av pensum i algebra og funksjonslære før studiet starter. **NB! Høgskolen forutsetter at studenter med svak bakgrunn i matematikk deltar ved forkurset i matematikk som starter 2 uker før ordinær semesterstart.**

Kompetanse

Studiet i elektronisk handel og innkjøpsledelse er godkjent som uspesifisert grunnfag og kan benyttes som en årsenhet i en bachelorgrad.

Oppbygging av studiet

August	Høst	Vår
Bø001 Forkurs i regnskap	Bø100 Innføring i bedriftsøkonomi	In102 Innføring i informasjonsteknologi *) 6
	Lo505 Innkjøpsledelse	Bø330 Innføring i markedsføring 6
	Lo300 Innføring i logistikk	Lo200 Industriell kjøpsadferd 6
	Ad150 Organisasjon	Lo205 Elektronisk Handel
	12	12

Oppbygging av 1-årig studium i elektronisk handel og innkjøpsledelse

*) In102 Inf. i informasjonsteknologi kan eventuelt byttes ut med et av kursene Bø200 Finansregnskap med analyse eller Bø101 Grunnkurs i investeringsanalyse

Master of Science in Logistics (2 år)

NB! Studiet undervises i sin helhet på engelsk.

Høgskolen i Molde har knutepunktfunksjon i transportøkonomi og logistikk i Norgesnett. Dette betyr et særskilt ansvar for undervisning, forskning og utvikling innenfor disse fagområdene.

Masterstudiet i logistikk er et 2-årig studium og er basert på en 3-årig utdanning i økonomi og administrasjon, transportøkonomi, logistikk eller informatikk. Andre utdanningsbakgrunner kan vurderes spesielt. Uteksaminerte studenter fra dette studiet vil således ha en 5-årig utdanning på linje med de tidligere hovedfagstudier ved universitetene og de vitenskapelige høyskolene og gir tittelen Master of Science in Logistics. Fra høsten 2003 har styret ved Høgskolen i Molde vedtatt at masterstudiet i logistikk skal gis på engelsk. Dette betyr at all undervisning i utgangspunktet vil bli gitt på engelsk og at lærebøker, eksamensoppgaver og undervisningsmaterieill vil være på engelsk og at presentasjoner osv vil måtte foregå på engelsk.

Logistikk innebærer organisering av vare-, tjeneste- og informasjonsstrømmer fra råvarekildene og fram til markedsføring og sluttbruker. Studiet tar sikte på å gi en grundig analyse og forståelse av problemer og problemløsninger som knytter seg til alle ledd i verdikjeden: Innkjøp og forsyning, produksjonsplanlegging, lagerstyring og distribusjonsplanlegging inkludert utforming av transporttjenester. Koblinger mellom ulike verdikjeder vil også stå sentralt, såkalt Supply Chain Management.

Problemstillinger innenfor logistikkfaget er av både kvantitativ og kvalitativ art, og det er nødvendig med faglig bredde så vel som dybde for å kunne løse slike problemer tilfredsstillende. Logistikkfaget bygger derfor på et bredt spekter av fagdisipliner som økonomi, IKT, administrasjons-, organisasjons- og ledelsesfag, foruten en rekke kvantitative teknikker basert på matematikk og statistikk.

Masterstudiet i logistikk har to varianter. Den ene er rettet mot søkere med en god bakgrunn fra informatikk og kalles industriell logistikk med IT (se denne). Den andre varianten er rettet mot søkere som primært har fullført et bachelorstudium i økonomisk/administrative fag. Denne er beskrevet nedenfor. De to variantene har flere fag felles, og i begge varianter vil det finnes alternative studieløp for de som mangler logistikkbakgrunn fra sin 3-årige grunnutdanning. Første semester vil være tilpasset de ulike studentgruppernes bakgrunn, men vil også ha noen felles fag. Andre semester vil være likt for alle studenter. I tredje semester vil en vesentlig del av studiet innbefatte undervisning i spesielle temaer. Denne undervisningen vil i stor grad bli gitt av eksterne forelesere fra andre høgskoler, universiteter, representanter fra industri og konsulentbransjen. Siste semester omfatter skrivning av en mastergradsoppgave på 30 studiepoeng.

Forkunnskaper

Kompetansekrav til studiet er 180 studiepoeng fullført utdanning fra universitet eller høgskole. En vesentlig del av disse bør være innenfor økonomisk-administrative fag. Søkere som har annen bakgrunn kan tas inn til studiet etter særskilt vurdering. Dette kan for eksempel gjelde studenter med 3-årig ingeniøruddanning, agronomutdanning e.l. Det vil være to studieløp første semester. Det ene studieløpet er for studenter med 3-årig bakgrunn fra høgskolens studier i transportøkonomi og logistikk, logistikk og forsyning, petroleumslogistikk eller internasjonal logistikk. Disse følger studieplanene for kategori 1 nedenfor. Øvrige studenter følger studieplanene for kategori 2 nedenfor.

Kompetanse

Fullført studium gir tittelen Master of Science in Logistics. Mastergrad er en internasjonal tittel som er relativt ny i det norske utdanningssystemet. Den er fullstendig tilpasset omlegging og av studie- og gradsstruktur som er gjennomført innen høgre utdanning i Norge fra høsten 2003.

Avlagt eksamen vil kvalifisere til stillinger i privat og offentlig sektor, så vel i Norge som i utlandet innenfor vide arbeidsområder. Jobbmulighetene for personer med kvalifisert utdanning i logistikk er gode da det er et underskudd på slik kompetanse innenfor næringsliv og offentlig virksomhet. Ved utforming av studiet er det lagt vekt på at studietilbudet skal tilfredsstillende framtidige behov for privat og offentlig sektor.

Eksamen fra masterstudiet vil også kunne kvalifisere for opptak til doktorgradsstudier ved universiteter og høyskoler, så vel innenlands som i utlandet. Høgskolen i Molde har som den første og eneste offentlige høyskolen i Norge fått rett til å tildele doktorgrad i logistikk. Dette skjer i samarbeid med bl.a. Norges Handelshøyskole. De første doktorgradsstudentene ble tatt opp høsten 2002. Høgskolen vil kunne være behjelpelig med å formidle kontakter med andre undervisningsinstitusjoner som har anledning til å tildele doktorgrader.

Oppbygging av studiet

Kat. 1: Søkere med bakgrunn i logistikk eller transportøkonomi

Dette er studenter med fullført 3-årig bachelorstudium med spesialisering i transportøkonomi eller logistikk, dvs de som har gått påbyggingsstudiet i logistikk og forsyning eller 3-årig transportøkonomi og logistikk eller som kan dokumentere tilsvarende kunnskaper fra andre høyskoler og universitet.

Kat. 2: Søkere med bakgrunn i generell økonomi og administrasjon, ingeniørbakgrunn eller annen teknisk utdanning. Dette er studenter med en fullført generell bachelorstudium i økonomi og administrasjon med lite eller ingen spesialisering i logistikk eller transportøkonomi eller søkere med lite økonomi, men med god bakgrunn i matematikk og statistikk og teknisk relevante fag.

Høstsemesteret første år	
Kategori 1	Kategori 2
Lo704 Modellering i logistikk	Lo705 Styringsmodeller i logistikk for masterstudenter
6sp	12sp
Mk332 Statistikk II *)	Mk332 Statistikk II *)
9sp	9sp
Lo905 Bruk av statistikkpakker *)	Lo905 Bruk av statistikkpakker *)
3sp	3sp
Valgfag	Lo710 Verdikjedeanalyse for masterstudenter
12sp	6sp

*) *Mk332 Statistikk II og Lo905 Bruk av statistikkpakker (til sammen 12 studiepoeng) kan ev. erstattes av kurset In730 Utvikling av material- og produksjonsstyringssystemer (12 studiepoeng)*

Vårsemesteret første år	
Begge kategorier	
Lo703 Modeller for lager- og produksjonsstyring	
12sp	
Lo702 Innkjøps- og forsyningsteori	
12sp	
Sø510 Konkurransestrategier	6sp

Valgfag for masterstudenter høstsemesteret:

Lo620 Ruteplanlegging (6sp)
Lo645 Anvendt logistikk (6 sp)
Lo955 Forecasting (6sp)

Høst	Vår
Lo904 Seminarrekke i logistikk	Lo950 Mastergrads- oppgave
24	30
Lo910 Proposal	
6	

Oppbygging av materstudiet i logistikk

ØKONOMI OG ADMINISTRASJON

Høgskolen i Molde har siden 1969 utviklet studier innen økonomi og administrasjon. Høgskolen tilbyr i dag følgende studier innen økonomi og administrasjon:

- 3-årig bachelorstudium i økonomi og administrasjon
- 3-årig bachelorstudium i revisjon
- 2-årig høgskolekandidatstudium i økonomi og administrasjon
- 1-årig påbyggingsstudium i revisjon
- 1-årig studium i bedriftsøkonomi

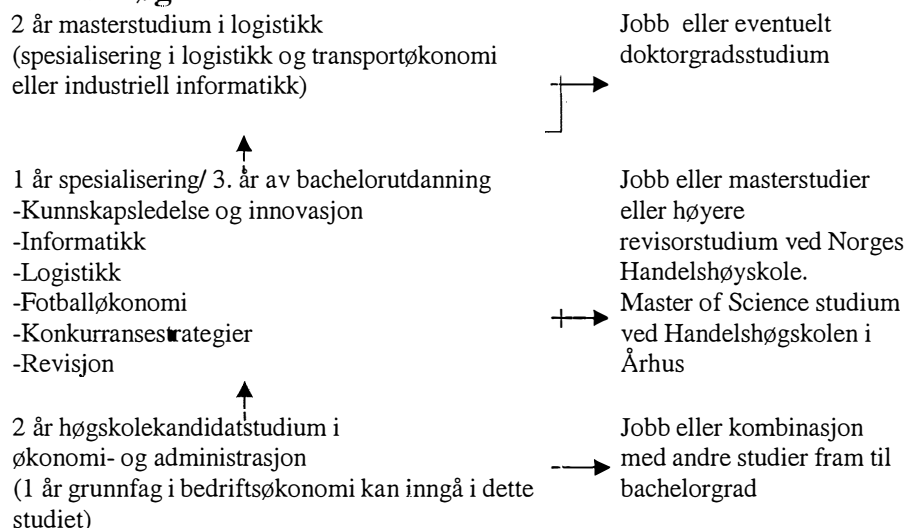
Studiene er tverrfaglige og har en rekke innslag av metodefag som matematikk, statistikk og bruk av databehandling og dels supplerende fag som logistikk, transportøkonomi, jus og språkfag.

I studiene kan en spesialisere seg på felter som logistikk, konkurransestrategier, kunnskapsledelse og innovasjon, revisjon og fotballøkonomi. Bredden i tilbudet gjør at personer med en økonomisk-administrativ utdanning kan gå inn i svært mange ulike jobber i næringsliv og offentlig forvaltning.

Høgskolen i Molde har blitt utpekt til å være et *nasjonalt knutepunkt for utdanning i logistikk og transportøkonomi* i Norge. Disse fagområdene har vi benyttet til å supplere våre økonomisk-administrative studier med et bredt innslag av valgfags- og spesialiseringsmuligheter.

Under har vi laget en oversikt som viser hvordan studietilbudet er bygget opp fra et 1-årig studium i bedriftsøkonomi via et 2-årig kandidatstudium i økonomi og administrasjon til et bachelorstudium over 3 år.

Muligheter ved Høgskolen i Molde

Studiemodellene ved Høgskolen i Molde er fleksible. Etter hvert avsluttet studium kan du vurdere jobbsøking eller videre studier. Etter fullført 2-årig studium i økonomi og administrasjon kan du søke opptak til 1-årige påbyggingsstudier. Med et slikt påbyggingsstudium i tillegg, vil dette tilfredsstillende kravene til en bachelorgrad.

Etter påbygging i revisjon vil høyere revisorstudium ved Norges Handelshøyskole eller Handelshøyskolen BI være naturlig videreutdanning, gjerne med et par års praksis fra revisjonsarbeid først. Etter en avsluttet bachelorgrad kan du fortsette på masterstudier ved Høgskolen i Molde eller ved andre høgskoler i inn- og utland.

Videre studier i utlandet

Høgskolen i Molde har inngått en rekke avtaler om overgangsordninger for våre studenter med anerkjente utdanningsinstitusjoner i utlandet. Dette gir deg for eksempel muligheter til å oppnå en mastergrad ved Handelshøyskolen i Århus (Master of Science in Business). Med fullført bachelorgrad kan du fortsette videre på masterstudium i Business Administration (MBA) ved University of Colorado Springs (USA), eller masterstudium i logistikk ved University of Wisconsin-Madison.

Høgskolekandidatstudium i økonomi og administrasjon (2 år)

Det 2-årige studiet i økonomi og administrasjon er et teoretisk og metodisk grunnstudium i økonomiske fag. Studiet gir en utdanning som kvalifiserer for oppgaver i industri-, handels- og servicebedrifter og i offentlig forvaltning. Samtidig kvalifiserer studiet for videre studier ved Høgskolen i Molde og ved andre høgskoler og universitet i inn- og utland.

Forkunnskaper og forkurs

Opptak til studiet krever generell studiekompetanse.

Undervisningen i Mk101 Innføring i matematikk bygger på forkunnskaper tilsvarende to år matematikk (2MZ) fra studieretning for allmenne og økonomiske fag etter R94. Studenter som ikke har slike forkunnskaper, må sette seg inn i relevante deler av pensum i algebra og funksjonslære før studiet starter. **NB! Høgskolen forutsetter at studenter med svak bakgrunn i matematikk deltar ved forkurset i matematikk som starter 2 uker før ordinær semesterstart.**

Høgskolen tilbyr studenter med svake forkunnskaper å følge et eget tilrettelagt støttekurs Mk002 som tar sikte på å presentere sentrale deler av pensum i kurset 2MZ fra videregående skole. Studenter som velger å følge kurset Mk002 om høsten, må ta det ordinære kurset Mk101 om våren. Høgskolen gjør oppmerksom på at dette kan føre til problemer med å holde normal studieprogresjon. Studenter med tilstrekkelige forkunnskaper i matematikk blir sterkt anbefalt å følge ordinær studieplan og ta kurset Mk101 i første høstsemester.

For å gå opp til eksamen i det obligatoriske kurset Bø200 Finansregnskap med analyse må alle, uansett forkunnskaper, ha bestått en prøve i regnskap som arrangeres i første semester. Prøven blir arrangert når en avslutter Bø001 **Forkurs i regnskap** (se kursbeskrivelsene).

Kompetanse

Studenter med fullført studium får tittelen høgskolekandidat i økonomisk/ administrative fag. Med en viss justering og bruk av valgfagene vil studiet tilfredsstille utdanningskravet for å bli autorisert regnskapsfører. Studieveileder har nærmere orientering om dette.

For studenter som ønsker det, er det mulighet for å fortsette et år til ved Høgskolen i Molde for å oppnå en bachelorgrad (se omtale av disse).

Internasjonalt har høgskolen opprettet avtaler for overgang etter fullført økonomisk og administrativt studium med bl.a. Colorado Springs i USA og Högskolan i Växjö i Sverige. Det er også lagt opp til utveksling av studenter i ERASMUS/NORDPLUS-nettverkene (se foran) i løpet av studiet (Luzern, Zürich, Leeuwarden, Arnhem, Frankfurt, Valencia, Lyon, Mikkeli, Kokkola, Lindköping).

Oppbygging av studiet

August	Høst	Vår	
Bø001 Forkurs i regnskap	Bø100 Innføring i bedriftsøkonomi 6	Bø200 Finansregnskap med analyse 6	1. år
Mk001 Forkurs i matematikk	Mk101 Innføring i matematikk 6	Mk231 Statistikk I 6	
	Ad150 Organisasjon 12	In102 Innføring i informasjonsteknologi 6	
	Sø110 Makroøkonomi 6	Bø330 Innføring i markedsføring 6	
		Sø210 Mikroøkonomi 6	
	Bø350 Bedriftsøkonomisk analyse II 12	Ad400 Strategisk ledelse 6	2. år
		Sø300 Offentlig økonomi 6	
	Lo300 Innføring i logistikk 6	Bø430 Operasjonsanalyse 6	
	Valgfag 12	Valgfag 12	

Oppbygging av det 2-årige studiet i økonomi og administrasjon

Valgfag 3. semester:

- Ad105 Stats- og kommunalkunnskap (6 studiepoeng)
- Bø310 Finansregnskap med årsoppgjør I (12 studiepoeng)
- In105 Menneske-maskin kommunikasjon (12 studiepoeng)
- In150 Programmering (12 studiepoeng)
- Ju520 Skatterett II (15 studiepoeng., se egen orientering for regnskapsfører-autorisasjon)
- Mk332 Statistikk II (9 studiepoeng)
- Re300 Revisjon I (6 studiepoeng)
- Sp301 Engelsk for næringslivet I (6 studiepoeng)

Språkfag (tysk, fransk eller spansk – uregelmessig)

- Sv100 Det norske politiske og administrative system (12 studiepoeng)
- Sv112 Samfunnsvitenskapelig metode og statistikk (12 studiepoeng)
- SØ420 Miljø- og ressursøkonomi (6 studiepoeng)
- Tr310 Transportøkonomi (12 studiepoeng)

Valgfag 4. semester:

- Bø310 Finansregnskap med årsoppgjør I (12 studiepoeng, start 3. semester)
- Bø450 Kandidatoppgave for øk.adm.studenter (6 studiepoeng)
- In135 Datamodellering og databaser (12 studiepoeng)
- Ju215 Forvaltningsrett (15 studiepoeng)
- Ju301 Rettslære I (6 studiepoeng)
- Ju400 Skatterett I (6 studiepoeng)
- Ju605 Arbeidsrett (15 studiepoeng)
- Lo205 Elektronisk handel (12 studiepoeng)
- Mk202 Diskret matematikk (6 studiepoeng)
- Mk205 Matematiske metoder (9 studiepoeng)
- Mk261 Anvendt statistikk (15 studiepoeng)
- Sp302 Engelsk for næringslivet II (6 studiepoeng)

Språkfag (tysk, fransk eller spansk – uregelmessig)

- Sv112 Samfunnsvitenskapelig metode og statistikk (12 studiepoeng, start 3. semester)
- Tr210 Transport- og lagerteknologi (6 studiepoeng)

Bachelorstudium i økonomi og administrasjon (3 år)

Det 3-årige bachelorstudiet gir utdanning i økonomi og administrasjon som kvalifiserer studenter til å få seg arbeid i næringsliv og offentlig forvaltning. Studiet kvalifiserer også for videre masterstudier ved Høgskolen i Molde (se omtale av studier innen transport og logistikk) eller masterstudier ved utenlandske institusjoner som høgskolen samarbeider med (se egen omtale av disse).

Det 3-årige studiet bygger på en 2-årig grunnmodell (omtalt over). I 3. året velger studenten spesialiseringsretning. For studenter som mangler nødvendig metodegrunnlag, forutsettes det at de tar metodevalgfag for å kunne skrive en obligatorisk prosjektoppgave i 6. semester. Det legges vekt på at studenter har god metodeinnsikt i matematikk og statistikk blant annet ved at det legges opp til at studentene i stor grad kan anvende personlige datamaskiner og nødvendig programvare.

Forkunnskaper

Generell studiekompetanse. Se ellers omtale av forkunnskaper under høgskolekandidatstudiet foran.

Kompetanse

Fullført studium gir tittelen Bachelor i økonomi. Fullført studium gir grunnlag for å søke opptak til høgskolens masterstudium i logistikk. Med rett fagkombinasjon kan en med fullført studium søke opptak til masterstudier innen økonomi ved andre høgskoler og universitet.

Kontakt studieadministrasjonen hvis du har spørsmål om hva slags fag og hvilke kombinasjoner som kreves.

Vil du studere utenlands?

University of Westminster (UoW) i London, Arnhem Business School (Nederland) og Høgskolen i Molde tilbyr i samarbeid et internasjonalt studieprogram som vil gi graden MSc in European logistics, Transport & Distribution. Eventuelt opptak skjer etter fullført 3 års bachelorstudium innen økonomi/administrasjon. Studiet går over 3 semestre (12 måneder). Alle som blir opptatt, må ta et 1. semester ved UoW i London. Avhengig av spesialisering tas de påfølgende to semestre enten i London, Arnhem eller Molde (se egen brosjyre om studiet eller sjekk internettadressen: www.himolde.no/studiene/leurmast)

Høgskolen i Molde har inngått avtaler om overgang til videre studier ved følgende utdanningsinstitusjoner:

- masterstudium (Logistikk) ved Växjö Universitet (Sverige)
- masterstudium (Business Administration) ved University of Colorado Springs (USA)
- masterstudium (Industrial Engineering) ved University of Wisconsin-Madison (USA)
- masterstudium (Business) ved Handelshøjskolen i Århus (Danmark)

Ta kontakt med internasjonalt kontor i studieadministrasjon for nærmere informasjon.

Oppbygging av studiet

August	Høst	Vår
Bø001 Forkurs i regnskap	Bø100 Innføring i bedriftsøkonomi	Bø200 Finansregnskap med analyse
Mk001 Forkurs i matematikk	Mk101 Innføring i matematikk	Mk231 Statistikk I
	Ad150 Organisasjon	In102 Innføring i informasjonsteknologi
		Bø330 Innføring i markedsføring
	Sø110 Makroøkonomi	Sø210 Mikroøkonomi
		Ad400 Strategisk ledelse
	Bø350 Bedriftsøkonomisk analyse II	Sø300 Offentlig økonomi
		Bø430 Operasjonsanalyse
	Lo300 Innføring i logistikk	Valgfag
	Valgfag	
	12	12
Spesialiseringer i:		
- informatikk		
- konkurransestrategier		
- fotballøkonomi		
- logistikk		
- kunnskapsledelse og innovasjon		
- revisjon (se egen omtale av bachelorstudiet i revisjon)		
		3. år
		60

Oppbygging av bachelorstudiet i økonomi og administrasjon

De ulike spesialiseringsretningene vil ha ulik oppbygging. Oversikt over de ulike spesialiseringsretningene følger på de neste sidene. De ulike spesialiseringsretningene vil kunne forutsette at studentene velger spesielle valgfag. Se nærmere informasjon under omtalen av den enkelte spesialiseringsretning.

Valgfag 3. eller 5. semester:

- Ad105 Stats- og kommunalkunnskap (6 studiepoeng)
- Bø310 Finansregnskap med årsoppgjør I (12 studiepoeng)
- In105 Menneske-maskin kommunikasjon (12 studiepoeng)
- In150 Programmering (12 studiepoeng)
- Ju520 Skatterett II (15 studiepoeng)
- Mk332 Statistikk II (9 studiepoeng)
- Re300 Revisjon I (6 studiepoeng)
- Sp301 Engelsk for næringslivet I (6 studiepoeng)
- Sp311 Tysk for næringslivet I (6 studiepoeng)
- Sv100 Det norske politiske og administrative system (12 studiepoeng)
- Sv112 Samfunnsvitenskapelig metode og statistikk (12 studiepoeng)
- SØ420 Miljø- og ressursøkonomi (6 studiepoeng)
- Tr310 Transportøkonomi (12 studiepoeng)

Valgfag 4. eller 6. semester

- Bø310 Finansregnskap med årsoppgjør I (12 studiepoeng) [start 3. semester]
- Bø450 Kandidatoppgave for øk.adm.studenter (6 studiepoeng)
- In135 Datamodellering og databaser (12 studiepoeng)
- Ju215 Forvaltningsrett (15 studiepoeng)
- Ju301 Rettslære I (6 studiepoeng)

- Ju400 Skatterett I (6 studiepoeng)
- Ju605 Arbeidsrett (15 studiepoeng)
- Lo200 Industriell kjøpsadferd (6 studiepoeng)
- Lo205 Elektronisk handel (12 studiepoeng)
- Lo600 Simulering av logistikkssystemer (6 studiepoeng)
- Lo645 Anvendt logistikk (6 studiepoeng)
- Bø520 Strategi og ledelse (6 studiepoeng)
- Lo601 Beslutninger under usikkerhet (6 studiepoeng)
- Mk202 Diskret matematikk (6 studiepoeng)
- Mk205 Matematiske metoder (9 studiepoeng)
- Mk261 Anvendt statistikk (15 studiepoeng)
- Sp302 Engelsk for næringslivet II (6 studiepoeng)
- Sp312 Tysk for næringslivet II (6 studiepoeng)
- Sv112 Samfunnsvitenskapelig metode og statistikk (12 studiepoeng) [start 3. semester]
- Tr210 Transport- og lagerteknologi (6 studiepoeng)

Høgskolen har utviklet en rekke fag innen fotballøkonomi. Fagene er spesielt beregnet på studenter som velger spesialiseringsretningen i fotballøkonomi, men studenter på andre spesialiseringsretninger kan også ta disse som valgfag dersom de øvrige krav til obligatoriske fag og studiepoeng er oppfylt. 4. semester kan eventuelt tas i utlandet som utvekslingsstudent ved de institusjoner høgskolen har avtale med under Nordplus eller EUs Sokrates/Erasmus program. NB! *Fagkombinasjonene ved den utenlandske institusjonen skal være godkjent før utreise.*

Oppbygging av spesialiseringsretningen logistikk

Studenter som ønsker denne spesialiseringsretningen, bør ta faget In150 Programmering som valgfag i 3. semester og fagene Lo200 Industriell kjøpsadferd og Lo601 Beslutninger under usikkerhet som valgfag i 4. semester.

Høst	Vår
Lo501 Styringsmodeller i logistikk I 12	Lo605 Case- og metode i logistikk 12
Lo510 Verdikjedeanalyse 6	Lo205 Elektronisk handel 6
Lo505 Innkjøpsledelse 6	Lo530 Distribusjonsplanlegging og Tr610 Gods-transport 6
Lo525 Kvalitetsledelse 6	Valgfag 6

Valgfag:

Se valgfagslisten for bachelor økonomi og administrasjon. I tillegg anbefales Lo200 Industriell kjøpsadferd, Lo600 Simulering av logistikkssystemer, Lo645 Anvendt logistikk eller Bø520 Strategi og ledelse (alle 6 studiepoeng). Enkelte kurs fra studiet i transportøkonomi og logistikk kan også være aktuelle dersom nødvendige forkunnskaper er tilstede.

Oppbygging av spesialiseringsretningen informatikk

Høst	Vår
In105 Menneske-maskin kommunikasjon 12	In135 Datamodellering og databaser 12
In150 Programmering 12	In151 Programmeringspraksis 12
Valgfag 6	Valgfag 6

Spesialisering i informatikk (3. år)

Vi anbefaler studenter som vil ta spesialiseringsretningen i informatikk om å ta kurset In150 Programmering i 3. semester, da dette vil øke mulighetene for å velge andre informatikkurs 3. året. Studenter som har tatt kurset In150 i 3. semester, må erstatte kurset In150 med et annet valgfag i 5. semester. Spesialisingsretningen kan med fordel kombineres med å velge kurs innen elektronisk handel eller logistikk. Det er også mulig å velge en kombinasjon med matematiske kurs for de som er spesielt interesserte. I tillegg vil studenter som velger en spesialisering i informatikk, kunne søke opptak på vårt 2-årige masterstudium i logistikk/ industriell informatikk og få spesielt gode forutsetninger for å gjennomføre et slikt studium. Vi viser ellers til våre studier i informatikk (se egen omtale).

Oppbygging av spesialiseringsretningen konkurransestrategier

Høst		Vår	
Lo505 Innkjøpsledelse	6	Sø610 Anbud, auksjoner og konkurranseutsetting	6
Lo510 Verdikjedeanalyse	6	Sø630 Internasjonal økonomi	6
Valgfag		Valgfag	3. år

18

18

Spesialisering i konkurransestrategier (3. år)

Dette er et helt nytt studium som gir studentene en overbygning mellom ulike fagretninger innen økonomi. En velger kurs fra en rekke fagfelt som settes sammen i en spesialisering som gir studenten en innsikt i ledelses- og styringsproblemer med hensyn på å foreta riktige strategiske valg i et marked. Målet er å gi studenten kunnskap om og analytisk innsikt i det å foreta de riktige valg når bedriften skal velge konkurransestrategier i forhold til det å vinne eller inngå kontrakter, til å velge prissettingsstrategier og til å vurdere hvilke markeder bedriften bør satse på. Spesialiseringen kan kombineres med kurs som gis i spesialisering innen fotballøkonomi.

Oppbygging av spesialiseringsretningen fotballøkonomi

Høst		Vår	
Fø100 Fotballøkonomi	6	Fø101 Spillteori og fotballøkonomi	6
Fø201 Fotballøkonomi: Den norske fotballnæringen	6	Fø200 Prosjektoppgave fotballøkonomi	
Valgfag		Valgfag	12 3. år

18

12

Spesialisering i fotballøkonomi (3. år)

De senere åra har tydeliggjort underholdningsnæringens økende rolle som økonomisk faktor. Spesielt har fotballnæringen vist potensial - nasjonalt og internasjonalt, som en viktig verdiskaper i samspill med mer tradisjonelle næringer. Økt forståelse av denne næringens økonomiske særegenheter og beskrankninger vil dermed kunne være av reell økonomisk betydning. Samtidig er næringen ung og behovet for økt kompetanse, både i klubber og forbund er åpenbar.

Møreforskning Molde og Høgskolen i Molde har de senere åra bygget opp sterk kompetanse innen emner relatert til fotballøkonomi. Denne spesialiseringsretningen vil passe for studenter med interesse for fotballnæringen og også eventuelt for aktører fra næringen med spesiell faglig interesse eller behov. Aktører med generell interesse for den økonomiske utviklingen i underholdningsindustrien vil også kunne ha utbytte av denne studieretningen. Spesialisingsretningen vil omfatte temaer som transferøkonomi, spillerlogistikk, lønnsdannelse og arbeidsmarked, regulering, nasjonale og internasjonale forbunds rolle samt konsekvenser i Norge og internasjonalt av den økende globaliseringen i fotballnæringen m.m.

Oppbygging av spesialiseringsretningen kunnskapsledelse og innovasjon

Høst	Vår
Ad505 Kunnskap og organisasjonslæring	Ad615 Entreprenørskap, innovasjon og teknologi
15	15
Ad602 Kunnskapsflyt i regional utvikling	Ad620 Etikk
	6
	Ad625 Prosjektoppgave
15	9

Oppbygging av spesialiseringsretningen i kunnskapsledelse og innovasjon (3. år)

Studenter som velger denne spesialiseringsretningen anbefales å ta valgfaget Sv120 Politisk teori i 3. semester og Sv203 Organisasjonsteori og offentlig politikk i 4. semester.

Bachelorstudium i revisjon (3 år)

Den viktigste oppgaven til en registrert revisor er å utføre revisjon for foretak som etter norsk lov har plikt til å ha revisor. Kravene som er satt til en revisor og det arbeid han utfører, finner en dels i lover om revisjon, dels i administrative forskrifter og dels følger de av revisjonsteori og grunnsetninger for god revisjonspraksis. Det er også en rekke andre oppgaver som det er naturlig for en registrert revisor å utføre. Som for eksempel kan vi nevne rådgivning for bedriftsledelse når det gjelder regnskapsføring, skatte- og avgiftsspørsmål, regnskapsanalyse, intern kontroll o.l.

De statlige høgskolene gir 3-årig revisorutdanning mens Norges Handelshøyskole og Handelshøyskolen BI gir høyere revisorutdanning.

Revisorstudiet ved høgskolene er et yrkesrettet studium med disse mål:

1. Å gi studentene en teoretisk utdanning som gjør dem egnet til det arbeid som er tillagt en registrert revisor etter nærmere regler gitt i revisorloven.
2. Å kvalifisere studentene for opptak ved det høyere revisorstudiet ved Norges Handelshøyskole og Handelshøyskolen BI.

Forkunnskaper

Generell studiekompetanse. Se ellers omtale av forkunnskaper under høgskolekandidatstudiet foran.

Kompetanse

Eksamen fra studiet kvalifiserer til stillinger innenfor revisjon og regnskapsarbeid. For å bli registrert revisor stilles det krav om bestått 3-årig revisorutdanning i samsvar med eksamensreglene nedenfor og 3 års variert praksis i revisjon. Bestått 3-årig revisjonsutdanning gir også adgang til høyere revisorutdanning ved Norges Handelshøyskole og Handelshøyskolen BI.

Eksamensregler for revisorstudiet

For å oppnå bestått 3-årig revisjonsutdanning kan ingen enkeltkarakterer i fagene rettslære, skatterett, revisjon og finansregnskap med årsoppgjør i siste studieår være dårligere enn C. For de andre fagene gjelder samme eksamensregler som for økonomisk-administrativt studium.

Oppbygging av studiet

August	Høst	Vår		
Bø001 Forkurs i regnskap	Bø100 Innføring i bedriftsøkonomi	6	Bø200 Finansregnskap med analyse 6	
	Sø110 Makroøkonomi	6	Sø210 Mikroøkonomi 6	
	Ad150 Organisasjon	12	In102 Innf. i informasjonsteknologi 6	1. år
			Bø330 Innføring i markedsføring 6	
Mk001 Forkurs i matematikk	Mk101 Innføring i matematikk	6	Mk231 Statistikk I 6	
	Bø350 Bedriftsøko- nomisk analyse	12	Ad400 Strategisk ledelse 6	
			Sø300 Offentlig økonomi 6	
	Bø340 Regnskap og budsjett i off. sektor	6	Ju301 Rettslære I 6	2. år
	Re300 Revisjon I	6	Ju400 Skatterett I 6	
	Bø310 Finansregnskap med årsoppgjør I		12	
Ju520 Skatterett II	15	Bø630 Finansregnskap med årsoppgjør II (5 sp i høstsemesteret og 10 sp i vårsemesteret)		
Ju530 Rettslære II	5	10	Re505 Revisjon II 3. år	
		10	20	

Oppbygging av bachelorstudiet i revisjon

NB! På grunn av endringer i rammeplanen for revisorstudiet, vil studieplanen for studenter som påbegynner bachelorstudiet i revisjon høsten 2003 få et litt endret innhold i 2. studieår i forhold til det som oversikten ovenfor viser. Oversikten i 2. studieår i studieplanen ovenfor, vil gjelde de som tar det 2. studieåret 2003/2004. Studenter som skal ta det 3. studieåret 2003/2004, vil måtte følge samme studieplan som for påbyggingsstudiet i revisjon.

1-årig studium i bedriftsøkonomi

Målsetning

Studiet i bedriftsøkonomi skal gi studentene individuell trening til å utvikle en grunnleggende og kreativ tenkning rundt bedriftsøkonomiske beslutningsproblemer. Tyngden av undervisningen skal rettes inn mot læring av prinsipper ved problemløsning som leder fram til effektive bedriftsøkonomiske beslutninger. En analytisk og ofte kvantitativ tilnærming til studiet dominerer i alle kurs som inngår.

Studiet er først og fremst utformet med tanke på studenter med annen faglig bakgrunn som ønsker tilleggsutdanning, samt studenter fra videregående skole med noen års yrkeserfaring. Studenter som ønsker en lengre utdanning i økonomi og administrasjon, bør søke opptak på bachelorstudiet i økonomi og administrasjon. Studiet gir en innføring i de mest sentrale bedriftsøkonomiske fagområdene som finansregnskap, investeringsanalyse, organisasjonsteori, markedsføring og logistikk.

Forkunnskaper

Generell studiekompetanse. Se ellers under forkunnskaper for høgskolekandidatstudiet i økonomi og administrasjon.

Kompetanse

Bedriftsøkonomistudiet kan i kombinasjon med andre studier benyttes som en årsenhet i en bachelorgrad. Studenter som fortsetter sine studier ved Norges Handelshøyskoles Kursvirksomhet, BI, eller ved økonomisk-administrative studier ved andre høgskoler, kan regne med at de fleste kurs som inngår i bedriftsøkonomistudiet gir grunnlag for fritak for tilsvarende kurs.

Oppbygging av studiet

August	Høst	Vår
Bø001 Forkurs i regnskap	Bø100 Innføring i bedriftsøkonomi Lo505 Innkjøpsledelse Ad150 Organisasjon	Bø200 Finansregnskap m. analyse 6 Bø101 Grunnkurs i investeringsanalyse 6 Bø330 Innføring i markedsføring 6 Ju400 Skatterett 6
		12
Mk001 Forkurs i matematikk	Lo300 Innføring i logistikk *)	Mk231 Statistikk I 6

Oppbygging av 1-årig studium i bedriftsøkonomi

*) Kurset Lo300 kan erstattes av kurset Mk101 Innføring i matematikk.

1-årig påbyggingsstudium i revisjon

Påbyggingsstudiet i revisjon er et tilbud til studenter som allerede har gjennomført et 2-årig høgskolekandidatstudium i økonomi og administrasjon og som ønsker å komplettere med fag som gir grunnlag for å bli registrert revisor.

Forkunnskaper

Fullført 2-årig studium i økonomi og administrasjon eller tilsvarende.

Studentene bør ha fullført minst 6 studiepoeng skatterett, 12 studiepoeng rettslære og 12 studiepoeng videregående regnskap tilsvarende kurset Bø310 Finansregnskap med årsoppgjør I. Se ellers omtale av 3-årig bachelorstudium i revisjon.

	Høst	Vår	
Ju520 Skatterett II		Re505 Revisjon II	
	15	20	
Ju530 Rettslære II		Bø630 Finansregnskap med årsoppgjør II	3. år
	10	15	
Bø340 Regnskap og budsjett. i off. sektor	6		
<i>Oppbygging av påbyggingsstudiet i revisjon</i>			

SAMFUNNSFAG

Institutt for samfunnsfag tilbyr følgende studier studieåret 2003/2004:

- Bachelor i politikk og samfunnsendring (3 år)
- Årsstudium i statsvitenskap (1 år)
- Påbyggingsstudium i statsvitenskap (1/2 år)
- Påbyggingsstudium i kunnskapsledelse og innovasjon (1 år)
- Forvaltnings- og arbeidsrett (1/2 år)

Bachelorstudium i politikk og samfunnsendring (3 år)

Gjennom dette studiet vil studentene få en generell samfunnsvitenskapelig utdanning med spesiell vekt på statsvitenskapelige problemstillinger med en fordypning i hvordan teknologi og ny kunnskap kan forstås og tas i bruk i samfunn og organisasjoner. Den teknologiske utviklingen i vår tid går raskt. En sentral del av studiet legger derfor vekt på at studentene skal forstå hvordan organisasjoner fungerer under forandring, hvordan de lærer, hvordan de utvikler og tar i bruk ny kunnskap og nye teknologier. Det fokuseres derfor på forståelse av begrep som kunnskap, teknologi og innovasjon, på disse begrepenes rolle i bedrifter og i arbeidsliv og på deres betydning for samfunnsutviklingen. Det gis også innføring i etiske og juridiske problemstillinger knyttet til innovasjon og endring i organisasjoner.

Studiets oppbygging

Studiet består av årsstudium i statsvitenskap, et ½-årig påbyggingsstudium, et ½ års studium i juridiske fag, samt 1 års studium i kunnskapsledelse og innovasjon.

Høst		Vår	
Årsstudium i statsvitenskap 1. semester	30	Årsstudium i statsvitenskap 2. semester	30
½-årig påbyggingsstudium statsvitenskap	30	Forvaltnings- og arbeidsrett	30
Kunnskapsledelse og innovasjon 1. semester	30	Kunnskapsledelse og innovasjon 2. semester	30

Oppbygging av bachelorstudiet i politikk og samfunnsendring.

Videre studiemuligheter

Studenter med bachelorgrad i politikk og samfunnsendring kan søke opptak til studier på mastergradsnivå. Det tas sikte på å utvikle et masterstudium i samfunnsfag ved Høgskolen i Molde. Oppstart høsten 2004 med forbehold om godkjenning. Høsten 2004 vil det også bli startet opp et masterstudium i logistikkledelse under masterstudiet i logistikk som kan søkes av studenter med bachelorgrad i politikk og samfunnsendring.

Yrkesmuligheter

Studiet gir en utdanning som kvalifiserer for oppgaver innen privat og offentlig virksomhet. Studiet gir spesielle kvalifikasjoner i retning av oppgaver knyttet til omstilling og utviklingsarbeid.

Statsvitenskap, årsstudium

Årsstudiet i statsvitenskap tar utgangspunkt i hvordan ulike samfunnsinteresser samordnes og avveies. Ved siden av å gi en innføring i politiske strukturer og prosesser, skal studiet utvikle studentenes evne til å foreta selvstendige analyser av samfunnspolitiske forhold.

Målgrupper

1. Studiet egner seg godt for studenter som tar sikte på en bachelorgrad og som etter årsstudiet ønsker å fortsette med ½-årig påbygging i statsvitenskap eller i administrasjon og organisasjonsvitenskap ved Høgskolen i Molde eller universitetene.
2. Studiet egner seg også som videre- og /eller etterutdanning for tilsatte i offentlig eller privat virksomhet. Studiet er f.eks. godkjent som 1-årig videreutdanning for lærere.

Forkunnskaper

Opptak til studiet krever generell studiekompetanse.

Oppbygging av studiet

Høstsemesteret omfatter to kurs (hvert på 12 studiepoeng) med avsluttende eksamen til jul: Sv100 Det norske politiske og administrative system og Sv120 Politisk teori, tilnæringsmåter og grunnlagsproblem. Sv112 Samfunnsvitenskapelig metode (12 studiepoeng) går over to semestre med eksamen til våren. Kurset i samfunnsvitenskapelig metode inkluderer en obligatorisk innleveringsoppgave.

I tillegg til samfunnsvitenskapelig metode, består vårsemesteret av to kurs (hvert på 12 studiepoeng): Sv203 Organisasjonsteori og offentlig politikk og Sv202 Komparativ og internasjonal politikk.

Høst	Vår
Sv100 Det norske politiske og administrative system	Sv203 Organisasjonsteori og offentlig politikk
12	12
Sv120 Politisk teori, tilnæringsmåter og grunnlagsproblemer	Sv202 Komparativ og internasjonal politikk
12	12
Sv112 Samfunnsvitenskapelig metode	
12	
Sv005 Seminar. Aktuelle politiske emner	
<i>Oppbygging av årsstudiet statsvitenskap</i>	

Kompetanse

Grunnfaget gir 60 studiepoeng og kan inngå som en årsenhet i en bachelorgrad.

Muligheter for videre studier

I: Statsvitenskap (1 år) + påbygging i statsvitenskap (1/2 år):

Studenter som har en bachelorgrad der årsstudiet og påbyggingsstudiet i statsvitenskap inngår, kan søke opptak på masterstudier ved Universitetet i Oslo, Universitetet i Trondheim eller sammenlignende politikk ved Universitetet i Bergen.

II Statsvitenskap (1år) + påbygging i administrasjon og organisasjonsvitenskap (1/2år):

Studenter som har en bachelorgrad der årsstudiet og påbyggingsstudiet i administrasjon og organisasjonsvitenskap inngår, kan søke opptak på masterstudier ved Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap ved Universitetet i Bergen. Studenter med tilknytning til Høgskolen i Molde kan få veiledning av mastergradsoppgaver i Molde.

Årsstudiet i statsvitenskap og påbygging i statsvitenskap eller administrasjon og organisasjonsvitenskap kan inngå i bachelorgraden i politikk og samfunnsendring.

Mastergrad i samfunnsfag

Det arbeides med utvikling av en mastergrad i samfunnsfag ved Høgskolen i Molde. Oppstart planlegges høsten 2004 med forbehold om godkjenning.

1/2-årig påbygging i statsvitenskap/administrasjon og organisasjonsvitenskap

Forkunnskaper

Opptak til studiet forutsetter fullført årsstudium i statsvitenskap.

Innhold

Studiet skal gi utdypet kjennskap til og forståelse av hovedområder som ble tatt opp på årsstudiet. I tillegg har studiet som særlig mål å gi trening i planlegging og gjennomføring av et selvstendig arbeid.

Høst 3. semester

Komparativ politikk

Internasjonal politikk

Offentlig politikk og administrasjon

Semesteroppgave

Seminar: Aktuelle politiske emner

Oppbygging av Mellomfag i statsvitenskap

Nærmere beskrivelse av de ulike delemner finner en under kursdelen bak i studiehåndboken.

Kompetanse

Studiet kan inngå i en bachelorgrad. Studentene kan etter fullført bachelorgrad søke opptak på mastergrad i statsvitenskap ved Universitetet i Oslo. Det er også mulig å søke opptak på mastergrad i Sammenlignende politikk ved Universitetet i Bergen og på mastergrad i statsvitenskap ved Universitetet i Trondheim, men det kreves da at studentene avlegger en ekstra prøve.

Eksamensform i påbyggingsstudiet:

Eksamen består av en skriftlig prøve på 8 timer samt en semesteroppgave. Oppgaven skal skrives over et selvvalgt tema. Tema for oppgaven skal godkjennes av veileder. Innleveringsfristen blir gjort kjent ved semesterstart. Ved beregning av karakteren teller semesteroppgaven 1/3 og skriftlig eksamen 2/3.

NB! Høsten 2004 vil innholdet i påbyggingsstudiene bli lagt om. De to tidligere 1/2-årige påbyggingsstudiene i statsvitenskap/administrasjon og organisasjonsvitenskap vil dermed utgå.

Cand.mag.-grad (overgangsordning)

Selv om cand. mag. graden nå er erstattet av bachelorgrad, vil det som en overgangsordning fortsatt være mulig å skrive ut en cand. mag grad for de som har startet på en slik utdanning og ikke kan oppnå en bachelorgrad. Samtlige grunnstudier ved Høgskolen i Molde er relevante tilleggsfag i kombinasjon med mellomfag i statsvitenskap eller mellomfag i administrasjon og organisasjonsvitenskap. Nedenfor har vi satt opp eksempler på alternative cand.mag.-kombinasjoner med utgangspunkt i våre studier i samfunnsfag:

Mellomfag i administrasjon og Org.vit. eller statsvitenskap

Grunnfag bedriftsøkonomi
Juridiske fag, 30 studiepoeng
Examen philosophicum + 45 studiepoeng relevante fag

Grunnfag i statsvitenskap

Grunnutdanning i sykepleie /vernepleie
(3 år)

Mellomfag i statsvitenskap eller administrasjon og org.vit.

2-årig økonomi og adm. eller
akvakultur og økonomi
Juridiske fag, 30 studiepoeng

Mellomfag i statsvitenskap eller administrasjon og org.vit.

1 år påb. Kunnskap, teknologi og
innovasjon
1 år ERASMUS/NORDPLUS i
utlandet (Univ. of Lancashire)
Examen philosophicum + 15
studiepoeng

Med fullført cand.mag.-grad og mellomfag i statsvitenskap eller administrasjon og organisasjonsvitenskap kan man begynne på et hovedfagsstudium. Fullført hovedfagsstudium i statsvitenskaplige fag gir tittelen cand.polit. Høgskolen har etablert kontakt med University of Nebraska, Lincoln om overgang til mastergrad i statsvitenskap (1 1/2 år) etter fullført cand.mag.-grad ved Høgskolen i Molde.

1/2-årig studium i forvaltnings- og arbeidsrett

Studiet har som målsetting å gi studentene kompetanse innen forvaltnings- og arbeidsrett. Siktemålet er å utvikle forståelse for og innsikt i rettsreglene for disse to sentrale juridiske emnene og gi metodiske kunnskaper om hvordan rettsregler anvendes ved løsning av så vel teoretiske som praktiske problemstillinger. Denne fagkombinasjonen kan benyttes som påbygging på et tidligere høgskolestudium, men framstår også som en selvstendig enhet for den som har interesse og behov for å vite hvordan den rettslige reguleringen av arbeidsmarked og offentlig virksomhet virker.

Arbeidsrett gir en grundig oversikt over den individuelle og kollektive arbeidsrett i privat og offentlig virksomhet. Særlig relevant er den rettslige rammen rundt forholdet mellom arbeidsgiver og arbeidstaker, med spesiell fokus på endringer i forhold til den situasjonen som er etablert ved inngåelse av arbeidsavtale. Her kan spesielt nevnes endrede arbeidsoppgaver for en ansatt, flytting av virksomhet, flytting av personell ved overdragelse av arbeidsoppgaver til annen arbeidsgiver og overføring av en virksomhet til ny eier. EU-arbeidsrett og EU-arbeidsrettens kilder er sentrale.

Tilbudet i forvaltningsrett gir en grundig innføring i sentrale deler av den alminnelige forvaltningsrett med særlig sikte på grunnbegreper, rettslige grunnlag for forvaltningens virksomhet, framgangsmåte ved behandling av ulike typer "saker", klage, ugyldighet og kontroll. Prinsipper og saksbehandlingsregler i forvaltningsretten utgjør også et sentralt element ved praktisering av arbeidsrett i all offentlig virksomhet.

I forhold til høgskolens øvrige studietilbud egner dette studiet seg spesielt for studenter som fra før har toårig studium i økonomi og administrasjon eller tilsvarende og for studenter med grunn- og mellomfag i administrasjon og organisasjonsvirksomhet. Fagene vil også inngå som valgfag i ulike studier. Studietilbudet er også meget relevant for ansatte i offentlig eller privat virksomhet som ønsker tilleggsutdanning innen forvaltnings- og arbeidsrett.

Oppbygging av studiet

	Vår
Ju215 Forvaltningsrett	15
Ju605 Arbeidsrett	15

Kompetanse

Studiet gir 30 studiepoeng og kan inngå som en 1/2-årig enhet i kombinasjon med annen høgskole- eller universitetsutdanning i oppbygging av en bachelorgrad.

Påbyggingsstudium i kunnskapsledelse og innovasjon

Hovedfokus i studiet vil være knyttet opp mot teknologiske og innovative endringer og utviklingstrekk i samfunns- og arbeidsliv. Kunnskap vil være et nøkkelbegrep i denne sammenhengen. Det vil her bli fokusert på ulike kunnskapsformer og deres betydning og rolle i arbeids- og næringsliv. Forutsetninger for vellykket innovasjon og organisatoriske og juridisk konsekvenser av teknologiske endringer vil være sentrale problemstillinger.

Målgrupper

1. Studiet vil inngå i høgskolens bachelorgrad i politikk og samfunnsendring og som spesialiseringsår i bachelorstudiet i økonomi og administrasjon.
2. Studiet kan imidlertid også fungere som påbyggingsstudium for andre studenter. Eksempelvis studenter med en samfunnsvitenskapelig, økonomisk-administrativ eller helsefaglig grunnutdanning.

Forkunnskaper

Opptak til studiet krever generell studiekompetanse og minst to års relevant høyere utdanning.

Kompetanse

Studiet gir 60 studiepoeng og kan inngå som en årsenhet i en bachelor grad i kombinasjon med annen høgskole- og universitetsutdanning.

Oppbygging av studiet

Høst	Vår
Ad505 Kunnskap og organisasjonslæring	Ad615 Entreprenørskap, innovasjon og teknologi
15	15
Ad602 Kunnskapsflyt i regional utvikling	Ad620 Etikk
	6
15	Ad625 Prosjektoppgave
	9

· Oppbygging av studiet i kunnskapsledelse og innovasjon

HELSEFAG

Institutt for helsefag tilbyr følgende studier:

- 1. Bachelorstudium i sykepleie - 180 studiepoeng*(ECTS)**
 - Heltidsstudium - 3 år. Opptak to ganger i året både i januar og august – studiested Molde med praksisstudier både i Molde/Romsdal og Kristiansund/Nordmøre.
 - Deltidsstudium - 4,5 år. Opptak annet hvert år, neste opptak er høsten 2004. Studiested Kristiansund med praksisstudier i Kristiansund/ Nordmøre. Enkelte praksisstudier kan bli lagt utenfor Nordmøre. Studiet er delvis nettbasert.
- 2. Bachelorstudium i vernepleie - 180 studiepoeng (ECTS)**
 - Heltidsstudium - 3 år. Opptak av hver høst. Studiested Molde - praksisstudier i hele fylket.
- 3. Videreutdanning i psykisk helsearbeid - 60 studiepoeng (ECTS)**
 - Deltidsstudium over 2 år i Molde og i Ålesund. Opptak annet hvert år, neste opptak er høsten 2004.
- 4. Videreutdanning i aldring og eldreomsorg - 60 studiepoeng (ECTS)**
 - Deltidsstudium over 2 år. Opptak annet hvert år, neste opptak er høsten 2003.
- 5. Videreutdanning i nevrologisk sykepleie – 30 studiepoeng (ECTS)**
 - Deltidsstudium over 1 år. Opptak hvert år.
- 6. Sykepleie og dokumentasjon i pasientjournalen – 30 studiepoeng (ECTS)**
 - Nettbasert deltidstudium over 1 år. Første opptak i løpet av vårsemester 2004

* 3 studiepoeng = tilsvarer 1 vekttall i tidligere gradsystem. Dvs 180 studiepoeng = 60 vekttall

Bachelorgrad i sykepleie

Studiepoeng: 180

Forkunnskap:

Generelle studiekompetanse eller realkompetanse

Tid:

Heltidsstudium – 6. semestre - opptak hver høst og vår

Deltidsstudium – 9.semester – opptak hvert 2. år

Formål:

Målet er å utdanne sykepleiere som er kvalifiserte til å møte ulike menneskers behov for sykepleie. Sykepleie er i sin natur en omsorgsdisiplin. Utdanningen skal stimulere til faglig og personlig utvikling, og medvirke til at studentene blir selvstendige og ansvarsbevisste

Innhold:

Studieopplegget er basert på rammeplan og forskrift fra 7. januar 2000.

Praksisstudier:

Praksisstudiene utgjør 90 studiepoeng. Minst 50 uker (75 studiepoeng) av praksisstudiene skjer i samarbeid med pasienter og pårørende og knyttes til ulike sykdomstilstander og pasientsituasjoner. De resterende 10 ukene (15 studiepoeng) knyttes til ferdighetstrening, forberedelse til praksis og refleksjon over praksisstudiene.

Praksisstudiene er tilrettelagt og veiledet av lærer og/eller sykepleier, og foregår både i kommune- og spesialisthelsetjenesten.

For hver praksisperiode er det satt opp klare definerte mål og arbeidskrav som studentene må kunne dokumentere å ha nådd og oppfylt for å få praksisperioden vurdert til bestått.

Undervisning:

Teoriblokkene er ca. 20 timer timeplanbelagt undervisning, praksisstudiene er forventet ca. 30 timer tilstedeværelse i uken. En studieuke tilsvarer ca. 1.5 studiepoeng.

Arbeidskrav:

Alle praksisstudier er obligatorisk. For å få avsluttende vurdering må studentene ha oppfylt de ulike arbeids-/studiekrav. Enkelte temadager/studiedager er frammøtepliktig. Innen hvert studieområde som har frammøteplikt er det stilt krav om tilstedeværelse i minst 90 % av den organiserte undervisningen. Høgskolen stiller også krav om at deler av studiet skal være bestått før studentene kan starte i praksisstudier eller oppmeldes til eksamen. Disse vil framgå av studieårsplanene. I deltidsutdanningen er det frammøteplikt til ukesamlingene. For mer informasjon i studieårsplanene for de ulike studieår.

Vurderingsform:

Studentene vurderes kontinuerlig gjennom hele studiet, og vil få informasjon om hvor de står i studieprosessen. Dette skjer i hovedsak ved ulike arbeidskrav og oppgaver, krav til studiedeltaking, eksamener, tester/prøver og vurdering av praksisstudiene. For mer informasjon se fagplan.

Litteratur:

Pensum er gjenstand for vurdering og revidering foran hvert opptak og semester. Pensumlitteratur finnes i utdanningens fag- og studieårsplaner.

1. studieår - 2003/2004

Hovedemner og delemner etter Rammeplanen og forskrift fra 7.januar 2000.		Studiepoeng
Hovedemne 1		
Sykepleiens faglige og vitenskapelige grunnlag – inkludert praksisstudier		10
1a) Historie, tradisjon og yrkesetikk	-	4.5
1b) Sykepleiens vitenskapsteoretiske grunnlag, fagutvikling og forskning i sykepleie	-	1.5
1c) Vitenskapsteori og forskningsmetode	-	1
1d) Etikk	-	3
Hovedemne 2		
Sykepleiefaget og yrkesgrunnlaget – inkludert praksisstudier		22.5
2a) Sykepleierens funksjon i spesialisthelsetjenesten		0
2b) Sykepleierens funksjon i kommunehelsetjenesten	-	22.5
Hovedemne 3		
Medisinske og naturvitenskapelige emner – inkludert praksisstudier		16.5
3a) Anatomi, fysiologi og biokjemi	-	7.5
3b) Generell patologi, sykdomslære og farmakologi	-	3
3c) Mikrobiologi, infeksjonssykdommer og hygiene	-	6
Hovedemne 4		
Samfunnsvitenskapelige emner – inkludert praksisstudier		11
4a) Psykologi og pedagogikk	-	6
4b) Kommunikasjon, samhandling og konfliktløsning	-	3
4c) Sosiologi og sosialantropologi	-	1.5
4d) Stats- og kommunalkunnskap, helse- og sosialpolitikk, herunder juridiske rammer	-	0.5
Totalt		60

Fordeling mellom teori, praksis og FFR (ferdighet, forberedelse og refleksjon)

Teoriblokker - 29 uker	Praksisstudier - 7 uker	FFR 4 uker
------------------------	-------------------------	------------

Oversikt over praksisstudier

2.semester	Veiledet praksisstudie i sykehjem	Studiepoeng	12
Praksisstudiene i deltidsutdanningen er fordelt over 9 semestre			

Vurderingsform

			Studiepoeng
1.semester	Praksistest i øvelsesavdeling	Bestått/ikke bestått	0
	Passeringstest i ernæring	Bestått/ikke bestått	0
	Passeringsprøve i medikamentregning	Bestått/ikke bestått	2
	Passeringsprøve i mikrobiologi og generell hygiene	Bestått/ikke bestått	4
2.semester	Skoleeksamen i Anatomi/fysiologi/biokjemi	Gradert bokstavkarakter	12
	Skoleeksamen i grunnleggende sykepleie og sykepleie til eldre	Gradert bokstavkarakter	14
	Skoleeksamen i psykologi og kommunikasjon	Gradert bokstavkarakter	8
	Prosjekt – grunnleggende sykepleie	Bestått/ikke bestått	3
Total teori og praksisstudier			60

2. studieår - 2003/2004

Hovedemner og deleemner etter Rammepplanen og forskrift fra 7.januar 2000.		Studiepoeng
Hovedemne 1		
Sykepleiens faglige og vitenskapelige grunnlag – inkludert praksisstudier		9
1a) Historie, tradisjon og yrkesetikk		- 1.5
1b) Sykepleiens vitenskapsteoretiske grunnlag, fagutvikling og forskning i sykepleie		- 3
1c) Vitenskapsteori og forskningsmetode		- 1.5
1d) Etikk		- 3
Hovedemne 2		
Sykepleiefaget og yrkesgrunnlaget – inkludert praksisstudier		24
2a) Sykepleierens funksjon i spesialisthelsetjenesten		24
2b) Sykepleierens funksjon i kommunehelsetjenesten		
Hovedemne 3		
Medisinske og naturvitenskapelige emner – inkludert praksisstudier		21
3a) Anatomi, fysiologi og biokjemi		- 3
3b) Generell patologi, sykdomslære og farmakologi		- 15
3c) Mikrobiologi, infeksjonssykdommer og hygiene		- 3
Hovedemne 4		
Samfunnsvitenskapelige emner – inkludert praksisstudier		6
4a) Psykologi og pedagogikk		- 1.5
4b) Kommunikasjon, samhandling og konfliktløsning		- 1.5
4c) Sosiologi og sosialantropologi		- 1.5
4d) Stats- og kommunalkunnskap, helse- og sosialpolitikk, herunder juridiske rammer		- 1.5
Totalt		60

Fordeling mellom teori, praksis og FFR (ferdighet, forberedelse og refleksjon)

Teoriblokker - 19 uker	Praksisstudier - 17 uker	FFR 4 uker
------------------------	--------------------------	------------

Oversikt over praksisstudier

	Studiepoeng
3.semester Veiledet praksisstudie i kirurgisk /medisinsk sengepost	12
4.semester Veiledet praksisstudie i medisinsk/ kirurgisk sengepost	14

Praksisstudiene i deltidsutdanningen er fordelt over 9 semestre

Vurderingsform

		Studiepoeng	
3.semester	Passeringstest i sykepleie	Bestått/ikke bestått	1
4.semester	Praktisk eksamen + muntlig	Bestått/ikke bestått	6
	Skoleeksamen i sykepleie til akutt, kritisk og kronisk syke	Gradert bokstavkarakter	15
	Skoleeksamen i sykdomslære – spesiell patologi	Gradert bokstavkarakter	13
Totalt teori og praksisstudier			60

3. studieår - 2003/2004

Hovedemner og delemner etter Rammeplanen og forskrift fra 7.januar 2000.

	<u>Studiepoeng</u>
Hovedemne 1	
Sykepleiens faglige og vitenskapelige grunnlag – inkludert praksisstudier	14
1a) Historie, tradisjon og yrkesetikk	- 3
1b) Sykepleiens vitenskapsteoretiske grunnlag, fagutvikling og forskning i sykepleie	- 4.5
1c) Vitenskapsteori og forskningsmetode	- 3.5
1d) Etikk	- 3
Hovedemne 2	
Sykepleiefaget og yrkesgrunnlaget – inkludert praksisstudier	25.5
2a) Sykepleierens funksjon i spesialisthelsetjenesten	- 12
2b) Sykepleierens funksjon i kommunehelsetjenesten	- 13.5
Hovedemne 3	
Medisinske og naturvitenskapelige emner – inkludert praksisstudier	7.5
3a) Anatomi, fysiologi og biokjemi	- 1.5
3b) Generell patologi, sykdomslære og farmakologi	- 4.5
3c) Mikrobiologi, infeksjonssykdommer og hygiene	- 1.5
Hovedemne 4	
Samfunnsvitenskapelige emner – inkludert praksisstudier	13
4a) Psykologi og pedagogikk	- 1.5
4b) Kommunikasjon, samhandling og konfliktløsning	- 1.5
4c) Sosiologi og sosialantropologi	- 3
4d) Stats- og kommunalkunnskap, helse- og sosialpolitikk, herunder juridiske rammer	- 7
Totalt	60

Fordeling mellom teori, praksis og FFR (ferdighet, forberedelse og refleksjon)

Teoriblokker - 12 uker	Praksisstudier - 26 uker	FFR 2 uker
------------------------	--------------------------	------------

Oversikt over praksisstudier

	Studiepoeng
5.semester/ Veiledet praksisstudie i psykisk helsearbeid	12
6.semester Veiledet praksisstudie i hjemmesykepleien	12
6.semester Observasjonspraksis i forebyggende helsearbeid	3
Veiledet praksisstudie i integrasjon og fordypning	12
Praksisstudiene i deltidsutdanningen er fordelt over 9 semestre	

Vurderingsform

		Studiepoeng
5.semester	Hjemmeeksamen i samfunnsvitenskapelige emner	Gradert bokstavkarakter 6
6. semester	Skoleeksamen i sykepleie 3. år med støttfag	Gradert bokstavkarakter 6
	Avsluttende eksamen i sykepleie	Gradert bokstavkarakter 9
Totalt teori og praksisstudier		60

Bachelorstudium i vernepleie (3 år)

Studiepoeng

180

Forkunnskaper

Generell studiekompetanse eller realkompetanse

Tid

Heltidsstudium. 6 semester. Opptak høst

Formål

Vernepleierutdanningen er en treårig helse- og sosialfaglig profesjonsutdanning som fører fram offentlig autorisasjon som vernepleier. Målgruppen for vernepleierens yrkesutøvelse er mennesker med funksjonsvansker av både fysisk, psykisk og sosial karakter. Mennesker med utviklingshemming er, i følge rammeplanen, fortsatt en viktig gruppe for vernepleiefaglig arbeid.

Formålet med vernepleierutdanningen er å utdanne brukerorienterte og reflekterte yrkesutøvere som er kvalifiserte til å utføre miljøarbeid og habiliterings- og rehabiliteringsarbeid sammen med mennesker som har bruk for slike tjenester.

Vernepleierens arbeidsområder er svært varierte. Primært ansettes vernepleieren som miljøterapeut. De fleste vernepleiere arbeider i den kommunale helse- og sosialtjenesten, der en stor del av arbeidet skjer i hjemmebaserte tjenester. Vernepleiere bistår også brukerne utenfor hjemmet slik at de kan fungere i fritid og arbeid/opplæring. Andre aktuelle stillinger kan være som saksbehandler, koordinator, boveileder m.m.

Med kombinasjonen av å være både en helse- og sosialfaglig utdanning har vernepleieren kvalifikasjoner for å arbeide i forhold til personer med aldersdemens, psykiske lidelser, rusproblemer osv. I tillegg arbeider en økende andel vernepleiere i skoleverket i forhold til elever med ulike funksjonsvansker. Nye områder som også kan være aktuelle for vernepleiere er barnevern, kriminalomsorg, arbeidsmarkedstiltak, asylmottak osv.

Vernepleierens grunnleggende funksjoner kan sammenfattes som:

- å bidra til målrettet stimulering, opplæring og utvikling med sikte på selvstendig mestring av dagliglivets oppgaver
- å ivareta daglig omsorg for og på vegne av andre, med trivsel og velvære hos den enkelte som siktemål
- å bearbeide nære og fjerne rammebetingelser med sikte på bedret livssituasjon for funksjonshemmede
- å forebygge funksjonsvansker og hindre ytterligere funksjonssvikt
- å legge til rette for deltakelse og medbestemmelse i de ulike situasjoner som hverdagslivet består av, også for brukere som har vansker med å uttrykke og formidle egne behov og ønsker

Innhold

Studiet er lagt opp etter "Rammeplan og forskrift for 3-årig vernepleierutdanning", fastsatt av departementet 28. januar 1999. Med utgangspunkt i de bestemmelser og krav som er fastsatt i rammeplanen har høgskolen utarbeidet en egen fagplan for studiet. Ut ifra fagplanen blir det laget temaplaner for studieårene. Pensumlitteratur og pedagogisk tilrettelegging er spesifisert i temaplanene.

Vernepleierstudiet består av både teori- og praksisstudier. Vernepleieryrket består i hovedsak av metodisk arbeid i forhold til ulike brukergrupper. Dette arbeidet krever solide teoretiske kunnskaper. I løpet av studiet alternerer en derfor mellom teoretisk og praktisk undervisning. Den teoretiske undervisningen skal gi studentene analyseredskaper og arbeidsmodeller, samt teoretisk basis for valg av mål og metodikk. I løpet av praksisperiodene skal studentene vise at de kan anvende de teoretiske kunnskapene i reelle situasjoner. Vernepleierfaglige hovedemner er målrettet miljøarbeid, pedagogikk, psykologi, samfunnsfag, sosiologi, organisasjonsteori, ledelse og medisinske fagområder.

Studiet har følgende hovedemner med slik vektlegging (sp = studiepoeng):

Samfunnsvitenskapelige og juridiske emner	42 sp
Stats- og kommunalkunnskap, helse- og sosialpolitikk	12 sp
Sosiologi og sosialantropologi	12 sp
Jus (rettssystemer, juridisk metode og forvaltningsrett)	12 sp
Vitenskapsteori og forskningsmetode	6 sp

Psykologiske og pedagogiske emner	24 sp
Generell-, utviklings- og sosialpsykologi	12 sp
Generell pedagogikk og sosialpedagogikk	12 sp

Helsefaglige emner	45 sp
Medisinske og naturvitenskapelige emner	21 sp
Pleie og omsorg	15 sp
Psykisk helsearbeid	9 sp

Miljøarbeid og habilitering-/rehabiliteringsarbeid	69 sp
Fagets utvikling, ideologier, yrkesrolle og etikk	15 sp
Ferdighets- og adferdslæring	18 sp
Velferdsarbeid	12 sp
Arbeid med grupper, organisasjoner og nettverk	9 sp
Kommunikasjon, samhandling og konfliktløsning	15 sp

Praksisstudier

Praksisstudiene er en integrert del av studiet og er knyttet til alle hovedemnene i rammeplanen. Praksis utgjør 57 studiepoeng (38 uker) av studiet og er fordelt på 6 praksisperioder. Praksisperiodene skal gi studentene erfaring med ulike sider av vernepleieryrket og ulike brukergrupper:

<i>Semester</i>	<i>Praksisarena</i>	<i>Uker</i>	<i>Studie- Poeng</i>
1.sem	Observasjonspraksis hos vernepleiere i ulike tiltak.	1 uke	1,5sp
2.sem.	Barnehage (evt. barneskole)	7 uker	10,5sp
3.sem.	Sykehjem/hjemmesykepleie	7 uker	10,5sp
4.sem.	Hjemmebaserte tjenester /Tiltak for utviklingshemmede	10 uker	15sp
5. sem.	Praksis: Ledelse og saksbehandling	5 uker	7,5sp
6. sem.	Fordypningspraksis	8 uker	12sp

For hver praksisperiode er det satt opp mål og arbeidskrav som studenten må kunne dokumentere å ha nådd og oppfylt for å få praksisperioden vurdert til bestått.

I tillegg til praksis vil studentene gjennomgå praksisrelevante aktiviteter og ferdighetstrening. Vernepleierutdanningen i Molde benytter praksisplasser i hele Møre og Romsdal fylke. Studenter må derfor påregne at en eller flere praksisperioder vil bli lagt utenfor Moldeområdet. Det er utarbeidet egne regler for delvis dekning av reise- og eventuelle ekstra boutgifter.

I 6. semester kan det legges til rette for at studenter kan reise på utvekslingsopphold i utlandet. Vernepleierutdanningen i Molde har per i dag samarbeidsavtaler med utdanningsinstitusjoner i Esbjerg, Mikkeli, Valencia og Augsburg.

Mål for praksis

- Veiledet praksis har som formål å gi studentene innsikt og erfaring som er sentral i utøvelse av vernepleieryrket, og som er overførbart til ulike deler av praksisfeltet.
- Praksis skal gi studentene mulighet til øving i ferdigheter i planlegging, tilrettelegging, gjennomføring og vurdering av vernepleierfaglig arbeid.

- Praksis skal gi studentene mulighet til øving i ferdigheter i planlegging, tilrettelegging, gjennomføring og vurdering av vernepleierfaglig arbeid.
- Praksis skal gi studentene kjennskap til og trening i arbeid med mennesker med ulike funksjonsvansker og funksjonsnivå. Gjennom deltakelse i ulike yrkesituasjoner skal studentene lære å utvikle personlige og faglige holdninger til egen og andre yrkesutøveres virksomhet.
- Praksiserfaringene skal danne grunnlag for ny kunnskapstilegnelse og bearbeiding av den teoretiske del av studiet.

Undervisning

Det blir benyttet ulike pedagogiske metoder i teoriundervisningen; forelesninger, gruppearbeid; prosjekt, Problembasert læring (PBL) - en form for veiledet gruppearbeid hvor en tar utgangspunkt i situasjonsbeskrivelser som er viktige for yrkesutøvelsen. Videre benyttes seminarer, caseundervisning, praktisk ferdighetstrening osv.

Arbeidskrav

Alle praksisstudier og ferdighetstrening er obligatorisk. Noe undervisning er frammøtepliktig. For å få avsluttende vurdering må studentene ha oppfylt kravene til studiedeltaking. Det er fastsatt arbeidskrav som må oppfylles før studenter kan gå ut i praksis og gå opp til avsluttende vurdering i et temaområde. Gjennom arbeidskravene får studentene trening i både teoretiske og praktiske ferdigheter. Arbeidskrav kan pålegges ved stort fravær fra frammøtepliktig undervisningsaktivitet.

Vurderingsformer

Studentene vurderes kontinuerlig gjennom hele studiet. Dette skjer ved vurdering av praksisstudiene, ulike arbeidskrav og oppgaver, tester, krav til studiedeltaking, og mappevurdering.

Vernepleierutdanningen i Molde har innført mappevurdering som er en vurderingsform som kombinerer underveisvurdering og sluttvurdering. Arbeidet med mappe skal bidra til å utvikle teoretiske kunnskaper, yrkesspesifikke ferdigheter og personlig kompetanse. Studenten får et visst antall mappearbeidskrav som må leveres til gitte frister i løpet av studieåret. Underveis i studieåret blir det gitt tilbakemelding (ikke karakter) på arbeidskravene, og studenten kan jobbe videre med arbeidskravene fram til avsluttende vurdering. Mot slutten av hvert studieår blir noen av mappekravene trukket ut til avsluttende vurdering (studenten velger ut noen arbeider og utdanningen velger ut noen arbeider) og det blir satt en foreløpig karakter. Denne karakteren blir justert etter en muntlig eller skriftlig presentasjon.

Semester	Eksamen/prøver/ tester	Vurdering	Ant. timer	Type eksamen/test	Krav i.f.t. studie- progresjon
2.semester	Test i medikamentlære og medikamentregning	Bestått/ ikke bestått	3 t	Skoletest	Bestått for å kunne gå ut i 2.årspraksis
	Vurdering av mappe: 48 studiepoeng	Gradert karakter	-	Muntlig presentasjon for justering av karakter	Bestått for å gå videre i 2. studieår
3.semester	Test i pleiefunksjoner	Bestått/ Ikke bestått	1 dag	Test i demorum	Bestått for å kunne gå ut i 2.årspraksis
	Test i hjerte- og lungeredning	Bestått/ Ikke bestått		Test i demorum	
4.semester	Praksistest inkl. prøving ift Sosialtjenesteloven	Bestått/ Ikke bestått	1 dag	Skoletest	Bestått for å kunne gå ut i praksis ift utviklingshemmede
	Kunnskapstest i psykologi, pedagogikk og miljøarbeid	Bestått/ Ikke bestått		Skoletest	Bestått før innlevering av mappe
	Vurdering av mappe: 34,5 studiepoeng	Gradert karakter	-	Muntlig/skriftlig presentasjon for justering av karakter	Bestått for å gå videre i 3. studieår
	Kunnskapstest i forvaltning, organisasjon og samfunnsarbeid	Bestått/ Ikke bestått		Skoletest	Bestått før innlevering av mappe
5. og 6.semester	Vurdering av mappe: 28,5 studiepoeng	Gradert karakter	-	Muntlig/skriftlig presentasjon for justering av karakter	
	Fordypningsoppgave: 12 studiepoeng	Gradert karakter		Muntlig/skriftlig presentasjon for justering av karakter	

Litteratur

Pensum er gjenstand for vurdering og revidering foran hvert opptak og semester. Samlet pensum for de 3 studieårene utgjør ca. 12 000 sider. Pensumlitteratur finnes i utdanningens temaplaner.

Videreutdanning i aldring og eldreomsorg

Studiepoeng

60

Forkunnskaper

Det kreves 3-årig helse- eller sosialfaglig utdanning fra høgskole eller universitet, og minst ett års relevant yrkespraksis etter fullført utdanning. Søkere med 2-årig helse- eller sosialfaglig utdanning etter tidligere rammeplaner eller med annen 3-årig høgskole- eller universitetsutdanning kan tas opp etter særskilt vurdering.

Tid

Studiet er organisert som deltidsstudium over 2 år. Opptak annet hvert år.

Formål

I følge rammeplanen er målet for studiet å utdanne reflekterte yrkesutøvere med høy yrkesetisk standard som kan ta initiativ til, organisere og iverksette tiltak i samarbeid med eldre, deres pårørende, frivillige medarbeidere og de andre yrkesgruppene innenfor eldreomsorgen. Studiet skal bidra til at studentene ved endt utdanning har gode kunnskaper om den normale aldringsprosessen og hvordan det kan oppleves å bli gammel. Studentene skal videre tilegne seg kunnskaper om behandling og rehabilitering av eldre. De skal også ha kunnskap om forebygging av sykdom og funksjonssvikt, både på det samfunnsmessige og det personlige plan. Det legges vekt på at studentene utvikler evne til nytenkning i framtidig yrkespraksis.

Innhold

Studiet er organisert i 4 moduler. Det er lagt opp til felles undervisning, men det er gitt mulighet for fagspesifikk fordypning. Det vil bli lagt til rette for refleksjonsgrupper flere steder i fylket tilpasset studentenes hjemsted.

Fellesdelen er inndelt i følgende moduler:

Modul 1: Aldring og eldre menneskers livsvilkår (12 studiepoeng)

Modul 2: Kommunikasjon og etikk (3 studiepoeng)

Modul 3: Sykdom, funksjonssvikt og mestring i eldre år (18 studiepoeng).

- Mestring, sorg - og tapsreaksjoner i alderdommen
- Somatiske sykdommer relatert til høy alder
- Alderspsykiatri og aldersdemens

Modul 4: Organisering og utøvelse av helse- og sosialtjenester til eldre mennesker (27 studiepoeng – inkludert fordypningsoppgave)

- Organisering av helse- og sosialtjenestene
- Yrkesutøvelse og arbeidsmåter
- Kvalitetsutvikling og prosjektarbeid

Fordypningsdelen inneholder følgende områder:

I modul 4 kan studentene velge mellom disse to fordypningsområdene:

1. Kommunikasjon, samhandling og miljøarbeid innen alderspsykiatri og demensomsorg.
2. Rehabilitering relatert til eldre med funksjonshemming.

Til fordypningsområdene knyttes arbeid med en fordypningsoppgave og observasjonspraksis (10 dager).

Undervisning

I løpet av studietiden er det til sammen 11 ukesamlinger med undervisning. Første året er det lagt opp til 3 ukesamlinger i høstsemesteret og 3 ukesamlinger i vårsemesteret. Andre året blir det 3 ukesamlinger i høstsemesteret, og 2 ukesamlinger i vårsemesteret, i tillegg til at det er satt av 2 uker til arbeid med fordypningsoppgaven. Det er lagt opp til 10 dager i refleksjonsgrupper og 10 dager i observasjonspraksis fordelt over de to studieårene.

Semesteroversikt 1. studieår

Høstsemesteret: (15 studiepoeng) 3 ukesamlinger med teori + 4 dager til arbeid i refleksjonsgrupper	Vårsemesteret: (18 studiepoeng) 3 ukesamlinger med teori + 6 dager til arbeid i refleksjonsgrupper
Generell innføring: - Aldring og eldre menneskers livsvilkår - Kommunikasjon og etikk - Semesteroppgave	Sykdom, funksjonssvikt og mestring i eldre år: - mestring, sorg- og tapsreaksjoner i alderdommen - alderspsykiatri og aldersdemens - somatiske sykdommer relatert til høy alder Eksamen modul 1 og 3

Semesteroversikt 2. studieår - deltidsstudiet

Høstsemesteret: (12 studiepoeng) 3 ukesamlinger med teori + 4 dager til observasjonspraksis	Vårsemesteret: (15 studiepoeng) 2 ukesamlinger med teori + 5 dager til observasjonspraksis + 2 uker til arbeid med fordypningsoppgaven
Organisering og utøvelse av helse- og sosialtjenester til eldre mennesker: - Organisering av helse- og sosialtjenester - Kvalitetsutvikling	Organisering og utøvelse av helse- og sosialtjenester til eldre mennesker: - Yrkesutøvelse og arbeidsmåter - Fordypningstema Fordypningsoppg. og muntlig høring

Arbeidskrav

Utdanningen vektlegger studentaktive arbeidsformer. Det forutsettes at studentene anvender sine kunnskaper og erfaringer fra grunnutdanning og arbeidsliv. Studentaktive arbeidsformer inkluderer f.eks. arbeid i refleksjonsgrupper. I tillegg til forelesning, vil det ellers bli benyttet andre undervisningsmetoder i tverrfaglig sammensatte grupper, slik at felles problemstillinger kan belyses ut fra de ulike yrkesgruppenes perspektiv.

Deltakelse i refleksjonsgrupper er obligatorisk, og gruppene fungerer som faste enheter. Hensikten med gruppene er å gi studentene mulighet til bearbeiding og anvendelse av lærestoff, og til integrering av teori og praksis. For å få til en slik integrering, arbeider studentene med problemstillinger knyttet til praksis.

I første semester inngår arbeidet med en individuell skriftlig oppgave. Arbeidet med fordypningsoppgaven i 3. og 4. semester vil utgjøre en viktig del av studentenes individuelle faglige fordypning. Tema/problemstilling skal ha tilknytning til et av de to valgfrie fordypningsområdene.

Vurderingsform

I studiets 1. semester skal det utarbeides en semesteroppgave som blir vurdert til bestått/ikke bestått. Det avlegges en 6 timers skriftlig eksamen etter fullført modul 1 og 3 (ved slutten av 2. semester). Fordypningsoppgaven med muntlig høring utgjør utdanningens avsluttende eksamen. Fordypningsoppgaven skal knyttes til et av utdanningens to fordypningsområder.

Litteratur

Pensum har et omfang på ca 4000 sider. Av dette kan inntil 20 % - ca.800 sider- være selvvalgt fordypningslitteratur eller fagspesifikk litteratur bl.a. knyttet til avsluttende skriftlig fordypningsoppgave. Pensum er vedlegg til fagplanen.

Videreutdanning i nevrologisk sykepleie

Studiepoeng

30

Forkunnskaper

Grunnutdanning i sykepleie og minimum ett års praksis som sykepleier

Tid

Deltidsstudium over $\frac{3}{4}$ år

Undervisning

5 ukesamlinger a 4 dager

Formål

Gi innsikt i sykdomsforløpet ved nevrologiske lidelser, forståelse for hvordan pasientene opplever sin lidelse og innsikt i ulike behandlingstilbud. Kunnskap om hvordan en kan løse ulike problem og utfordringer ved å styrke pasientens og familiens ressurser.

Innhold

Kurs 1:

Sykepleiefaglige utfordringer i nevrologisk sykepleie:

Møte med den nevrologiske pasient, sykepleie i et ressursperspektiv, utfordringer knyttet til ulike problemområder hos pasientene, dokumentasjon, rehabilitering og habilitering, samarbeid med familien og andre offentlige etater.

Kurs 2:

Nevrologi og nevrokirurgi:

Nevrologi i et samfunnsperspektiv, utredning og behandling av den nevrologiske pasient, nevrologiske sykdommer og deres behandling.

Arbeidskrav

Obligatorisk innlevering av 3 hjemmeoppgaver som må være bestått.

Noen gruppeoppgaver i kurset med muntlig fremlegg.

Vurderingsform

Obligatorisk individuell fordypningsoppgave. Bokstavkarakterer.

Litteratur

Hovedbok: Dansk Sygeplejeråd (2000): Neurologi og Neurokirurgi. Nytt Nordisk Forlag. Andre bøker og artikkelsamlinger knyttet til de ulike tema i studieplanen. Totalt litteraturtilfang er 2500 -3000 sider.

Sykepleie og dokumentasjon i pasientjournalen

Studiepoeng

30

Forkunnskaper

Bachelor i sykepleie / Offentlig godkjente sykepleiere

Tid

Deltid over 1 år. Første oppstart vårsemester 2004

Undervisning

Nettbasert studium samt ressursforelesninger

Formål

Studiet skal gi sykepleierne økt kompetanse i dokumentasjon av selvstendig virksomhet. Studiet skal bidra til å fremme kvalitet, sikkerhet og tverrfaglig samarbeid, til pasientens beste. Studiet skal gi forståelse utfordringer knyttet til innføring og bruk av elektronisk pasientjournal.

Innhold

- a) Grunnlagstenkning knyttet til dokumentasjon i sykepleie
- b) Dokumentasjon i et historisk perspektiv
- c) Teorier og begrep i sykepleiedokumentasjon
- d) Spenningsfeltet mellom teknologi og omsorgsverdier
- e) Sykepleiefaglige utfordringer knyttet til ulike elektroniske dokumentasjonsløsninger
- f) Pasientrettigheter
- g) Dokumentasjon som ledd i kvalitetssikringen
- h) Organisasjon og endring
- i) Flerfaglig samarbeid

Arbeidskrav

Diskusjonsinnlegg
Gruppeoppgaver
Individuell caseoppgave

Vurderingsform

Godkjente innleveringer av arbeidskrav.
Avsluttende individuell eksamen. tallkarakterer

Litteratur

Vil foreligge høst 2003.

KURSOVERSIKT

På de neste sidene i studiehåndboka følger en omtale av de enkelte kurs som inngår i studiene ved Høgskolen i Molde. Kursene er inndelt etter følgende fagområder:

Administrasjon og organisasjon

Bedriftsøkonomi

Fotballøkonomi

Informatikk

Jus

Logistikk

Matematikk/statistikk

Petroleumslogistikk

Revisjon

Språk

Statsvitenskap

Samfunnsøkonomi

Transport

Innenfor hvert fagområde er kursene sortert etter kurskode.

På den siste siden i studiehåndboka følger et kursregister fordelt etter fagområder og en alfabetisk oversikt over kursene.

Under omtalen av de enkelte kurs på de neste sidene er det oppgitt aktuell litteratur. Dette er **ikke alltid det samme som pensumlitteratur**. Pensumlitteratur vil bli oppgitt av faglærer som underviser i kurset. Den oppgitte litteratur vil likevel stort sett dekke pensum i kurset og gi et inntrykk av kursets innhold.

Studentene bør spesielt merke seg de forkunnskaper som er nødvendig for å følge kurset. I kurser der det ikke er satt opp noen spesielle forkunnskaper, er det likevel forutsatt at studentene har generell studiekompetanse eller tilsvarende.

Hvert kurs gir studiepoeng etter arbeidsbyrde. Arbeidsbyrden for ett semester blir regnet til 30 studiepoeng (10 vekttall etter gammel ordning), slik at normal arbeidsbelastning i løpet av et studieår vil være 60 studiepoeng (20 vekttall etter gammel ordning). Kursene kan strekke seg over ett eller flere semester.

Administrasjon og organisasjon

Ad105 Stats- og kommunalkunnskap

- Studiepoeng: 6 (kurset gir ikke studiepoeng i kombinasjon med kurset Sv100)
- Forkunnskaper: Ingen spesielle
- Tid: Høstsemester
- Undervisning: Gjennomsnittlig 3 t forelesning per uke + 2 t gruppearbeid annenhver uke. Kurset blir samkjørt med kurset Sv100
- Arbeidskrav: Ingen spesielle
- Vurderingsform: 4 t skriftlig eksamen. Bokstavkarakterer.
- Formål: Faget tar sikte på å gi en innføring i det politiske og det administrative systemets oppbygging og virkemåte.
- Innhold: Følgende tema omhandles:
- Tilnæringsmåter i studiet av offentlig politikk
 - Historisk bakgrunn med vekt på tiden etter 1945
 - Offentlige institusjoner på de ulike styringsnivå (det nasjonale, det regionale og det lokale nivå), samt forholdet mellom nivåene.
 - Gjennomgåelse av institusjonenes oppbygging, virkemåte og medvirkning i den politiske beslutningsprosess
- Litteratur: Rønning, Rolf: *Vårt politiske Norge*. - Bergen: Fagbokforlaget, 2001. (Ved nyere utgivelser vil siste utgave bli benyttet)
- Ytterligere litteratur oppgis av faglærer.

Ad150 Organisasjon

- Studiepoeng: 12
- Forkunnskaper: Ingen spesielle
- Tid: Høstsemester i Molde og vårsemester i Kristiansund
- Undervisning: 4 t forelesning og 2 t gruppearbeid per uke
- Arbeidskrav: Ingen spesielle
- Vurderingsform: 6 t skriftlig eksamen. Bokstavkarakterer.
- Formål: Gjøre studentene kjent med grunnleggende problemstillinger, begreper og modeller i organisasjonsteori og organisasjonspsykologi. Det skal gi forståelse for hvordan organisasjoner fungerer i det daglige, hvordan de utformes og ledes og hvordan forholdet er mellom organisasjoner og omgivelser. Kurset vil også gi en innføring i psykologiske emner og metoder, slik at en bedre kan forstå hvordan enkeltmennesker og grupper handler i organisasjoner.
- Innhold: Følgende tema omhandles:
- Ulike syn på organisasjoner og deres forhold til sine omgivelser
 - Organisasjoners mål, styrbarhet og effektivitet
 - Utforming, utvikling og endring av organisasjoner
 - Organisasjonskultur og etikk
 - Beslutningstaking
 - Undersøkelsesmetode
 - Personligheten, emosjoner, holdninger
 - Persepsjon, kognisjon, læring og problemløsning
 - Motivasjon og trivsel
 - Gruppepsykologi og kommunikasjon
 - Ledelse og styring.
- Litteratur: Geir og Astrid Kaufman: *Psykologi i Organisasjon og ledelse*. Fagbokforlaget 1998.
- Dag I. Jacobsen og Jan Thorsvik: *Hvordan organisasjoner fungerer*. Fagbokforlaget 2.utgave 2002.

Ad400 Strategisk ledelse

- Studiepoeng: 6
- Forkunnskaper: Ad150 Organisasjon og Bø330 Innføring i markedsføring
- Tid: Vårsemester
- Undervisning: 3 t per uke

- Arbeidskrav: Obligatorisk innlevering av prosjektoppgave.
- Vurderingsform: Prosjektoppgave som presenteres muntlig og teller 60 % og 3 t skriftlig eksamen som teller 40%. Bokstavkarakter
- Formål: Formålet med kurset er å gjøre studentene kjent med strategiske problemstillinger i organisasjoner, samt lære studentene teorier og metoder som kan anvendes for å løse denne typen problem. Kurset fokuserer på tilpasningen mellom organisasjonen og dens omgivelser. Det legges spesiell vekt på private bedrifter.
- Innhold: Kurset omhandler strategiprosessen i organisasjoner fra idé til iverksetting. Dette omfatter bl.a. spesifisering av mål, interne og eksterne analyser, utforming av strategier og oppfølging. I kurset benyttes gruppearbeid for løsning av oppgaver.
- Litteratur: Roos, Göran, Georg von Krogh og Johan Roos: *Innføring i strategi*. - 2. utgave. - Bergen: Fagbokforlaget, 1997, artikkelsamling.

Ad505 Kunnskap og organisasjonslæring

- Studiepoeng: 15
- Forkunnskaper: Det kreves grunnutdanning av minst to års varighet innen økonomi, samfunnsfag, helsefag eller tilsvarende.
- Tid: Høstsemester
- Undervisning: 5 t forelesning per uke. Det blir lagt vekt på aktiv studentmedvirkning gjennom gruppearbeid og gjennomgang og drøfting i plenum.
- Arbeidskrav: Ingen spesielle
- Vurderingsform: 6 t skriftlig eksamen. Bokstavkarakterer.
- Formål: Kurset tar sikte på å gi innsikt i teorier om kunnskap med spesielt fokus på den betydning kunnskap har for utvikling og endring av organisasjons- og ledelsesformer i arbeids- og samfunnsliv.
- Innhold: Forhold rundt kunnskapsorganisasjoner og et samfunn som i stadig større grad baserer seg på formalisert kunnskap står sentralt i kurset. Viktige områder i denne sammenhengen blir spørsmålet om forholdet mellom informasjon/informasjontechnologi og kunnskap/kunnskapsorganisasjoner og kunnskapens betydning for nye produksjons- og av ledelsesformer. Organisering og ledelse av lærings- og kunnskapsutviklingsprosesser i organisasjoner blir tatt opp i siste del av kurset.
- Litteratur: Oppgis av faglærer.

Ad602 Kunnskapsflyt i regional utvikling

- Studiepoeng: 15
- Forkunnskaper: Det kreves grunnutdanning av minst to års varighet innen økonomi, samfunnsfag, helsefag eller tilsvarende.
- Tid: Høstsemester
- Undervisning: 5 t forelesning og gruppearbeid per uke
- Arbeidskrav: Ingen spesielle
- Vurderingsform: 6 t skriftlig eksamen. Bokstavkarakterer.
- Formål: Kurset skal gi innsikt i historiske og kulturelle perspektiver på regional næringsutvikling. Det vil belyse hvordan regionalt næringslivs evne til å møte utfordringer i en stadig mer internasjonalt økonomi har vært påvirket av skiftende næringspolitiske rammebetingelser, tradisjoner og næringskulturer. Et viktig tema er hvordan næringslivet har vært i stand til å utnytte en stadig mer kunnskapsbasert økonomi og forene lokal kunnskap med en voksende formell kunnskap. Kurset vil derfor sette søkelys på næringslivsledernes rolle for spredning av kunnskap mellom regionale aktører, og i hvilken grad kulturer og institusjoner som er vokst fram historisk fremmer eller hemmer slike prosesser.
- Litteratur: Oppgis av faglærer
Artikkelsamling

Ad615 Entreprenørskap, innovasjon og teknologi

- Studiepoeng: 15
- Forkunnskaper: Det kreves grunnutdanning av minst to års varighet innen økonomi, samfunnsfag, helsefag el.
- Tid: Vårsemester
- Undervisning: 5-6 t forelesning, gruppearbeid per uke. Bedriftsbesøk. Det blir lagt vekt på aktiv studentdeltaking i plenum
- Arbeidskrav: Ingen spesielle

Vurderingsform: 6 t skriftlig eksamen. Bokstavkarakterer.

Formål: Dette kurset er for studenter som er interessert i å forstå hva det er som skaper fornyelse i samfunnet og som i nåværende eller framtidige jobber ønsker å arbeide med fornyelsesprosesser. Arbeidslivet er i dag sterkt preget av krav om fornyelse, og det skal godt gjøres å ikke få nytte av kunnskaper om hvordan fornyelse skapes eller hindres i organisasjoner.

Innovasjon kan vi forstå som fornyelse, og i dagens samfunn er etterspørselen etter innovasjon stor. Hvordan skapes nye produkter, teknologier, bedrifter og løsninger i organisasjoner? Hva skal til for at bedrifter og organisasjoner ikke stivner, men tvert imot viser evne til å skape nyheter og tilpasse seg nye situasjoner? Mange roper på større kreativitet og på entreprenører og entreprenørmiljø. Men hva er kreativitet og entreprenørskap? Hvordan kan bedrifter og organisasjoner skape innovasjoner? Og hvordan kan myndighetene stimulere til kreativitet og innovasjoner i samfunnet?

En sentral side ved dagens samfunn og organisasjoner er det vi kaller teknologier, og de fleste av oss er klar over hvordan ikke minst informasjons- og kommunikasjonsteknologien har ført til krav om endringer og innovasjon. Men hva er egentlig teknologi? Hvordan påvirker den oss og våre organisasjoner? Er teknologi noe organisasjoner skaper, eller er det først og fremst noe de må tilpasse seg eller kan bruke? Gjør teknologien oss mer kreative og innovative, eller kan den bedre forstås som en kraft som styrer utviklingen i bestemte heldige eller uheldige retninger?

Innhold: Følgende tema omhandles:

- Kreativitet
- Entreprenørskap
- Ledelse av endringsprosesser
- Innovasjon i organisasjoner
- Teknologi og samfunn
- Innovasjonspolitik

Litteratur: Pensum oppgis av faglærer ved semesterstart

Ad620 Etikk

Studiepoeng: 6

Forkunnskaper: Ingen spesielle

Tid: Vårsemester

Undervisning: 2 t forelesning per uke + 2 t gruppearbeid annenhver uke. Det blir lagt vekt på gruppearbeid og aktiv studentmedvirkning i plenum.

Arbeidskrav: Ingen spesielle

Vurderingsform: 4 t skriftlig eksamen. Bokstavkarakterer.

Formål: Kurset skal gi forståelse for hvordan etikk kommer inn som et viktig beslutningsgrunnlag i ulike sammenhenger i arbeidslivet.

Innhold: Følgende tema omhandles:

- Etikk i arbeidslivet: Menneskesyn, jobb- og organisasjonsutforming
- Etikk i næringslivet: Går marked og moral sammen?
- Etikk og velferdstenkning: Fra ytelse etter behov til ytelse etter innsats?
- Etikk og internasjonalisering: Er globalisering uetisk?

Litteratur: Falkenberg, Andreas W. og Tore Nordenstam: *Etikk i næringslivet: praksis og teori*. - Oslo: Cappelen, 1998

Ad625 Prosjektoppgave

Studiepoeng: 9

Forkunnskaper: Minimum grunnutdanning av minst to års varighet innen økonomi, samfunnsfag, helsefag el.l.. Prosjektoppgave kan kun utføres av studenter på påbyggingsstudiet i kunnskapsledelse og innovasjon.

Tid: Vårsemester

Undervisning: Veiledning og litteraturgjennomgang individuelt og i grupper.

Vurderingsform: Innlevering av prosjektoppgave. Bokstavkarakterer.

Formål: Gi studentene øvelse i å jobbe med et selvstendig arbeid som er relevant i forhold til øvrige kurs på studiet.

Innhold: Relevante tema for oppgaven kan hentes fra et eller flere av kursene innen påbyggingsstudiet i kunnskapsledelse og innovasjon.

Pensum: Legges opp av studenten selv med tilknytting til oppgavens tema.

Bedriftsøkonomi

Bø001 Forkurs i regnskap

- Studiepoeng: 0
- Forkunnskaper: Ingen spesielle
- Tid: August - oktober
- Undervisning: 2 t per uke
- Vurderingsform: 3 t skriftlig eksamen med karakterene bestått/ikke bestått. Eksamen må være bestått før en kan gå opp til eksamen i Bø200 Finansregnskap med analyse.
- Formål: Kurset skal først gi en innføring i regnskapsføring av transaksjoner. Deretter vektlegges hvordan sammenstillingsprinsippet påvirker resultat- og balanseføringen av kjøpstransaksjoner. Det er viktig å få fram forskjellen mellom økonomisk verdi og regnskapsmessig verdi, og hvordan forsiktighetsprinsippet fungerer ved negative verdiavvik. Gi studentene det nødvendige grunnlag for å ta Bø200 Finansregnskap med analyse.
- Innhold: Kurset inneholder følgende elementer:
- Registrering av bilag for ulike forretningstilfeller
 - Årsavslutning m/periodiseringen (fra saldobalanse til resultat og balanse)
 - En innføring i regnskaps- og skatteregler
- Pensum: Vågsether, Kåre: *Innføring i regnskapslære*. Eget forlag.

Bø100 Innføring i bedriftsøkonomi

- Studiepoeng: 6
- Forkunnskaper: Ingen spesielle.
- Tid: Høstsemester
- Undervisning: 3 t forelesning per uke med innlevering av obligatoriske gruppeøvelser.
- Arbeidskrav: 4 av 5 obligatoriske gruppeøvinger må være godkjent senest en uke før eksamensdato.
- Vurderingsform: 4 t skriftlig eksamen som teller 100 %. Bokstavkarakterer.
- Formål: En tar sikte på å gi studentene innsikt i og en forståelse av de mest sentrale avgjørelsesproblemer i bedriftene.
- Innhold: Følgende tema omhandles:
- Kostnadsteori
 - Etterspørselsteori
 - Markedstilpassing
 - Prissetting
 - Valg av produkt og produktsammensetning
 - Kapitalstyring/lønnsomhet
- Litteratur: Pensum blir vurdert, valgt bok kan bli Boye, K.: *Kostnads- og inntektsanalyse*. – Nyeste utgave.

Bø101 Innføring i investeringsanalyse

- Studiepoeng: 6
- Forkunnskaper: Ingen spesielle
- Tid: Vårsemester
- Undervisning: 3 t forelesning per uke
- Vurderingsform: 4 t skriftlig eksamen. Bokstavkarakterer.
- Formål: Gjøre studentene kjent med de delene i bedriftsøkonomien som kalles investeringsanalyse og prosjektanalyse. Kurset legger vekt på å vise hvordan beslutningsteori og verdivurderingsmetoder i samarbeid er nyttig når investering- og finansieringsbeslutninger skal fattes i praksis.
- Innhold: Kurset starter med en gjennomgang av begreper. Når begrepene er på plass kan en grovvurdering av prosjekter foretas. Deretter vil en detaljert analyse av investeringsbeslutningene ved bruk av teoretisk korrekte evalueringsmetoder bli gjennomført. En vurdering av usikkerhet i slike analyser belyses, samtidig som praktiske anvendelser studeres. Kurset vil kort dekke finansiering av investeringer ved bruk av gjeld og/eller egenkapital. Dessuten vil følgende spørsmål bli forsøkt besvart: Hva er de vanligste egenskaper og kjennetegn ved gjeld og egenkapital? Hvilken påvirkning vil valget av finansiering (gjeld vs. egenkapital) ha for risiko/usikkerhet i prosjekter?
- Pensum: Bøhren, Øyvind og Per Ivar Gjærum: *Prosjektanalyse*. - 2. utg. - Oslo: Skarvet forlag, 1999.

Bø200 Finansregnskap med analyse

- Studiepoeng: 6
- Forkunnskaper: Bø001 Forkurs i regnskap og Bø100 Innføring i bedriftsøkonomi
- Tid: Vårsemester
- Undervisning: 3 t forelesning per uke med gjennomgang av gruppeøvelser
- Arbeidskrav: For å gå opp til eksamen kreves det at eksamen i kurset Bø001 Forkurs i regnskaper bestått.
- Vurderingsform: 4 t avsluttende skriftlig eksamen som teller 100 %. Bokstavkarakterer.
- Formål: Finansregnskapet kalles også for årsregnskapet eller det offisielle regnskapet. Praksisfeltet i finansregnskap deles inn i produsentene og brukerne. I dette kurset fokuserer vi på brukersiden – regnskapsleseren. Vi ser derfor bort fra mange detaljer som produsentene av årsregnskapet må forholde seg til og konsentrerer oss isteden om den overordnede forståelsen. De mest sentrale postene i regnskapet gjennomgås og overordnet fokus er på forskjellen mellom resultat og kontantstrøm. Kurset starter med en gjennomgang av de mange brukerne av regnskapet og ulike beslutningstyper der regnskapet spiller en viktig rolle. Vi ser på de kvalitetskravene som må stilles til årsregnskapet for at det skal kunne gi beslutningsrelevant informasjon. I siste del av kurset kobler vi igjen brukerne og deres informasjonsbehov sammen i ulike typer regnskapsanalyse.
- Innhold: Følgende tema omhandles:
- Finansregnskapet i perspektiv
 - Grunnleggende regnskapsforståelse – resultat og balanse
 - Grunnleggende regnskapsprinsipper og vurderingsregler
 - Sentrale regnskapsmessige måleproblemer
 - Regnskapsanalyse
 - Verdivurdering av selskaper basert på finansregnskapet
- Litteratur: Kinserdal, Arne: *Finansregnskap med analyse: Del I.* - 12. utg.
Harald N. Fladstad og Andre Tofteland: *Finansregnskap og analyse. Oppgavesamling med løsninger og veiledninger.* (3 utg.)
Litteraturen fra forkunnskapene

Bø310 Finansregnskap med årsoppgjør I

- Studiepoeng: 12
- Forkunnskaper: Bø100 Innføring i bedriftsøkonomi og Bø200 Finansregnskap med analyse
- Tid: Høst- og vårsemester
- Undervisning: 3 t forelesning per uke
- Vurderingsform: 5 t skriftlig avsluttende eksamen som teller 100 %. Bokstavkarakterer.
- Formål: Gi studentene videregående kunnskap om finansregnskapsteori og praktiske kunnskaper for å kunne utarbeide årsoppgjør i samsvar med regnskapslovgivning og regnskapsstandarder. Kurset er klart yrkesorientert mot de som sikter mot regnskap som arbeidsområde, men vil også være nyttig for alle som er interessert i å kunne lese og forstå et foretaks offisielle regnskap. Kurset er obligatorisk i revisorstudiet.
- Innhold: Den praktiske delen av kurset avgrenses til de arbeidsoppgaver som følger etter at årets løpende registrering av forretningstilfeller er avsluttet. Sentralt i kurset står de lovregler som gjelder for årsoppgjøret og regnskapsstandarder publisert av Norsk Regnskapsstiftelse. Den videregående behandlingen av finansregnskapsteori vil dekke disse emnene:
- Det tradisjonelle årsregnskapets begreper og klassifikasjoner
 - Prestasjons- versus formuesorienterte regnskapsteorier
 - Den amerikanske begrepsrammen
 - Eiendeler
 - Gjeld og egenkapital
 - Inntekter og gevinster
 - Kostnader og tap
- Litteratur: Elling, Jens Oluf: *Årsregnskabsteori.* - FSRs Forlag, København, siste utgave.
Huneide, Jens-Erik m. fl: *Årsregnskapet i teori og praksis* - Gyldendal Akademisk, Oslo, siste utgave.
Kristoffersen, Trond: *Årsregnskapet - oppgaver og løsninger* - Fagbokforlaget, Bergen, siste utgave.

Bø330 Innføring i markedsføring

- Studiepoeng: 6
Forkunnskaper: Ingen spesielle
Tid: Vårsemester
Undervisning: 3 t forelesning per uke
Vurderingsform: 4 t skriftlig eksamen. Bokstavkarakterer.
Formål: Gi en grunnleggende beskrivelse og forståelse av hvorledes bedrifter/organisasjoner aktivt kan tilpasse seg sine markeder/omgivelser gjennom planlegging, markedsanalyser og utforming av markedsinnsats.
Innhold: Følgende tema omhandles:
- Strategisk planlegging/markedsplanlegging
- Kommunikasjon
- Forbrukeradferd
- Virkemidler/markedsinnsats
Litteratur: Framnes, Runar, Hans M. Thjømøe og Svein-Erik Blom: *Markedsføringsledelse, 5. utg.* - Oslo: Tano Aschehoug, 1997.

Bø340 Regnskap og budsjettering i offentlig sektor

- Studiepoeng: 6
Forkunnskaper: Grunnleggende regnskap
Tid: Høstsemester
Vurderingsform: 4 t skriftlig slutteksamen. Bokstavkarakterer.
Mål: Gi en innføring i kommunal og statlig regnskapsføring, økonomistyring og rapportering. Studenten skal kunne diskutere og løse ulike problemstillinger innenfor kommunale og statlige regnskap med utgangspunkt i gjeldende lov- og forskriftsverk, veiledninger og regnskapsstandarder.
Innhold: Fylkeskommunal og kommunal regnskapsføring og rapportering:
- Kort innføring i kommunale institusjoner
- Regnskapsregler og prinsipper
- Grunnleggende føringer og spesielle transaksjoner
- Årsavslutning og regnskapsrapportering med fokus på:
- Kommunelovens økonomibestemmelser
- Økonomiplan og årsbudsjett
- Regnskaps- og budsjettforskrifter
- Kommunale regnskapsstandarder
Statlig regnskapsføring og rapportering:
- Kort innføring i statlige institusjoner
- Hovedtrekkene i statens budsjett- og regnskapssystemer
- Hovedprinsipper for statlig budsjett- og regnskapsføring
- Gjennomgang av Stortingets bevilgningsreglement og statens økonomireglement
- Gjennomgang av Stortingsmelding nr 3 og Stortingsproposisjon nr 1
- Økonomistyring og regnskapsføring på institusjonsnivå
- Kort om regnskapsorganisering i statsforvaltningen, konsernkontoordninger
Litteratur: Oppgis ved semesterstart

Bø350 Bedriftsøkonomisk analyse II

- Studiepoeng: 12
Forkunnskaper: Bø100 Innføring i Bedriftsøkonomi, Bø200 Finansregnskap med analyse, Mk101 Innføring i matematikk og Mk231 Statistikk I
Tid: Høstsemester
Undervisning: 3 t forelesning per uke. Det kan bli gitt ut oppgavesett som må løses før eksamen kan avlegges.
Arbeidskrav: Oppgavesett der minst ett må være godkjent senest en uke før eksamensdato.
Vurderingsform: 5 t skriftlig eksamen. Bokstavkarakterer.
Del I: Investering og finansiering (6 studiepoeng):
Formål: Gi innføring og grunnleggende forståelse av både kvalitative og kvantitative problemer innen foretakets investerings- og finansieringsbeslutninger. Kurset skal gi en innføring i fagets grunnleggende forutsetninger og angi et korrekt fundament for metoder og vurderinger i faget.

Først dekkes sikkerhetstilfellet med investeringsmetoder, økonomisk levetid, skatt og prisstigning. For fremmedkapital anvendes lærte investeringsmetoder for vurdering av effektiv rente (internrente) og nåverdi. Deretter behandles usikkerhet hvor man dekker porteføljeteori med overgang til den klassiske kapitalverdimodellen for risikojustert kapitalkostnad. For prosjekt beregnes nåverdi med basis i både total kapitalmetoden og egenkapitalmetoden.

Innhold:

Emner som behandles:

- Forutsetninger og fundament innen investering og finansiering
- Korrekte verdivurderingsmetoder
- Kontantstrømmer med analyser og arbeidskapital
- Investeringsanalyser; nåverdi, internrente og annuitet (finansmatematikk)
- Økonomisk levetid og utskiftningsanalyser
- Skattens og inflasjonens innvirkning på kontantstrømmer og metoder
- Porteføljeteori
- Kapitalverdimodellen
- Kort innføring i finansieringskilder nasjonalt og internasjonalt

Modellverktøy: Det anbefales at studentene benytter modellverktøy som regneark i kurset.

Pensum: Oppgis ved kursstart.

Del II: Driftsregnskap og budsjettering (6 studiepoeng)

Formål: Gi grunnlag for å framskaffe og bruke interne styringsdata til å lede et foretak. Først gis en oversikt over og innsikt i ulike driftsregnskapsmodeller. Det er her viktig å drøfte ulike vurderingsproblemer i tilknytning til disse modellene. Det er også viktig å øve opp forståelse for sammenhengen mellom driftsregnskap og ulike budsjett og hvilke data fra driftsregnskapet som er relevante og irrelevante i ulike beslutningssituasjoner. Det legges videre vekt på å fremme en helhetsforståelse der økonomistyringen settes inn i en større sammenheng. Kurset skal være generelt og anvendelig for alle bransjer.

Innhold:

Følgende tema omhandles:

- Inntekts- og kostnadskontroll
- Modeller for driftsregnskapet og bruk av normal- og standardkost
- Beslutningsrelevante kostnader og inntekter
- Beregning av relevante kostnader for riktig prissetting, produktvalg, kjøpe/produsere selv, aksept av tilleggsordre, nedleggelse mv.
- Aktivitetsbasert regnskap. Alternativ til tradisjonell kostnadsanalyse
- Budsjettering

Modellverktøy: Det anbefales at studentene benytter modellverktøy som regneark .

Pensum: Hoff, Kjell Gunnar og Sigurd Køber: *Driftsregnskapet*. - Oslo: Tano Aschehoug, 1997.

Forelesningsnotater i driftsregnskap.

Bø430 Operasjonsanalyse

Studiepoeng: 6

Forkunnskaper: Bø100 Innføring i bedriftsøkonomi + Bø200 Finansregnskap m. analyse

Bø350 Bedriftsøkonomisk analyse II

Sø110 Makroøkonomi + Sø210 Mikroøkonomi

In102 Innføring i informasjonsteknologi

Mk101 Innføring i matematikk

Mk231 Statistikk I

Tid: Vårsemester

Undervisning: 3 t forelesning og 2 t øvinger per uke

Arbeidskrav: Obligatorisk deltagelse i gruppearbeid/øvinger. Veiledning og tilbakemelding gis i gruppene.

Vurderingsform: 5 t skriftlig eksamen. Bokstavkarakter.

Formål: Kurset tar sikte på å gi en innføring i og forståelse av optimeringsteknikker i forskjellige bedriftsøkonomiske beslutningsproblem. Foruten å ta opp forskjellige optimeringsteknikker, forsøker en å integrere tema som er tatt opp i andre bedriftsøkonomiske kurs, samt bruk av programvare for operasjonsanalyse.

Innhold:

Aktuelle temaer er:

- Lineær programmering; problemformulering og løsning vha. regneark, samt sensitivitetsanalyse, nettverksmodeller, heltallsprogrammering, målprogrammering og ikkelineær programmering løst i regneark
- Regresjon og prediksjon vha regneark
- Simulering i regneark
- Beslutninger under usikkerhet, verdi av tilleggsinformasjon

- Litteratur: - Dynamisk programmering
 Ragsdale, Cliff T: *Spreadsheet Modeling and Decision Analysis*. – 4th ed. South Western College Publishing, 2003.
 Winston, Wayne L., S. Christian Albright: *Practical Management Science* – 2nd ed. Duxbury Press, 2001.
 Moore, Weatherford, m.fl.: *Decision Modeling with Microsoft Excel*. – 6th ed. N.J.: Prentice Hall, 2001.
Endelig pensum oppgis ved semesterstart.

Bø450 Kandidatoppgave for Øk. adm. studenter

- Kursstatus: Det er valgfritt å skrive kandidatoppgave i øk.adm.studiet. Studenter som planlegger å fortsette sine studier i økonomisk-administrative fag (siviløkonomutdanning/andre påbyggingsstudier) anbefales ikke å skrive oppgave på dette trinnet. En kandidatoppgave vil da naturlig høre hjemme i påbyggingstrinnet. Studenter som skal ta påbygging i revisjon **må** skrive oppgave.
- Studiepoeng: 6
- Forkunnskaper: Alle obligatoriske kurs fra 1. år i studiet må være bestått før sensur av oppgaven. Studentene må også være faglig ajour med obligatoriske kurs i 3. semester. Oppgave kan bare skrives av studenter som er tatt opp ved studiet.
- Tid: Vårsemester (4. semester i studiet).
- Undervisning: Det blir utpekt en faglig veileder for oppgaven. Inntil tre studenter kan slå seg sammen og samarbeide om en oppgave. For å få tildelt veileder må studentene melde seg opp til oppgaveskriving i høstsemesteret på lik linje med kursoppmeldingen til vårsemesteret. Studenter som ikke melder seg opp får ikke tildelt veileder. Ved fagpåmeldingen må studentene registrere hvilket fagområde de ønsker å skrive om (se innhold under).
- Vurderingsform: Sensur av kandidatoppgave. Bokstavkarakterer.
- Formål: Formålet med kandidatoppgaven er først og fremst å gi trening i selvstendig prosjektorientert arbeid for de studentene som planlegger å fortsette med revisjon.
- Innhold: Alle øk.adm.fag i studiet og en del av valgfagene kan være utgangspunkt for kandidatoppgaven. Aktuelle fagområder er:
- Driftsregnskap/økonomistyring
 - Investering/finansiering
 - Logistikk
 - Markedsføring
 - Organisasjon/administrasjon
 - Regnskap
 - Revisjon
 - Samfunnsøkonomi
 - Skatterett/rettslære.
- Vi har begrenset veiledningskapasitet på enkelte fagområder og kan ikke garantere alle veiledning på primært ønsket område! Tema/disposisjon skal godkjennes av veileder før detaljarbeidet iverksettes.

Bø520 Strategi og ledelse

- Studiepoeng: 6
- Forkunnskaper: Det kreves bestått 2-årig økonomisk/administrativt studium eller tilsvarende
- Tid: Vårsemester
- Undervisning: 3 t per uke
- Vurderingsform: 4 t skriftlig eksamen. Bokstavkarakterer.
- Formål/innhold: kurset skal gi studentene en dypere forståelse for og kunnskap om organisasjon og strategi som middel for vekst og utvikling i organisasjonen. Sentrale problemstillinger i forbindelse med utvikling av strategi og ledelse vil bli gjennomgått.
- Litteratur: Normann, Richard: *Skapande företagsledning*. - Stockholm: Bonnier, 1986.
 Quinn, Robert E: *Beyond Rational Management*. - San Fransisco: Jossey-Bass, 1988.
 Groth, Lars: *Future Organizational Design* - John Wiley & Sons Ltd, 1999.
 Artikkelsamling.

Bø540 Videregående finansregnskap

- Studiepoeng: 6 (NB! Gir ikke studiepoeng i kombinasjon med Bø630)
- Forkunnskaper: Det kreves bestått 2-årig økonomisk/administrativt studium eller tilsvarende
- Tid: Høstsemester
- Undervisning: 3 t forelesning per uke
- Vurderingsform: 4 t skriftlig slutteksamen. Bokstavkarakterer.
- Formål: I dette kurset legges det vekt på å forstå de økonomiske informasjonsproblemer som oppstår ved regnskapsrapportering av foretaksintegrasjon. Når et foretak erverver eierandeler, og dermed innflytelse i et annet foretak, oppstår det vi her kaller foretaksintegrasjon. Vurderingsreglene i regnskapsloven avhenger av graden av integrasjon. I kurset gjennomgås de ulike investeringstypene og regnskapsmetodene som loven skiller mellom. Kurset er obligatorisk på revisorstudiet og kan velges som valgfag på andre studieretninger.
- Innhold: Følgende tema omhandles:
- Finansielle investeringer: transaksjonsbasert, verdibasert og forsiktighetsbasert resultatmåling.
 - Investering i tilknyttet selskap og datterselskap: kostmetoden kontra egenkapitalmetoden i selskapsregnskapet.
 - Investering i datterselskap: konsernregnskapet:
 - Konsernregnskapsbegrepet
 - Oppkjøpsmetoden og merverdier i datterselskapet
 - Minoritetsinteresser
 - Skatt
 - Interne transaksjoner mellom konsernselskapene
 - Investering i felleskontrollert virksomhet: bruttometoden kontra egenkapitalmetoden
 - Fusjon og fisjon
- Litteratur: Kinserdal, Arne: *Finansregnskap med analyse: Del 2.* - Cappelen Akademiske forlag, Oslo, siste utg.
- Alternativt:
- J-E. Huneide m.fl.: *Årsregnskapet i teori og praksis.* (Utvalgte kapitler) Gyldendal Akademisk.
- Sættem, Oddbjørn: *Oppgavesamling i videregående finansregnskap.* - Los Forlag, Molde, siste utgave.
- Artikkelsamling.

Bø 630 Finansregnskap med årsoppgjør II

- Studiepoeng: 15
- Forkunnskaper: Bø310 Finansregnskap med årsoppgjør I
- Tid: Høst- og vårsemester
- Undervisning: 3 t forelesning pr uke
- Arbeidskrav: Obligatorisk innlevering av en gruppeoppgave.
- Vurderingsform: 6 t skriftlig eksamen i vårsemesteret teller 100 prosent. Bokstavkarakterer.
- Formål/innhold: Gi en innføring i årsoppgjør/god regnskapsskikk for privat sektor. Gjøre studenten i stand til å:
- Behandle (vurdere, verdsette, klassifisere og presentere) alle typer regnskapsposter (inntekter, kostnader, eiendeler, gjeld og egenkapital). I dette inkluderes omarbeidelse av foreløpige regnskapsutkast og/eller foreta vurdering av flere alternative løsninger av et regnskapsproblem.
 - Utrede og løse teoretiske problemstillinger innen regnskapsfaget.
 - Presentere deler av eller hele årsregnskap og årsberetning (herunder inngår konsernregnskap og kontantstrøm).
 - Anvende de rettslige regnskapsbegrepene grunnleggende regnskapsprinsipper og god regnskapsskikk, og være oppdatert med hensyn til endringer i disse begrepene.
 - Beherske valgmuligheter for små foretak.
- Gi studenten kjennskap til formelle prosedyrer og tidsfrister ved utarbeidelse av årsregnskapet for de forskjellige selskapstyper, og evt. krav til innsendelse til Regnskapsregisteret.
- Litteratur: *Årsoppgjøret i teori og praksis / Jens-Erik Huneide m. fl.* - Gyldendal Akademisk Forlag, siste utgave. (oppdateres årlig)
- Den norske Revisorforening: *Revisors håndbok.* - siste utgave (oppdateres årlig).

Fotballøkonomi

Fø100 Fotballøkonomi

- Studiepoeng: 6
- Forkunnskaper: Sø110 Makroøkonomi og Sø210 Mikroøkonomi og Mk101 Innføring i matematikk eller tilsvarende
- Tid: Høstsemester
- Undervisning: 3 t forelesning per uke
- Vurderingsform: 4 t skriftlig eksamen (evt. muntlig eksamen). Bokstavkarakterer.
- Formål: Dette faget vil fokusere analytisk på fotballøkonomisk forståelse. Dette innebærer at temaer knyttet til anvendelse av mikroøkonomisk teori på spillermarkedet, på markedet for salg av TV rettigheter, virkninger av reguleringer/dereguleringer av slike markeder, incentiver og teori rundt kontraktsutforminger, utviklingen av den globale konkurransen via ulike nasjonale ligaer samt en mer teoretisk tilnærming til segmentering av markedet for salg av fotballunderholdningen og den potensielle betalingsvilligheten som kan høstes i ulike segmenter.
- Innhold: Følgende tema omhandles:
- Et analyseskjema for transfermarkeder
 - Styrken til allokering av spillertalenter i fritt arbeidsmarked
 - Hvilke konsekvenser har ulike reguleringsregimer
 - Incentivproblemer med utforming av kontrakter
 - Konkurransen i en global fotballverden
 - Betalingsvilligheten for fotballunderholdningen i ulike markedssegment
- Litteratur: James Quirk and Rodney D, Fort: *Pay dirt. The business of professional team sports.*
Utvalgte norske og internasjonale artikler.

Fø101 Spillteori og fotballøkonomi

- Studiepoeng: 6
- Forkunnskaper: Sø110 Makroøkonomi og Sø210 Mikroøkonomi og Mk101 Innføring i matematikk eller tilsvarende
- Tid: Vårsemester.
- Undervisning: 3 t forelesning per uke
- Vurderingsform: 4 t skriftlig eksamen (eventuelt muntlig eksamen). Bokstavkarakterer.
- Formål: Gi en introduksjon til Spillteori med hovedvekt på anvendelser innen fotballøkonomi, fotballstrategi og fotballmanagement. Hensikten med kurset er altså å belyse hvordan moderne spillteori kan anvendes på fotballøkonomiske problemstillinger i bred forstand.
- Innhold: Følgende tema omhandles:
- Nash likevekt
 - Spillteori og informasjon
 - Simultane/Sekvensielle spill
 - Repeterte spill
- Litteratur: Ken Binmore: *Fun and Games*, 1992, Heath publishers,
K. Dixit og B. J. *Thinking Strategically*. Nalebuff, Norton, 1991
En samling relevante artikler vil også inngå i pensumlitteraturen

Fø200 Prosjektoppgave - Fotballøkonomi

- Studiepoeng: 12
- Forkunnskaper: Alle obligatoriske kurs i studieretningen
- Tid: Vårsemester
- Undervisning: Individuell veiledning
- Vurderingsform: Skriftlig prosjektrapport. Bokstavkarakterer.
- Formål: Prosjektoppgaven utføres individuelt eller i grupper og gir studentene muligheter til å arbeide med en større oppgave over en lengre tidsperiode hvor de ulike emnene i studiet blir sett i sammenheng. Oppgaven bør være knyttet til eksterne oppdragsgivere, men kan også utføres internt.
- Innhold: Prosjektoppgaven vil omfatte empiriske eller teoretiske studier av fotballnæringen fortrinnsvis knyttet til klubber, forbund eller agentnettverket – nasjonalt eller internasjonalt.

Fø201 Fotballøkonomi: Den norske fotballnæringen

- Studiepoeng: 6
- Forkunnskaper: SØ110 Makroøkonomi og SØ210 Mikroøkonomi og Mk101 Innføring i matematikk eller tilsvarende
- Tid: Høstsemester
- Undervisning: 3 t forelesning per uke
- Vurderingsform: 4 t skriftlig eksamen (eventuelt muntlig eksamen). Bokstavkarakterer.
- Formål: Benytte empiriske oversikter over norsk og internasjonal fotballøkonomi for å utvikle studentenes kunnskaper om økonomiske og finansielle sammenhenger innen fotballnæringen.
- Innhold: Følgende tema omhandles:
- Økonomiske nøkkeltall i norsk og internasjonal fotballøkonomi
 - Spillerlogistikk og transferøkonomi
 - Reguleringsregimer i fotballnæringen
- Litteratur: S. Szymanski og T. Kuypers: *Winners and Losers. The business strategy of football*. London. Penguin. 2000
- Frode Ohr og Nils Henrik Solum: *Tippeligaen 2000. Økonomiske nøkkeltall*. Artikkelsamling

Informatikk

De fleste kursene blir gitt en gang i året. En del kurs vil derimot gis uregelmessig etter interesse og tilgang på ressurser, disse merkes som Tid: "uregelmessig" i beskrivelsene. Institutt for Informatikk vil orientere underveis i semesteret om hvilke kurs som vil tilbys i neste semester. Fagfeltet er i stadig endring og kurs kan måtte oppdateres underveis (litteratur, verktøy). De fleste kurs har egne websider med mer informasjon. For hvert kurs beskrives *arbeidskrav*: Hvis ikke annet er spesifisert, skal *alle* arbeidskrav være godkjent for å få karakter i kurset. Enkelte kurs beskriver andre kurs som *forutsettes*: Disse skal en på forhånd skal ha bestått. Der det står *forkunnskaper* er dette en anbefaling.

In102 Innføring i informasjonsteknologi

- Studiepoeng: 6 (Kurset er ikke godkjent som valgfagkurs for informatikkstudenter)
- Forkunnskaper: En fordel med kunnskaper om økonomi og informasjonsbehandling fra videregående skole
- Tid: Vårsemester (i Molde). Studenter i Kristiansund tar tilsvarende kurs på høsten.
- Undervisning: 2 t forelesning per uke
- Arbeidskrav: Obligatoriske øvinger levert innen gitte frister.
- Vurderingsform: 4 t skriftlig slutteksamen. Bokstavkarakter.
- Formål: Målsettingen er å gi økonomistudentene innsikt i det teoretiske og praktiske grunnlag for å kunne ta i bruk datamaskinen som verktøy på sentrale områder. Studentene vil få kjennskap til systemutviklingsprosessen slik at de kan delta i slikt arbeid, og de vil også få kjennskap til hvordan informasjonsteknologien fungerer i en bedrift og i samfunnet, og hvilke lover og regler som gjelder på dette området.
- Innhold: Følgende tema omhandles:
Kommunikasjons- og samarbeidsteknologi
Kontorstøtteverktøy - tekstbehandler, regneark og presentasjonsverktøy
Utvikling av informasjonssystemer - metoder og teknikker
Informasjonssystemets rolle i virksomheten og i samfunnet
Informasjonsteknologi og lovverket
Øvingsoppgavene er en sentral del i kurset og blir gitt i tilknytning til emnene ovenfor.
- Litteratur: Kjos, B.(red.): *Innføring i informasjonsteknologi*. 3de utgave. Tapir forlag, Trondheim 2001.
Fuglseth, Anna Mette og André Skjellum: *PC-bruk: for høyskoler og universiteter*. - 3. utg. - Bergen: Fagbokforlaget, 1999.

In105 Menneske-maskin kommunikasjon

- Studiepoeng: 12
- Forkunnskaper: Ingen spesielle
- Tid: Høstsemester
- Undervisning: 4 t forelesning per uke. Praktiske øvingsoppgaver.
- Arbeidskrav: 10 obligatoriske øvinger levert innen gitte frister.
- Vurderingsform: 4 t skriftlig eksamen. Bokstavkarakterer.
- Formål: Kurset skal gi kunnskaper om menneske-maskin kommunikasjon og hvilke krav vi skal sette til brukergrensesnitt. Et viktig formål med kurset er å gjøre studentene bevisst i valg av løsninger for design.
- Innhold: Begrepet "god design" vil bli presentert og vi vil diskutere hvorfor enkelte produkter er lett å bruke mens andre er vanskelig tilgjengelige. Metoder og teknikker for oppbygging av brukergrensesnitt vil bli beskrevet, herunder kommandobaserte systemer, menyer, grafiske grensesnitt, *desktop* metafor, feilmeldingssystemer, hjelpefunksjoner. Prinsipper for "brukervennlige" grensesnitt vil bli diskutert, med eksempler fra kommersielle dataprogrammer. Web design og brukergrensesnitt for eBusiness-systemer vil være en sentral del av kurset. Det vil bli gitt en rekke øvingsoppgaver, for eksempel: Vurdering av funksjonalitet (studentene kan selv velge anvendelsesområde), utvikling av statiske web-sider (HTML), brukergrensesnitt for et studentregister, dynamiske web sider (script, databasetilkopling) m.m..
- Litteratur: Shneiderman, Ben: *Designing the user interface*, 3th edition, Addison-Wesley, 1998
Norman, Donald A.: *The psychology of everyday things*. - New York: Basic Books, 1988.

In115 Nettverksdrift

- Studiepoeng: 12
Forkunnskaper: Ingen spesielle.
Tid: Høst- og vårsemester
Undervisning: 2 t forelesning per uke. Veiledning prosjekt.
Arbeidskrav: Obligatoriske øvinger og prosjekt (med muntlig fremlegg) levert innen gitte frister.
Vurderingsform: Prosjekt (1/3), 2 t deleksamen (1/3) og 2 t slutteksamen (1/3). Bokstavkarakterer.
Formål: Gi en praktisk innføring i drift og sikring av nettsystemer.
Innhold: Kommunikasjon, lokalnett, fjernnett, styringsprogramvare, tjeneste-drift, konfigurasjonskontroll, sikkerhet, ytelse, overvåkning og alarmdesign, risikoforståelse, katastrofeplanlegging. Øvingsoppgaver i typiske driftsmiljø (Unix, Windows og/eller Cisco IOS) er en sentral del i læringen og blir gitt i tilknytning til emnene ovenfor.
Litteratur: Spesifiseres ved kursoppstart. Artikler. Endel materiale fra web.

In135 Datamodellering og databaser

- Studiepoeng: 12
Forkunnskaper: In150 Programmering
Tid: Vårsemester i Molde og høstsemester i Kristiansund.
Undervisning: 4 t forelesning og 2 t felles øving per uke.
Arbeidskrav: 7 obligatoriske øvinger levert innen gitte frister. 6 må være godkjent for å få gå opp til eksamen.
Vurderingsform: 4 t skriftlig eksamen. Bokstavkarakterer.
Formål: Kurset skal gi praktisk kunnskap i bruk av relasjonsdatabaser ved hjelp av SQL. Kurset skal videre gi innføring i modellering av informasjon ved bruk av ER-modellen og relasjonsmodellen og trening i å omforme en datamodell til en database.
Innhold: Følgende tema omhandles:
SQL/DDDL: Hvordan etablere en database (data definition language)
SQL/DML: Hvordan manipulere data i en database (data manipulation language)
Analyse av informasjon og strukturering av data ved hjelp av modellering, ER-modellen, relasjonsmodellen og normalisering
Databaseintegritet (dataintegritet og referanseintegritet), datasikkerhet, transaksjonsbegrepet og flerbrukerproblematikk, optimalisering
Litteratur: T. Connolly & C. Begg: *Database Systems: A Practical Approach to Design, Implementation and Management*, 3.ed. Addison-Wesley 2002.
Utdelt materiell.

In140 Systemering

- Studiepoeng: 12
Forkunnskaper: In135 Databaser og datamodellering
In150 Programmering
Forutsetter: In150
Tid: Vårsemester
Undervisning: 4 t forelesning per uke. Veiledning av prosjektoppgave.
Arbeidskrav: Gjennomføring av prosjekt i form av delprosjekt levert innen gitte frister.
Vurderingsform: 4 t skriftlig slutteksamen (70%) og muntlige fremstillinger av prosjektarbeid (30%). Bokstavkarakterer.
Formål: Kurset gir en solid innføring i begreper, problemstillinger, teori og arbeidsoppgaver som er sentrale ved analyse, design, utvikling og vedlikehold av informasjonsteknologi. Studentene skal kunne redegjøre for forskjellige faser, metodeområder og verktøy i systemeringen. Kurset skal gi trening i praktisk arbeid med verktøy og metoder.
Innhold: Følgende tema omhandles:
- Faser i systemarbeidet, systemutviklingsmodeller
- Analyse og spesifisering av brukerkrav
- Design og implementasjon
- Test og verifikasjon
- CASE (Computer-aided software engineering)
- Vedlikehold av programsystemer
Litteratur: Sommerville, Ian: *Software Engineering*, 6th ed. Pearson Education, Essex, England, 2001.

In150 Programmering

- Studiepoeng: 12
- Forkunnskaper: Ingen spesielle
- Tid: Høstsemester i Molde og vårsemester i Kristiansund
- Undervisning: 4 t forelesning per uke. Praktiske øvingsoppgaver.
- Arbeidskrav: 10 obligatoriske øvinger levert innen gitte frister.
- Vurderingsform: 6 t skriftlig eksamen. Bokstavkarakterer.
- Formål: Kurset skal gi studentene grunnleggende kunnskap om og erfaring med programmering av datamaskiner.
- Innhold: Grunnleggende begreper i programmering blir beskrevet. Studentene skal bruke dette begrepsapparatet til å utvikle egne programmer. Stikkord: Variabelbegrepet, datatyper, setninger for tilordning, valg og gjentakelser, array-begrepet, prosedyrer, funksjoner, brukergrensesnitt, introduksjon til objektorientert programmering. Det blir gitt et stort antall obligatoriske øvinger i tilknytning til forelesningene.
- Litteratur: Schneider David I.: *An introduction to programming using Visual Basic .NET*. - 5th ed. - Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall, 2003

In151 Programmeringspraksis

- Studiepoeng: 12
- Forkunnskaper: In105 Menneske – maskin kommunikasjon, In150 Programmering, In135 Datamodellering og databaser. In135 kan tas samtidig med In151.
- Tid: Vårsemester
- Undervisning: 2 timer forelesning per uke. Prosjektarbeid.
- Arbeidskrav: Obligatoriske øvinger og prosjekt levert innen gitte frister.
- Vurderingsform: Evaluering av to av fasene i prosjektarbeidet (50 %) og 4 t skriftlig eksamen (50 %). Bokstavkarakterer.
- Formål: Studentene skal befestе sine kunnskaper i programmering. Kurset er sentrert om programmering i Visual Basic. En skal i løpet av kurset programmere en større e-handelsapplikasjon.
- Innhold: Studentene arbeider i grupper med et større prosjektarbeid gjennom hele kurset. En vil i arbeid med kurset:
- repetere og videreutvikle programmeringskunnskapene fra In150
 - lære hvordan en kan hente og lagre data i en database
 - lære noe ASP-programmering slik at deler av applikasjonen kan brukes via internett
 - få kjennskap til prosjektarbeids- og systemutviklingsteknikker
- Litteratur: Schneider David I.: *An introduction to programming using Visual Basic .NET*. - 5th ed. - Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall, 2003.
- Materiell som deles ut på forelesningene eller via kursets websider

In160 Videregående programmering

- Studiepoeng: 12
- Forkunnskaper: In150 Programmering
- Tid: Vårsemester
- Undervisning: 4 t forelesning per uke.
- Arbeidskrav: Obligatoriske øvinger levert innen gitte frister.
- Vurderingsform: 6 t skriftlig eksamen. Bokstavkarakterer.
- Formål: Kurset gir en videreføring av programmeringsmetoder og datastrukturer i et objektorientert programmeringsspråk.
- Innhold: Objektorientert programmering, objekter, arv, klasser, polymorfisme. Dynamiske datastrukturer. Programdesign, enkle algoritmer, rekursjon, exceptions, threads, grafikk. Applikasjoner og applets. Programmeringsspråk er Java.
- Litteratur: Lewis, John and William Loftus: *Java Software Solutions, Second Edition Update*. - Reading, Mass.: Addison-Wesley, 2001.

In204 Komponentbasert utvikling

- Studiepoeng: 12
Forkunnskaper: Programmering, (In160, In212), database- og systemeringskunnskaper.
Tid: Høstsemester
Undervisning: 4 t forelesning per uke.
Arbeidskrav: Obligatoriske øvinger levert innen gitte frister.
Vurderingsform: 2 t skriftlig deleksamen (30 %) og 4 t skriftlig slutteksamen (70 %). Bokstavkarakterer.
Formål: Kurset skal gi en innføring i metoder og teknikker for å analysere, designe og implementere e-business/e-handelsløsninger. Studenter som ønsker mer fokus på forretningsmodeller, verdikjeder, etc. henvises til Lo205 Elektronisk handel.
Innhold: Kurset er oppgaveorientert. Oppgavene består i å implementere komponenter i den Java-baserte komponent-modellen J2EE, (Java2 Enterprise Edition).
Følgende tema vil bli behandlet:
 - Forretningsmodeller for e-business/e-handel,
 - Internett-teknologi, systemarkitektur og flerlags systemløsninger. God praksis og mønstre for systemdesign.
 - De forskjellige komponentene, (API-ene) i J2EE-spesifikasjonen.
 - Web-tjenester og integrering av ulike system.Litteratur: Roman Ed & al.: *'Mastering Enterprise JavaBeans'*, 2.ed. John Wiley & Sons, Inc.
Endelig litteratur oppgis ved kursstart.

In212 Objektorientert utvikling

- Studiepoeng: 12
Forkunnskaper: In160 Videregående Programmering
Tid: Høstsemester
Undervisning: 4 t forelesning per uke.
Arbeidskrav: Obligatoriske øvinger levert innen gitte frister.
Vurderingsform: Alle øvingene (25 %), 2 t skriftlig deleksamen (25 %) og 2 t skriftlig slutteksamen (50 %). Bokstavkarakterer.
Formål: Kurset skal gi en solid innføring i objektorientert problemløsning og programmering.
Innhold: Innføring i objektorientert tenking og problemløsning. Verktøy og teknikker for analyse, design og koding gjennomgås og benyttes. Kurset har en praktisk vinkling hvor teori gjennomgås samtidig som vi utvikler et prosjekt i forelesningene og i øvelsene. I tillegg utvikler studentene et eget prosjekt parallelt med prosjektet på forelesningene.
Litteratur: Larman, Craig: *Applying UML and Patterns, Second Edition*. Upper Saddle River, N.J.: Prentice Hall, 2002.
Bø, Ola: *Kokebok for bruk av Rational Rose*.
Utvalgte kapitler fra: *Professional Java Server Programming*, Wrox 2000.

In220 Grafisk databehandling

- Studiepoeng: 12
Forkunnskaper: In160 Videregående programmering
Mk202 Diskret matematikk
Forutsetter: In160, Mk202
Tid: *Uregelmessig*
Arbeidskrav: Obligatoriske øvinger levert innen gitte frister
Undervisning: 4 t forelesning per uke.
Vurderingsform: Muntlig eksamen. Bokstavkarakterer.
Formål: Kurset skal gi forståelse og kunnskaper om de viktigste metoder og prinsipper for grafisk databehandling.
Innhold: Gjennom utviklingen av rimelig grafisk utstyr har grafisk databehandling gått fra å være et spesialfelt, til å bli en sentral del av datafaget. Dette gjenspeiles i kurset. Her behandles generelle metoder for grafisk databehandling: Vindusbaserte systemer, designprinsipper, fundamentale algoritmer (klipping, fylling av polygoner, linjetegning, osv.), grafikkpakker, segmenter, grafisk modellering, bit-map grafikk, 3-D grafikk, animering og grafisk utstyr.
Det gis en rekke obligatoriske øvingsoppgaver.
Litteratur: Hearn, Donald and M. Pauline Baker: *Computer Graphics: C version*. - 2nd ed. - Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1997.

In230 Datamaskinarkitektur

- Studiepoeng: 12
Forkunnskaper: Ingen spesielle
Forutsetter: Ingen
Tid: Høstsemester
Undervisning: 4 t forelesning per uke.
Arbeidskrav: Obligatoriske øvinger levert innen gitte frister.
Vurderingsform: Skriftlig sluttexamen. Bokstavkarakterer.
Formål: Kurset skal gi en innføring i datamaskinens arkitektur.
Innhold: Oppbyggingen og virkemåten til forskjellige typer prosessorer vil bli behandlet. Kurset vil ta for seg emner som interrupt, "direct memory access" (DMA), indre og ytre lager, samt håndtering av inn-/ut-enheter. En rekke eksempler på prosessorer og datamaskinsystemer vil bli presentert. Gjennom øvingsdelen vil en blant annet lære å programmere i assemblykode, og derigjennom lære å benytte en bestemt datamaskinarkitektur i praksis. Kurset vil også ta opp nyere arkitekturer for datamaskiner.
Litteratur: Mano, M. Morris: *Computer system architecture*. - 3rd ed. - Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, 1993.

In240 Operativsystemer

- Studiepoeng: 12
Forutsetter: In160
Tid: Høstsemester
Undervisning: 4 t forelesning/samling per uke. Veiledning prosjekt.
Arbeidskrav: Obligatoriske øvinger og prosjekt (med muntlig fremlegg) levert innen gitte frister.
Vurderingsform: Prosjekt (1/3), 2 t deleksamen (1/3) og 2 t sluttexamen (1/3). Bokstavkarakterer.
Formål: Gi innsikt i operativsystemenes oppbygging og virkemåte.
Innhold: Ressursfordeling i datasystemer. Prosesser (tråder, scheduling, synkronisering, vranglås). Lager (minne, virtuelt minne, filsystem, I/O, disk) Distribuerte system (nett, klient-tjener, koordinering). Beskyttelse og sikkerhet. Programmering og vil stå sentralt i læringsarbeidet.
Litteratur: Oppgis ved kursstart. Endel artikler. Mye on-line materiale fra web vil bli brukt.

In270 Datakommunikasjon

- Studiepoeng: 12
Forkunnskaper: Ingen spesielle
Forutsetter: Ingen
Tid: Vårsemester
Undervisning: 4 t forelesning per uke.
Arbeidskrav: Obligatoriske øvinger levert innen gitte frister.
Vurderingsform: Sluttexamen. Bokstavkarakterer.
Formål: Formålet med kurset er å gi introduksjon til datakommunikasjon og datanett.
Innhold: Kurset vil først ta for seg generelle prinsipper og standarder for datakommunikasjon, samt beskrive forskjellige typer av overføringsmedia. Modemoverføring i det vanlige linjesvitsjede telenettet vil bli belyst. Det nye offentlige telenettet ISDN (Integrated Services Digital Networks) vil bli gjennomgått. Hoveddelen av kurset vil dreie seg om pakkesvitsjede datanett, offentlige nett og private nett, med ISO-OSI modellen og TCP/IP (internett) som sentrale referansemodeller.
Litteratur: Halsall, Fred: *Data Communications, Computer Networks and Open Systems*. - 4th ed. - Wokingham: Addison - Wesley, 1995.

In295 Algoritmer og datastrukturer

- Studiepoeng: 12
Forkunnskaper: In212 Objektorientert utvikling
Forutsetter: Ingen
Tid: Høstsemester
Undervisning: 4 t forelesninger per uke
Arbeidskrav: Obligatoriske øvinger levert innen gitte frister.
Vurderingsform: 4 t skriftlig eksamen. Bokstavkarakterer.

- Formål:** Studentene skal få kompetanse i løsning av en del vanlige problemer ved å bruke hensiktsmessige algoritmer eventuelt knyttet til en form for datastruktur og skal kunne analysere algoritmer med hensyn til tidsforbruk.
- Innhold:**
- Rekursive algoritmer
 - Algoritmer for søking, sortering og traversering.
 - Algoritmers effektivitet.
 - Kort innføring i dynamisk programmering
 - Datastrukturer som lister, stakker, køer, trær og grafer.
 - Kort innføring i NP-kompletthet
- Litteratur:** Weiss, Mark Allen: *Data Structures and Algorithm Analysis in Java* – Addison Wesley Longman 1999.
Evt. øvrig litteratur oppgis av faglærer.

In305 CNAP – Cisco Networking Academy Program

- Studiepoeng:** 6
- Forkunnskaper:** In270 Datakommunikasjon
- Forutsetter:** In270
- Tid:** Høst og vårsemester
- Undervisning:** Styrt selvstudium med deleksamener underveis.
- Arbeidskrav:** Obligatoriske øvinger må være godkjent før hver deleksamen.
- Vurderingsform:** Bestått / Ikke bestått. Kurset er delt i 4 deler som hver avsluttes med en eksamen. Alle eksamener må være bestått.
- Formål:** Kurset går over 2 semester og skal gi en praktisk innføring i nettverksteknologi med hovedvekt på konfigurering av routere og switcher samt design av nettverk.
- Innhold:** OSI-modellen, nettverksterminologi og komponenter, ulike typer protokoller, IP-adressering, subnettmasker, routing, switching, LAN, VLAN, WAN, nettverksdesign
- Litteratur:** Cisco's undervisningsopplegg på nett.

In330 Programmeringsspråk og kompilorteknikk

- Studiepoeng:** 12
- Forkunnskaper:** In160 Videregående Programmering
- Tid:** Høstsemester
- Undervisning:** 4 t forelesning per uke. Kurset kan bli undervist på engelsk.
- Arbeidskrav:** Obligatoriske øvinger levert innen gitte frister.
- Vurderingsform:** 4 t slutteksamen. Bokstavkarakterer.
- Formål:** Studentene skal bli fortrolige med en del teoretiske og praktiske sider ved programmeringsspråk, hvordan det bygges opp, defineres og hvordan kompilatorer for det implementeres.
- Innhold:** Metoder for syntaksbeskrivelse og syntaksanalyse, enkel semantikk, samt hovedidene for implementasjon av kompilatorer for noen typer programmeringsspråk.
- Litteratur:** Pratt T. and M. Zelkowitz: *Programming Languages: Design and Implementation*. - (Fourth Edition), Prentice Hall, Upper Saddle River, NJ, (2001)

In350 Dokumentbehandling og informasjonsstyring

- Studiepoeng:** 12
- Forkunnskaper:** In105 Menneske-maskin kommunikasjon
In135 Datamodellering og databaser
In150 Programmering
- Forutsetter:** In135, In150
- Tid:** Høstsemester
- Undervisning:** 4 t forelesning per uke. Kurset kan bli undervist på engelsk.
- Arbeidskrav:** Obligatoriske øvinger levert innen gitte frister.
- Vurderingsform:** Øvinger (30 %) og 4 t slutteksamen (70 %). Bokstavkarakterer.
- Formål:** Studentene skal lære teknikker for å etablere og behandle dokumenter på elektronisk form, og benytte dette til å effektivisere informasjonsstyringen i bedriften og mellom bedrifter. Også å bygge kunnskap om den formelle oppbygging og standarddefinisjon av mark-up språk (ML) for informasjonsformidling på World-Wide Web (WWW). Trening i funksjonell anvendelse av mark-up språk for WWW.

- Innhold:** En stadig økende dokumentasjonsmengde medfører behov for å kunne konvertere, behandle og oppbevare dokumenter på elektronisk form i bedriften og mellom bedrifter. Dette gjelder elektronisk dokumenter som for eksempel spesifikasjoner, tegninger, koblingsskjema, brukerhåndbøker, standarder, prosedyrer, ”on-line” kataloger, etc. Strukturering av data, tilføring av funksjonalitet og applikasjon av funksjonelle. Gjennomføring av prosjekter.
- Kurset vil inneholde tema som:
- ML: Strukturering av data, applikasjoner og dokumentformat (XML)
 - Tekst og bildebehandling (text, image and multimedia processing)
 - Dokumentscanning og indeksering (capture and indexing)
 - Dokument lagring og gjenfinning (storage and retrieval)
 - Dokumentsøk på web (searching on the web)
 - Dokumentdistribusjon og e-publiserings (distribution, e-publishing)
 - Arbeidsflyt og informasjonsstyring (workflow)
- Litteratur:** Oppgis av faglærer.

In380 Robuste og sikre system

- Studiepoeng:** 12
- Forkunnskaper:** In240 Operativsystemer og In270 Datakommunikasjon er en fordel.
- Tid:** Vårsemester
- Undervisning:** 4 t forelesning per uke.
- Arbeidskrav:** Obligatoriske øvinger levert innen gitte frister.
- Vurderingsform:** Alle øvingene (25 %), 2 t skriftlig deleksamen (25 %) og 2 t skriftlig slutteksamen (50 %). Bokstavkarakterer.
- Formål:** Emnet gir innføring i oppbygning og anvendelse av robuste og sikre nettsystemer.
- Innhold:** Emnet er delt inn i de tre hovedmoduler: tilgjengelighet, konfidensialitet (hemmelighold) og integritet (informasjonssikkerhet). Modulen om tilgjengelighet omhandler metoder for å beregne ulike mål på tilgjengelighet, prinsipper for design for tilgjengelighet og prinsipper for dynamisk kontroll og styring av nettverk. Konfidensialitetsmodulen omhandler teknikker og systemer som ivaretar behovet for hemmelighold av informasjon for personer, bedrifter og organisasjoner. I modulen inngår en oversikt over PKI (Public Key Infrastructure), elementene i denne og anvendelsesområder av PKI for meldingssikkerhet (S/MIME) og sikring av tillit til identiteten til kommunikasjonspartnere (autentisering). I modulen om integritet inngår en innføring i oppsett av kontrakter (Service Level Agreements, SLAs), metoder for å kartlegge sårbarheten til systemer ved gjennomføring av pålitelighets- og risikoanalyser, og sikring av informasjon ved filtreringsmekanismer (brannmurer).
- Litteratur:** Artikkelsamling.

In500 Hovedoppgave

- Studiepoeng:** 30
- Forutsetter:** Bestått alle obligatoriske fag for den aktuelle spesialiseringsretningen i informatikkstudiet.
- Tid:** Høst- og vårsemester
- Arbeidskrav:** Obligatoriske rapporter levert innen gitte frister. Sluttrapport som skal innleveres innen 1. juni. Muntlig foredrag.
- Undervisning:** Individuell veiledning.
- Vurderingsform:** Skriftlig rapport. Bokstavkarakterer.
- Formål:** Gi studentene erfaring med et større selvstendig arbeid, og muligheter for fordypning i et emne.
- Innhold:** Hovedoppgaven er den store avsluttende oppgaven i studiet. Den vil vanligvis bestå av en teoretisk del og en praktisk del. I den teoretiske delen skal studentene gjennomføre litteraturstudier, gi en analyse av de problemer de skal løse, gi en oversikt over de metoder og teknikker som er brukt i den praktiske delen, m.m. I den praktiske delen skal studentene vanligvis utvikle et programsystem. Studentene kan selv foreslå oppgaver. I så fall skal oppgavene godkjennes av instituttet. Oppgavene vil vanligvis bli løst av grupper på 2 til 3 studenter. Resultatet skal foreligge som en rapport. I tillegg vil studentene bli bedt om å gi en muntlig presentasjon av rapporten, i form av et foredrag. Karakteren vil i hovedsak bli gitt ut fra den skriftlige rapporten, men den muntlige framstillingen vil også telle med under sensureringen.

In520 Prosjektoppgave, Nettsystemer

- Studiepoeng: 18
Forutsetter: Alle obligatoriske fag for studieretningen nettsystemer
Tid: Vårsemester.
Arbeidskrav: Obligatoriske rapporter levert innen gitte frister.
Undervisning: Individuell veiledning.
Vurderingsform: Skriftlig rapport. Bokstavkarakterer.
Formål: Prosjektoppgaven gir studenten mulighet til å jobbe i gruppe over en lengre tidsperiode og fordype seg i et emne.
Innhold: Prosjektoppgaven er den store avsluttende oppgaven i studiet. Den er praktisk orientert, og gir anledning til å bruke den teoretiske kunnskapen som er ervervet gjennom studiet for å løse praktiske problemer i nettsystemer.

In530 Prosjektoppgave, Systemutvikling

- Studiepoeng: 18
Forutsetter: Alle obligatoriske fag for studieretningen Systemutvikling.
Tid: Vårsemester
Undervisning: Individuell veiledning.
Arbeidskrav: Obligatoriske rapporter levert innen gitte frister.
Vurderingsform: Skriftlig rapport. Bokstavkarakterer.
Formål: Prosjektoppgaven utføres som et gruppearbeid og gir studenten mulighet til å arbeide med en større oppgave over en lengre tidsperiode hvor de ulike kursene i studiet blir sett i sammenheng. Studenten skal gjennom prosjektarbeidet få grundig erfaring med bruk av databasesystem og moderne utviklingsverktøy.
Innhold: Prosjektoppgaven er den store avsluttende oppgaven i studiet. Den er praktisk orientert, og gir anledning til å bruke den teoretiske kunnskapen som er ervervet gjennom studiet for å løse praktiske problemer i systemutvikling.

In601 Databaseapplikasjoner

- Studiepoeng: 12
Forkunnskaper: In135 Datamodellering og databaser
Tid: Vårsemester
Undervisning: 4 t forelesning per uke. Praktiske øvinger.
Arbeidskrav: Obligatorisk prosjekt levert innen gitt frist.
Vurderingsform: 4 t skriftlig slutteksamen (50 %) og prosjekt (50 %). Bokstavkarakterer.
Formål: Kurset skal gi erfaring i bruk av datamodeller for beskrivelse av virksomheter og for utvikling av databaser. Videre skal kurset gi opplæring i utvikling av databaseorienterte applikasjoner med vekt på brukergrensesnitt, sikkerhet og databaseintegritet.
Innhold: Følgende tema omhandles:
 - Datamodellering
 - Avansert SQL
 - Lagrede prosedyrer og trigger
 - Kommunikasjon mellom brukergrensesnitt/webgrensesnitt og database
 - Optimalisering av relasjonsdatabaser
 - Flerbruksproblematikk og transaksjoner
 - Klient/tjenerproblematikk og distribuerte databaser
 - Objektorienterte databasesystem
 - DatavarehusLitteratur: Connolly, Thomas & Carolyn Begg: *Database Systems /Third Edition*. Reading, Mass.: Addison-Wesley. (Litteratur er under vurdering). Utdelte kompendier.

In625 Mikroprosessorteknikk

- Studiepoeng: 12
Forkunnskaper: Bør ha In230 Datamaskinarkitektur
Tid: Uregelmessig (gis evt. i vårsemesteret)
Undervisning: Ledet selvstudium.
Arbeidskrav: Obligatorisk rapport med muntlig fremlegg innen gitt frist.
Vurderingsform: Skriftlig rapport (50 %) og muntlig eksamen (50 %). Bokstavkarakterer.

- Formål:** Kurset er generelt lagt opp for å gi studentene en innføring i bruken av programmerbar elektronikk i styringssystemer.
- Innhold:** Kurset er bygget opp omkring en prosjektoppgave der studentene gruppevis skal utvikle et produkt fra idé til ferdig (fungerende) prototype. Studentene vil i dette arbeidet bli fortrolig med bruk av CAD-system for utlegg av kretskort, etsing av kretskort samt lodding av komponenter. De vil videre lære seg programmering av mikrokontroller samt bruk av utviklingsanlegg for uttesting og bruk av den endelige prototypen av mikrokontroller.

In725 Prosjektstyring

- Studiepoeng:** 6
- Forkunnskaper:** Tilsvarende opptak på mastergradsstudiet eller 2 år informatikk
- Forutsetter:** Erfaring i bruk av IT-verktøy. Statistikkunnskaper tilsvarende Mk231
- Tid:** Høstsemester
- Undervisning:** 2 t forelesning per uke. Praktiske øvinger
- Arbeidskrav:** Obligatoriske øvinger levert innen gitte frister
- Vurderingsform:** Øvinger (20 %) og 4 t skriftlig sluttexamen (80 %). Bokstavkarakterer.
- Formål:** Kurset skal gi en grundig innføring i metoder og teknikker for styring av store prosjekt, herunder også IT-prosjekt.
- Innhold:** Kurset vil omfatte:
- Identifisering og organisering av prosjekt
 - Prosjektnedbryting og terminplanlegging
 - Kostnadsestimering, usikkerhet
 - Kvalitetssikring, dokumentasjon og endringskontroll
 - Oppfølging og framdriftsrapportering
 - Kostnadsstyring og prosjektøkonomi
 - Bruk av prosjektstyringsverktøy.
- Litteratur:** Gray,C.F. & Larson,E.W. *Project Management -The managerial Process*, McGraw-Hill, International edition, 2003

In730 IT-basert produktlogistikk

- Studiepoeng:** 12
- Forkunnskaper:** Gode programmeringskunnskaper, minimum In 150, og databasekunnskaper, minimum In 135. Kjennskap til logistikk, tilsvarende Lo300 Innføring i Logistikk og Lo501 Styringsmodeller i logistikk I, vil være en fordel.
- Forutsetter:** In135, In150
- Arbeidskrav:** Obligatorisk prosjekt levert innen gitt frist.
- Vurderingsform:** Muntlig eksamen. Bokstavkarakterer.
- Tid:** Høstsemester
- Undervisning:** 4 t forelesninger/prosjektmøter per uke.
- Formål:** Kurset skal gi studentene innsikt i MPS-systemer og hvordan utnytte "intelligente" produkter
- Innhold:** Kurset tar opp tema knyttet til intelligente produkter – produkter og komponenter som kan identifisere seg selv. Kurset tar videre opp bruk og utvikling av MPS-systemer – systemer for planlegging av materialforsyning og produksjon. Gjennom kurset skal studentene utvikle programvare knyttet til MPS-system (MRP) og for sporing av merkede produkter ("Asset tracking").
- Litteratur:** Vollmann, Thomas E, William L. Berry og D. Clay Whybark: *Manufacturing planning and control systems*. - 4th ed. - Homewood, IL: Irwin, 1997
Kompendier og artikler.

In740 Heuristiske optimeringsmetoder

- Studiepoeng:** 12
- Forkunnskaper:** Det forventes kunnskaper tilsvarende Bø430 Operasjonsanalyse eller In295 Algoritmer og Datastrukturer, i tillegg til kursene i første semester på Mastergradsstudiet.
- Tid:** Vårsemester
- Undervisning:** 4 t forelesninger per uke
- Arbeidskrav:** Obligatorisk prosjekt med vitenskapelig artikkel og framlegg, utført innen gitte frister
- Vurderingsform:** Prosjekt og framlegg (50 %) og muntlig sluttexamen (50 %). Bokstavkarakter.

- Formål:** Kurset skal gi en oversikt over, og innføring i, moderne heuristiske metoder som er velegnede for å løse praktiske optimeringsproblemer innen logistikk. Kurset vil passe godt for studenter som ønsker å skrive oppgave rundt planleggingsproblemer innen produksjon eller distribusjon
- Innhold:** Kurset vil inneholde følgende elementer. Generelt om kombinatorisk optimering, og klassiske løsningsmetoder. Videre om lokalsøk, heuristikker, meta-heuristikker og populasjonsbaserte heuristikker. Metodevalg for å kunne løse komplekse problemer innen korte tidsfrister er sentralt. Innholdet vil illustreres gjennom praktiske eksempler. Prosjektoppgave.
- Litteratur:** Colin Reeves, *Modern Heuristic Techniques for Combinatorial Optimization Problems*. Det vil bli utdelt tilleggslitteratur.

In750 IT strategi – IT ledelse

- Studiepoeng:** 12
- Tid:** Vårsemester
- Forkunnskaper:** Tilsvarende opptak på mastergradsstudiet
- Undervisning:** 4 t forelesning per uke. Praktiske øvingsoppgaver.
- Arbeidskrav:** Obligatoriske øvinger levert innen gitte frister.
- Vurderingsform:** Vurderingsform: Vurdering av to øvingsoppgaver, 2t deleksamen og 2t slutteksamen. Den første øvingsoppgaven sammen med deleksamen teller 1/3, den andre øvingsoppgaven sammen med slutteksamen teller 2/3. Bokstavkarakterer.
- Formål:** Emnet skal gi det teoretiske og praktiske grunnlaget for ledelse, organisering og utarbeidelse av virksomheters IT-strategier, deriblant oppbygging av en informasjonsarkitektur
- Innhold:** Emnet viser hvordan IT kan utnyttes som et strategisk virkemiddel, både med hensyn på å påvirke forretningsideer og til å gjennomføre disse. Modeller for utarbeidelse av en IT-strategiplan, fra overordnede mål til praktisk implementering, diskuteres. Det vises hvordan en kan bygge opp en robust IT-infrastruktur, og over denne en informasjonsarkitektur for bedriften. I emnet gis en inngående beskrivelse av oppgavene til en IT-leder, det som amerikanerne kaller CIO – Chief Information Officer – i en bedrift. Ulike typer IT teknologier med vekt på distribuerte systemer og nettverk presenteres, alt med fokus på hvordan en kan utnytte teknologien for å oppnå strategiske fordeler. Det gis en rekke eksempler, fra nasjonal og internasjonal industri.
- Litteratur:** McNurin, B.M. og Sprague, R.H. *Information Systems Management in Practice*, 5th edition, Prentice Hall.

In760 Modellering av forretningsprosesser (Business process modeling)

- Studiepoeng:** 6
- Forkunnskaper:** Tilsvarende opptak på mastergradsstudiet
- Tid:** Høstsemester
- Undervisning:** 2 t forelesning per uke. Praktiske øvingsoppgaver
- Arbeidskrav:** Obligatoriske øvinger levert innen gitte frister
- Vurderingsform:** Øvinger (20 %) og skriftlig hjemmeksamen (80 %). Bokstavkarakterer.
- Formål:** Kurset skal sette kandidaten i stand til å beskrive modeller av bedriftsprosesser for en rekke ulike formål. Kurset skal gi kjennskap til både metoder og verktøy og skal gi en overordnet forståelse av samspillet mellom informasjonssystemer og organisasjon
- Innhold:** Modellering av bedriftsprosesser er sentralt i forbindelse implementasjon av nye IT-systemer. Ved implementasjon av såkalte ERP-systemer er utvikling av modeller på ulike nivå i organisasjonen helt essensielt. Det samme er tilfelle innen e-business. Kurset vil inneholde tema innenfor systemdynamikk og simulering, modellering av organisasjoner og prosesser, modellering av informasjonsflyt og arbeidsflyt (workflow). En rekke konkrete eksempler vil bli gjennomgått. Kurset vil også omhandle praktisk simulering av prosesser.
- Litteratur:** Bustard, D., Kawalek, P., Norris, M. (eds.). *Systems modeling for business process improvement*, Artech House Inc, Boston, 2000.
Ohren, O: *Virksomhetsmodellering*, Arbeidsnotat nr 2, 1998, HSM.

In770 Robuste System

- Studiepoeng: 12
- Forkunnskaper: In240 Operativsystemer og In270 Datakommunikasjon er en fordel.
- Tid: *Uregelmessig*
- Undervisning: 4 t forelesning per uke.
- Arbeidskrav: Obligatoriske øvinger levert innen gitte frister.
- Vurderingsform: Alle øvingene (25 %), 2 t skriftlig deleksamen (25 %) og 2 t skriftlig slutteksamen (50 %).
Bokstavkarakterer.
- Formål: Emnet gir innføring i oppbygning og anvendelsen av robuste nettsystemer. Emnet er delt inn i tre hovedmoduler: tilgjengelighet, konfidensialitet og integritet.
- Innhold: Tilgjengelighet omhandler metoder for å beregne ulike mål på tilgjengelighet av et nettsystem, og prinsipper for design som sikrer en på forhånd definert tilgjengelighet. Konfidensialitet omhandler teknikker og systemer som ivaretar behovet for hemmelighold av informasjon for personer, bedrifter og organisasjoner. Modulen inkluderer implementasjon og bruk av av hovedelementene i PKI (Public Key Infrastructure) samt sikre private nett (VPN). Integritet begrepet benyttes her i vid forstand og omfatter metoder for sikring av integriteten til nettsystemer. Det inkluderer elementer fra PKI for sikring av dataintegritet i tillegg til oppsett av kontrakter (Service Level Agreements, SLAs) og metoder for å kartlegge sårbarheten til systemer ved gjennomføring av risikovurderinger.
- Litteratur: S. Ghosh, *Principles of Secure Network Design*. Springer Verlag 2002.
A. Høyland og M. Rausand, *System Reliability Theory*, Wiley, 1993.
Artikkelsamling.

Jus

Ju215 Forvaltningsrett

Studiepoeng:	15
Forkunnskaper:	Ingen spesielle
Tid:	Vårsemester
Undervisning:	5 t forelesninger og øvinger per uke
Arbeidskrav:	Ingen spesielle.
Vurderingsform:	6 t skriftlig eksamen ved semesterslutt. Bokstavkarakterer.
Formål:	Gi god orientering og innsikt i sentrale deler av den alminnelige forvaltningsrett. Skape forståelse for hvordan reglene metodisk anvendes ved løsningen av så vel teoretiske som praktiske tilfeller.
Innhold:	Grunnbegreper. Forvaltningsapparatet. Rettslige grunnlag for forvaltningens virksomhet. Alminnelige regler om forvaltningens virksomhet. Behandlingen av saker som gjelder "vedtak". Ugyldighet, håndheving og kontroll.
Litteratur:	Pensum oppgis av faglærer ved semesterstart

Ju301 Rettslære I

Studiepoeng:	6
Forkunnskaper:	Ingen spesielle
Tid:	Vårsemester
Undervisning:	3 t forelesninger per uke
Arbeidskrav:	Ingen spesielle
Vurderingsform:	4 t skriftlig eksamen. Bokstavkarakterer.
Formål:	Kurset skal gi studentene innføring i juridisk metode og generelle privatrettslige og utvalgte offentligrettslige emner og problemstillinger. Innføringen skal gi studentene innsikt i de alminnelige rettslige rammer for utøvelse av privat og offentlig virksomhet.
Innhold:	Rettskilder og juridisk metode. Kontraktsrett: <ul style="list-style-type: none">- Avtalerett- Kjøpsrett. Offentlig rett: <ul style="list-style-type: none">- Hovedvekt på organiseringen av forvaltningen, forvaltningsloven og offentlighetsloven
Litteratur:	Pensum oppgis av faglærer ved semesterstart

Ju400 Skatterett I

Studiepoeng:	6
Forkunnskaper:	Ingen spesielle
Tid:	Vårsemester
Undervisning:	3 t forelesninger per uke
Arbeidskrav:	Ingen spesielle
Vurderingsform:	4 t skriftlig eksamen. Bokstavkarakterer.
Formål:	Gi en grundig oversikt over grunnprinsipp og hovedtrekk i den direkte beskatningen med særlig vekt på personbeskatning. Formidle kunnskap om sentrale skatteregler i og utenfor næring. Gjøre studentene i stand til å forstå og anvende skattereglene på praktiske oppgaver.
Innhold:	Reglene om skatteplikt, skattesubjekter og skattested. Reglene om skattlegging av formue med hovedvekt på avgrensning av begrepene bruttoformue og gjeld. Reglene om skattlegging av inntekt, skattepliktige fordeler, fradragberettigede utgifter og fradrag i skatt. Oversikt reglene om bedriftsbeskatning.
Litteratur:	Pensum oppgis av faglærer ved semesterstart

Ju520 Skatterett II

Studiepoeng: 15

Forkunnskaper: Ju400 Skatterett I

Tid: Høstsemester

Undervisning: 5 t forelesninger og øvinger per uke.

Arbeidskrav: Ingen spesielle

Vurderingsform: 6 t skriftlig nasjonal eksamen. Bokstavkarakter.

Karakterkrav for bevilling som registrert revisor fastsettes av Kredittilsynet

Formål: Kurset skal gi grundige kunnskaper om og god forståelse av reglene om formues- og inntektsbeskatning, med særlig vekt på praktisering i en økonomiske sammenheng. Studentene skal kunne praktisere reglene både i og utenfor næringsforhold, inklusiv utfylling av ligningspapirer. Næringsbeskatning, herunder skattlegging av selskaper og selskapsdeltakere samt omstrukturering, virksomhetsoverdragelse og generasjonsskifte skal utgjøre den betydeligste del av kurset. Videre skal det gis en innføring i grunnprinsippene i skatteretten, herunder lovforståelse, lovanvendelse og bruk av rettskilder, ligningsforvaltningsrett, skattebetaling og skatteinnfordring. Kurset skal også gi god kjennskap til følgende deler av avgiftsretten: merverdiavgift, arbeidsgiveravgift og arveavgift, med særlig vekt på praktisering i en økonomisk sammenheng.

Innhold: Næringsbeskatning:

- Innføring i næringsbeskatning, med særlig vekt på forskjeller fra personbeskatning
- Alminnelig inntekt i næringsvirksomhet, med særlig vekt på tidfesting av inntekter og kostnader, herunder forskjeller til regnskapslovens regler
- Særregler i tilknytning til aksjeselskaper og aksjonærer – herunder utsatt skattemodellen og korreksjonsinntekt
- Særregler i tilknytning til deltakerlignede selskaper
- Personinntekten i næring (beregnet personinntekt), herunder vilkår, beregning og tilordning/fordeling på aktuelle eiere
- Omstrukturering, virksomhetsoverdragelse og generasjonsskifte, herunder skattefrie ordninger og sammenligning av forskjellige selskapsformer og alternative gjennomføringsformer. Skattlegging av selskap og selskapsdeltaker
- Utfylling av ligningspapirer – herunder avstemming av midlertidige forskjeller mellom finansregnskap og skatteregnskap

Avgiftsrett:

- Merverdiavgiftssystemet – herunder avgiftspliktens omfang (avgiftsområdet) og mulighet for frivillig avgiftsregistrering, avgiftsgrunnlaget og særskilte fritak for utgående merverdiavgift og særskilte begrensninger i fradragretten for inngående merverdiavgift
- Arveavgift – herunder avgiftspliktens omfang og arveavgiftsgrunnlaget, med særlig vekt på generasjonsskifte i næring.

Litteratur: Oppgis av faglærer ved studiestart.

Ju530 Rettslære II

Studiepoeng: 10

Forkunnskaper: Ju300 Rettslære I eller Ju301 Rettslære I.

Tid: Høstsemester

Undervisning: 4 t forelesninger, gruppearbeid m.vv. per uke

Arbeidskrav: Ingen spesielle

Vurderingsform: 6 t skriftlig nasjonal eksamen. Bokstavkarakterer.

Karakterkrav for bevilling som registrert revisor fastsettes av Kredittilsynet

Formål: Kurset skal gi studentene innføring i juridisk metode og generelle privatrettslige og utvalgte offentlig rettslige emner og problemstillinger. Innføringen skal gi studentene innsikt i de alminnelige rettslige rammer for utøvelse av privat og offentlig virksomhet. Studentene skal ytterligere gis gode kunnskaper om de rettsregler som er av særlig betydning for utøvelse av privat næringsvirksomhet. Dette gjelder regler som har betydning for den interne organisering virksomheten og regler for virksomhetenes forhold til kunder, andre kreditorer og offentlige myndigheter. Rettslære 2 er således en faglig videreføring av Rettslære 1.

Innhold: -Revisjon i henhold til ny rammeplan for revisjonsstudiet.

- Pengekravsrett, - herunder økonomiske forhold mellom ektefeller / samboere
- Panterett og rettsvernregler
- Selskapsrett
- Hovedvekt på aksjeloven og selskapsloven og fellesregler om selskaper
- Insolvensjuss
- Enkeltforfølgning med inkasso og tvangsfullbyrdelse
- Fellesforfølgning med hovedvekt på gjeldsforhandling og konkurs
- Erstatningsrett

Litteratur: Oppgis av faglærer ved studiestart.

Ju605 Arbeidsrett

Studiepoeng: 15

Forkunnskaper: Ingen spesielle.

Tid: Vårsemester

Undervisning: 5 t forelesninger og øvinger per uke.

Arbeidskrav: Obligatorisk innlevering av individuell oppgave.

Vurderingsform: 4 t skriftlig eksamen ved semesterslutt teller 60 prosent av sluttkarakteren. Obligatorisk individuell oppgave teller 40 prosent av sluttkarakteren. Bokstavkarakterer.

Formål: Gi en grundig oversikt over den individuelle og kollektive arbeidsrett i privat og offentlig virksomhet. Fokuserer på de lovfestede krav til et forsvarlig arbeidsmiljø.

Innhold: Særlig relevant er den rettslige rammen rundt forholdet mellom arbeidsgiver og arbeidstaker, med fokus på endringer i forhold til det som er etablert ved inngåelse av arbeidsavtale. Her kan spesielt nevnes endrede arbeidsoppgaver for en ansatt, flytting av virksomhet, flytting av personell ved overdragelse av arbeidsoppgaver til annen arbeidsgiver og overføring av en virksomhet til ny eier. Forholdet til EU-arbeidsrett og EU-arbeidsrettens kilder er berørt. Arbeidstakers vekslning mellom arbeidsmarked og trygdeordninger samt arbeidsmiljø og sikkerhet er også viktige tema. Det fokuseres på utfordringer knyttet til utvikling av informasjonsteknologi og utstrakt bruk av hjemme- og fjernarbeid i en del bransjer.

Litteratur: Oppgis av faglærer. Sv005 Aktuelle politiske emner

Studiepoeng: 0

Forkunnskaper: Ingen spesielle

Tid: Høst- og vårsemester

Undervisning: Seminarrekke bestående av 4-5 gjesteforelesninger pr. semester

Eksamen: Ingen

Formål: Målsettingen med seminaret er å sette aktuelle politiske spørsmål inn i en faglig sammenheng. Formidling av nyere forskningsresultat og fokusering på faglige utviklingstrekk vil også stå sentralt.

Logistikk

Lo110 Introduksjon til logistikk og transportøkonomi

Studiepoeng:	12
Forkunnskaper:	Ingen spesielle
Tid:	Høstsemester
Undervisning:	4 t forelesning per uke
Arbeidskrav:	Obligatoriske oppgaver
Vurderingsform:	4 t skriftlig eksamen ved semesterslutt. Bokstavkarakterer. De obligatoriske oppgavene må være godkjent senest 1 uke før eksamen.
Formål:	Formålet med kurset er å gi en introduksjon til og oversikt over fagområdene logistikk og transportøkonomi, samt å få fram den tette koblingen som eksisterer mellom logistikk og transport.
Innhold:	Tema som behandles: Transportens og logistikkens betydning for norsk økonomi Norsk samferdsel og samferdselspolitikk De ulike transportgrener Verdikjede Distribusjon
Litteratur:	Oppgis av faglærer ved semesterstart.

Lo200 Industriell kjøpsadferd

Studiepoeng:	6
Forkunnskaper:	Ingen spesielle
Tid:	Vårsemester
Undervisning:	3 t forelesning per uke
Arbeidskrav:	Ingen spesielle utover tilegnelse av pensum
Vurderingsform:	4 t skriftlig eksamen ved semesterslutt. Bokstavkarakterer.
Formål:	Målsettingen ved kurset er å gi studentene innsikt i hvordan bedrifter og organisasjoner organiserer innkjøpsarbeidet og gjennomfører innkjøpsbeslutninger.
Innhold:	Innkjøpsprosessen i bedriftsvaremarkedet, kjøpsroller og aktørenes innflytelse i innkjøpsbeslutninger, innkjøpsadferd i ulike produktmarked, organisering av innkjøpsfunksjonen, rammebetingelser for innkjøpsbeslutninger, kjøper-selger relasjoner, forhandlinger.
Litteratur:	Oppgis av faglærer ved semesterstart.

Lo205 Elektronisk handel

Studiepoeng:	12
Forkunnskaper:	Ingen
Tid:	Vårsemester
Undervisning:	4 timer per uke. Kurset vil bli forelest på engelsk. En obligatorisk innleveringsoppgave i løpet av semesteret.
Arbeidskrav:	Obligatoriske øvinger med muntlig fremlegg utført innen gitte frister.
Vurderingsform:	4 t skriftlig slutteksamen som teller 80 % og obligatoriske øvinger som teller 20 %. Bokstavkarakterer.
Formål:	Kurset vil gi en oversikt over de insentiver og muligheter som ledet fram til utviklingen av elektronisk handel i forretningslivet. Videre behandles relevante økonomiske begreper, spørsmål av organisatorisk karakter, deltakerne i denne nye markedsplassen og bruk av informasjonsteknologi som har ledet fram til overgangen fra tradisjonell handel til elektronisk handel med den hensikt å oppnå større og raskere verdikjening i verdikjeden.
Innhold:	Kurset tar opp overgangen fra tradisjonell handel til elektronisk handel. Følgende begreper tas opp: Insentiver og problemer i elektronisk handel, overgangsstrategier for elektronisk handel, juridiske rettigheter og problemer og tekniske standarder for samarbeid, detaljhandel og kanaler for markedsdeltakerne som kjøpere, selgere, mellommenn, konkurrenter, nettverksøkonomi, <i>lock-in</i> , nye forretningsstrukturer: innen firma, mellom firma, virtuell handel, modeller for handel mellom firma (B2B) og handel mellom firma og kunder (B2C), kunderelasjonsledelse (customer relations management, CRM), ledelse av verdikjeder (supply chain management, SCM),

elektronisk dokumentutveksling, elektronisk betaling, sikkerhet, infrastruktur for nettverk og internett-teknologier for elektronisk handel, prispolitikk og prising av tjenester, planlegging av elektronisk handel for å generere merverdi.

En gruppeoppgave kreves innlevert. Studentene kan arbeide i grupper bestående av fra 1 til 4 studenter. Det vil bli gitt en rekke temaer som de ulike gruppene kan velge fra. Et tema kan bare velges av en gruppe. Minst en fra hver gruppe presenterer gruppens arbeid i plenum. Det blir ikke gitt karakter på gruppeoppgaven.

Litteratur: Turban, Efraim og David King, Jae Lee, Merrill Warkentin og H. Michael Chung: *Electronic Commerce: A Managerial Perspective* - Prentice Hall, New Jersey 2002.

Lo300 Innføring i logistikk

Studiepoeng: 6

Forkunnskaper: Ingen spesielle

Tid: Høstsemester i Molde og vårsemester i Kristiansund.

Undervisning: 3 t forelesninger per uke

Arbeidskrav: Ingen spesielle utover tilegnelse av pensum

Eksamensform: 4 t skriftlig eksamen ved semesterslutt. Bokstavkarakterer.

Formål: Formålet er å gi en innføring i logistikkens integrerende rolle og betydning for bedriftens konkurransevne ved bedre styring av materialstrømmen og samordning av de enkelte funksjoner i bedriften, samt logistikkens strategiske betydning.

Innhold: Følgende tema omhandles:

Innføring i enkle modeller for styring av innkjøp, transport, lagervirksomhet, produksjon, lokalisering, samt prognoser.

Former for samarbeid mellom leverandører, produsenter og distributører. Internasjonal logistikk.

Grønn logistikk.

Litteratur: Bjørnland, Person og Virum: *Logistikk- et lederansvar*, Gyldendal Norsk Forlag, 2001
Artikklesamling

Lo501 Styringsmodeller i logistikk I

Studiepoeng: 12

Forkunnskaper: Det kreves bestått 2-årig økonomisk-administrativt studium eller tilsvarende og Lo300 eller tilsvarende. Det vil være hensiktsmessig å kunne bruke regneark for å kunne løse øvelser og oppgaver.

Tid: Høstsemester

Undervisning: 6 t forelesning per uke

Arbeidskrav: En obligatorisk innleveringsoppgave

Vurderingsform: 5 t skriftlig eksamen ved semesterslutt. Bokstavkarakterer.

Formål: Kurset er en videreføring av temaer behandlet i Lo300. Modeller for styring av de enkelte leddene i verdikjedene vil stå sentralt. Det vil bli lagt særlig vekt på problemer innenfor distribusjon, lager og produksjon, samt noe prognoser. Videre vil en rekke kvantitative modeller for de nevnte områdene bli presentert og brukt eksplisitt i formulering og løsning av aktuelle problemstillinger.

Innhold: Distribusjonsbegreper som DRP, ECR og QR behandles samt enkle operasjonsanalytiske metoder for å løse transport og transshipment-problemer. Ulike lagerstyringsprinsipper og modeller ved kjent etterspørsel, herunder rabatter og prognoser.

Innenfor produksjon vil produksjonshovedplanlegging samt styringsprinsippene i MRP I (netto behovsberegning) og JIT bli behandlet. Innenfor aggregert produksjonsstyring behandles de enkleste situasjonene. I denne sammenheng brukes enkle operasjonsanalytiske metoder og eget verktøy.

Litteratur: Oppgis av faglærer ved semesterstart.

Lo505 Innkjøpsledelse

Studiepoeng: 6

Forkunnskaper: Ingen spesielle

Tid: Høstsemester i Molde og vårsemester i Kristiansund

Undervisning: Undervisning (totalt ca. 30 t) basert delvis på ordinær undervisning og delvis på dagssamlinger i løpet av semesteret

Arbeidskrav: Ingen spesielle utover tilegnelse av pensum

Vurderingsform: 4 t skriftlig eksamen ved semesterslutt. Bokstavkarakter
 Formål: Gi kunnskaper om innkjøpets rolle i en bedrift, med spesiell vekt på ledelsesaspektet ved innkjøpsfunksjonen
 Innhold: Følgende tema omhandles:
 Innkjøpets rolle i bedriftens verdikjede
 Industriell kjøpsadferd
 Organisering av kjøper-selger relasjoner
 JIT
 Innkjøpstrategier
 Organisering av innkjøpsaktiviteter
 Litteratur: Weele, A. J. van: *Purchasing Management*. - London : Chapman & Hall, 1994

Lo510 Verdikjedeanalyse

Studiepoeng: 6
 Forkunnskaper: Det kreves bestått 2-årig økonomisk/administrativt studium eller tilsvarende
 Tid: Høstsemester i Molde og vårsemester i Kristiansund
 Undervisning: Intensivt i 4 uker fra semesterstart
 Arbeidskrav: Ingen spesielle utover tilegnelse av pensum
 Vurderingsform: 4 t skriftlig eksamen rett etter avsluttet undervisning. Bokstavkarakter
 Formål/innhold: Et produkt er et resultat av en kjede av verdiskapende aktiviteter (verdikjede), fra råvare til sluttbruker. Gjennom kurset vil studentene få en forståelse for de ulike elementene i verdikjeden, for helheten i kjeden og hvordan interne organisatoriske- og eksterne strategiske løsninger påvirker bedriftens konkurransefortrinn og situasjon mht. faktorer som produktivitet, lønnsomhet, fleksibilitet, etc. Kurset integrerer elementer fra ulike fagområder som f.eks. foretaksstrategi, organisasjonsteori, institusjonell økonomi, markedsføring, forsynings og produksjonsstrategi, m.m.
 Litteratur: Porter, Michael E.: *Competitive Advantage*. - New York: Free Press, 1985.
 Porter, Michael E.: *Competitive Strategy*. - New York: Free Press, 1980.
 Barnley, Jay B.: *Gaining and Sustaining Competitive Advantage (utvalgte deler)* – Addison-Wesley PC, inc, 1997.
 Kursorisk:
 Womack, James P., Daniel T. Jones, Daniel Roos: *The Machine that changed the World*. - New York : Rawson Associates, 1990.
 Reve, Torgeir, Terje Lensberg og Kjell Grønhaug: *Et konkurransedyktig Norge*. - Oslo : Tano, 1992.

Lo525 Kvalitetsledelse

Studiepoeng: 6
 Forkunnskaper: Det kreves bestått 2-årig økonomisk/administrativt studium eller tilsvarende. I tillegg bygger kurset på kunnskaper fra faget Lo510 Verdikjedeanalyse.
 Tid: Høstsemester. Starter når Lo510 Verdikjedeanalyse er ferdig.
 Undervisning: 3 t forelesning per uke
 Arbeidskrav: Ingen spesielle utover tilegnelse av pensum
 Vurderingsform: 4 t skriftlig eksamen ved semesterslutt. Bokstavkarakterer.
 Formål/innhold: Ledelse i forandring og ledelse av forandringsprosesser er ikke nye problemstillinger. I dette kurset vil det bli lagt vekt på å presentere nyttige verktøy for ledelse av forandring. Total kvalitetsledelse (TQM) er av mange ansett for å være organisasjoners største utfordring i 90-årene. For å bli i stand til å være blant de ledende i arbeidet med kvalitet, må ledelsen nødvendigvis ha dyptgående kunnskap om kvalitetsbegrepet og de faktorer som påvirker kvalitet i hele organisasjonen. De siste årene har Business Prosess Reengineering (BPR) i noen miljøer framstått som et mer radikalt og også alternativt instrument for å styrke forandringsprosesser. I kurset vil også BPR bli behandlet, både isolert men også forsøkt sett i relasjon til total kvalitetsledelse.
 Litteratur: Imai, Masaaki: *Kaizen*. - New York: Random House, 1986.
 Willoch, Bjørn-Erik: *Business Process Reengineering*. - Bergen: Fagbokforlaget, 1994.
 Groth, Lars: *Future Organizational Design* – John Wiley & Sons Ltd, 1999.
 Kursorisk: Womack, James P., Daniel T. Jones: *The Machine that changed the World*. - New York : Rawson Associates, 1990
 Mueller, F.: *Teams Between Hierarchy and Commitment*. - I: Journal of Management Studies. - 31:3. - May 1994.

Lo530 Distribusjonsplanlegging

Vekttall:	2
Forkunnskaper:	Det kreves bestått 2-årig økonomisk- administrativt studium eller tilsvarende. Kurs i operasjonsanalyse tilsvarende kurset Bø430 er ikke obligatorisk, men anbefales på det sterkeste.
Tid:	Vårsemester i Molde og høstsemester i Kristiansund
Undervisning:	3 t forelesning per uke
Arbeidsform:	Obligatoriske oppgaver
Vurderingsform:	4 t skriftlig eksamen ved semesterslutt. Bokstavkarakterer.
Formål:	Gi kunnskap om metoder og teknikker for å analysere systemer for fysisk distribusjon i ulike logistikk situasjoner
Innhold:	Kurset behandler følgende emneområder: Transport og transshipmentsituasjoner/modeller Lokaliserings- og tilordningsproblemer Ulike nettverksproblemer Ved gjennomgang av de enkelte emneområdene legges det vekt på øvelser hvor man benytter programpakker
Litteratur:	Halskau, Øyvind: <i>Distribusjonsplanlegging: Kompendium</i> . - Molde: HSM, 2000. Utdelt materiale.

Lo600 Simulering av logistikksystemer

Studiepoeng:	6
Forkunnskaper:	Det kreves bestått 2-årig økonomisk-administrativt studium eller tilsvarende Kunnskaper i statistikk tilsvarende Mk231 Statistikk I.
Tid:	Høstsemester. NB! Dette kurset alternerer med kurset Lo645 og vil bli gitt neste gang i høstsemesteret 2004.
Undervisning:	3 t forelesning og gruppeøvelser per uke.
Arbeidskrav:	Innlevering av obligatoriske gruppeoppgaver som skal være godkjent senest en uke før eksamen.
Vurderingsform:	4 t skriftlig eksamen ved semesterslutt. Bokstavkarakterer. Obligatoriske oppgaver må være godkjent senest 1 uke før eksamensdato
Formål:	Hovedmålet er å gi en innføring i anvendelse av simulering for analyse og styring av ulike typer logistikksystemer (vare- og tjenesteproduserende systemer, lagersystemer, distribusjonssystemer, etc.). Kurset skal dessuten gi en orientering om forskjellige simuleringverktøy og programpakker.
Innhold:	Følgende områder blir behandlet: Simulering som verktøy for analyse og styring i logistikksystemer Modellbygging for simulering Testing og validering av simuleringmodeller Design av simuleringeksperiment Evaluering av simuleringresultater Generelt om simuleringverktøy Bruk av SIMFACTORY Praktisk simuleringsoppgave
Litteratur:	Law, Averill M. og W. David Kelton: <i>Simulation Modeling & Analysis</i> . – 2 nd ed. – New York: McGraw-Hill, 1991. Artikkelsamling, utdelt materiale, øvelser og oppgave.

Lo601 Beslutninger under usikkerhet

Studiepoeng:	6
Forkunnskaper:	Ingen ut over de som er obligatoriske for å nå dette faget i studieprogresjonen
Tid:	Vårsemester i Molde og høstsemester i Kristiansund
Undervisning:	3 t forelesninger per uke
Arbeidskrav:	Inntil tre øvinger vil være obligatoriske, og må bestås for å gå opp til eksamen.
Vurderingsform:	4 t skriftlig eksamen ved semesterslutt. Bokstavkarakterer.
Formål:	Kurset gir en innføring i hvordan ulike fagområder behandler usikkerhet knyttet til planlegging. Målet er at studentene skal kunne forholde seg kvalitativt, og til en viss grad kvantitativt til usikkerhet knyttet opp mot slikt som priser, etterspørsel og reisetider.
Innhold:	Kurset dekker usikkerhet i planlegging fra hovedsakelig tre ulike synsvinkler Hvordan forstår beslutningstakere usikkerhet? Hva kan vi gjøre for å bli riktig forstått? Litteraturen her kommer fra atferdspsykologi. Hvilke metoder kan vi bruke for å behandle usikkerhet korrekt i

planleggingsmodeller slik at fleksibilitet blir ivaretatt? Litteraturen her kommer fra operasjonsanalyse. Nytteteori basert på analyse av lotterier og helt basal opsjonsteori. Litteraturen her kommer fra økonomi.

Litteratur: Under utarbeidelse.

Lo605 Case og metode i markedsundersøkelser

Studiepoeng: 12

Forkunnskaper: Mk231 Statistikk I eller tilsvarende

Tid: Vårsemester

Undervisning: 2 t forelesning per uke. Dersom det melder seg utenlandske studenter til kurset, gis forelesningene på engelsk.

Arbeidskrav: Obligatorisk gjennomføring av en markedsundersøkelse.

Vurderingsform: Hjemmeeksamen. Bokstavkarakterer.

Formål: Å gi en grunnleggende forståelse for prinsipper og problemer knyttet til gjennomføring av markedsundersøkelser. Utforming av spørreskjema samt analyse av slike står sentralt i kurset.

Innhold: Temaer som berøres vil være:

Forskningsdesign

Utvalgsteori

Datakilder og søk

Design av spørreskjema

Enkel dataanalyse

En viktig del av kurset vil være knyttet til gjennomføring og rapportering av en markedsundersøkelse. Hele evalueringen vil bli knyttet til gjennomføringen av denne.

Litteratur: Churchill, Gilbert A.: *Marketing Research*. - 6th ed. - Chicago: Dryden Press, 1995

Støttelitteratur:

Selnes, Fred: *Markedsundersøkelser*. - 4. utgave. - Oslo: TANO, 1999.

Lo620 Ruteplanlegging

Studiepoeng: 6

Forkunnskaper: Bestått 3-årig bachelor i økonomi og administrasjon eller transportøkonomi og logistikk eller tilsvarende. I særlige tilfeller kan også andre gis tilgang til kurset.

Tid: Høstsemester

Undervisning: 3 t per uke.

Arbeidskrav: Ingen spesielle utover tilegnelse av pensum.

Vurderingsform: 4 t skriftlig eksamen ved semesterslutt. Bokstavkarakterer.

Formål: Gi utdypende kunnskaper om metoder og teknikker for å analysere systemer for fysisk distribusjon i ulike logistikksituasjoner, med særlig vekt på betjening av mange kunder eller veier i nettverk

Innhold: Kurset omhandler følgende emneområder:

Den handelsreisendes problem med utvidelser til ruteplanlegging med flere biler og depoter.

Postmannens problem.

Mannskapsplanlegging i tilknytning til denne type problem.

Ved gjennomgang av de enkelte emneområdene legges det vekt på øvelser hvor man benytter programpakker.

Litteratur: Halskau, Øyvind: *Ruteplanlegging : Kompendium*. - Molde : HSM, 2000.

Utdelt materiale

Lo645 Anvendt logistikk

Studiepoeng: 6

Forkunnskaper: Det kreves bestått 2-årig økonomisk/administrativt studium eller tilsvarende. Et eller helst flere kurs innenfor logistikk, innkjøp, produksjon- og lagerstyring og/eller distribusjon og ruteplanlegging.

Tid: Høstsemester

Dette kurset alternerer med kurset Lo600 og vil bli gitt i høstsemesteret 2003.

Undervisning: Inntil 3 timer per uke med presentasjon av casene. Fra tid til annen vil noe teori bli gjennomgått i tilknytning til utdelte case. Undervisningen vil bli gitt på engelsk dersom det melder seg utenlandske studenter til kurset.

- Arbeidskrav: Intensivt arbeid med casene i grupper med 2 eller flere studenter. Selvstendig arbeid med skriftlige sekvensielle innleveringer av opptil 5 case. Muntlig presentasjon av casene gruppevis i plenum
- Vurderingsform: Skriftlig og muntlig presentasjon av gruppeoppgavene (casene). Presentasjonene i forbindelse med casene vurderes av faglærer med bokstavkarakterer. I tillegg vil det bli en individuell casebasert muntlig eller skriftlig eksamen. Den endelige karakteren vil være en vektning av gjennomsnittskarakteren på casene og karakteren på den individuelle prøven i forholdet 2 : 1. Bokstavkarakterer.
- Formål: Hovedmålet er å gi studentene mulighet for å behandle større og mer omfattende problemstillinger innenfor logistikk. Hensikten er også å fremme helhetssyn og evne til å se sammenhenger i logistikksystemer, samt å styrke kjennskap til metodebruk. Et annet mål med kurset er å øke evnen til muntlig og skriftlig presentasjon av stoff.
- Innhold: Kurset vil omfatte inntil 5 ulike case som vil omhandle ulike aspekter ved logistikk systemer. Eksempler på slike aspekter vil kunne være: Produksjonsstrategier, lokalisering, prognosesystemer, innkjøp og lagerhold, nettobehovsberegning (MRP), produksjonsstyring, kvalitetsstyring og distribusjonsplanlegging
- Litteratur: Det vil bli utdelt materiale i tilknytning til hvert case.

Lo702 Innkjøps- og forsyningsteori

- Studiepoeng: 12
- Forkunnskaper: Gjennomført 3-årig økonomisk-administrativ utdanning, 3-årig transportøkonomi og logistikk eller tilsvarende.
- Tid: Vårsemester
- Undervisning: 4 timer forelesning per uke
- Arbeidskrav: Ingen spesielle utover tilegnelse av pensum
- Vurderingsform: 6 timer skriftlig eksamen ved semesterslutt. Bokstavkarakterer.
- Formål: Kurset skal gi studentene innsikt i hvordan økonomiske transaksjoner og relasjoner mellom organisasjoner/bedrifter styres og organiseres. Betingelser og utforming av effektive styringsformer av innkjøpsrelasjoner er et gjennomgående tema.
- Innhold: Kursets innhold er forankret i interorganisatorisk teori. Prinsipalagent teori, transaksjonskostnadsteori og relasjonskontraktsteori representerer kursets faglige grunnlag og det legges vekt på å konkretisere sammenhengen mellom relevant innkjøpsteori og problemstillinger innenfor innkjøp og forsyning.
- Litteratur: Douma, Sytse og Hein Schreuder: *Economic Approaches to Organizations*. – 3^d ed. – New York: Prentice Hall, 2002.
Artikkelsamling med relevante artikler om innkjøps- og forsyningsteori.

Lo703 Modeller for lager og produksjonsstyring

- Studiepoeng: 12
- Forkunnskaper: Gjennomført 3-årig økonomisk-administrativ utdanning, 3-årig transportøkonomi og logistikk eller tilsvarende.
- Tid: Vårsemester
- Undervisning: 6 timer forelesning pr uke.
- Arbeidskrav: Det vil bli gitt obligatoriske øvelser som kreves godkjent før eksamen kan avlegges.
- Vurderingsform: 6 timer skriftlig eksamen ved semesterslutt. Bokstavkarakterer.
- Formål: Kurset er en videreføring av temaer behandlet i Lo501 Styringsmodeller i logistikk I, samt noen nye temaer. Det vil bli lagt særlig vekt på problemer innenfor lager- og produksjonsstyring. Videre vil en rekke kvantitative modeller for de nevnte områdene bli presentert og brukt eksplisitt i formulering og løsning av aktuelle problemstillinger.
- Innhold: Ulike lagerstyringsprinsipper og modeller for deterministisk og stokastisk etterspørsel, herunder News Boy problemet vil bli behandlet. Det vil bli lagt særlig vekt på differensiering av produktene i lagerstyringssammenheng og hvilke konsekvenser en slik differensiering kan ha. I produksjonsstyring vil svake og sterke sider ved JIT og MRP bli behandlet og på operasjonelt nivå detalj- og sekvensplanlegging.
- Litteratur: Silver, Edward, David F. Pyke, Rein Peterson: *Inventory Management and Production Planning and Scheduling*. 3rd ed. – New York: John Wiley & Sons 1998.
Artikkelsamling

Lo704 Matematisk modellering i logistikk

- Studiepoeng: 6
- Forkunnskaper: 3-årig bachelor i økonomi-administrasjon eller tilsvarende, eller opptatt som mastergradsstudent. Kunnskaper i operasjonsanalyse tilsvarende kurset i Bø430.
- Tid: Høstsemester
- Undervisning: 3 timer per uke. Kurset vil bli en kombinasjon av forelesninger i enkelte utvalgte kurs i logistikk, gjennomgang av bruk av programpakke.
- Arbeidskrav: Obligatoriske øvelser med innlevering og presentasjon av resultatene av og for medstudenter i plenum.
- Vurderingsform: 3 timers skriftlig, individuell casebasert eksamen. Eksamenscasen utleveres 2 uker før skriftlig eksamen. Bokstavkarakterer.
- Formål: Kurset skal gi studentene anledning til å bli fortrolig med bruk av programpakke som kan løse lineære modeller, inkludert bruk av 0/1 variabler. Videre vil det bli lagt vekt på å øve opp ferdighetene i å lage og løse matematiske modeller.
- Innhold: De matematiske modellene vil bli knyttet til logistiske problemstillinger hentet fra aggregert produksjonsplanlegging, distribusjonsplanlegging og ruteplanlegging. Kurset behandler også logiske relasjoner og bruk av diskrete variabler for modelleringsformål. For inneværende studieår vil programpakken AMPL bli benyttet.
- Litteratur: Silver, Edward, David F. Pyke, Rein Peterson: *Inventory Management and Production Planning and Scheduling*. 3rd ed. – New York: John Wiley & Sons 1998.
Artikkelsamling

Lo705 Styringsmodeller i logistikk for mastergradsstudenter

- Studiepoeng: 12
- Forkunnskaper: Det kreves bestått 3-årig økonomisk-administrativt studium eller tilsvarende og Lo300 eller tilsvarende. Det vil være hensiktsmessig å kunne bruke regneark for å kunne løse øvelser og oppgaver.
- Tid: Høstsemester
- Undervisning: 6 t forelesning per uke. Undervisningen vil bli gitt sammen med faget Lo501.
- Arbeidskrav: En obligatorisk innleveringsoppgave tilsvarende den som gis i Lo501. I tillegg skal studentene skrive to oppgaver over oppgitt tema.
- Vurderingsform: 5 t skriftlig eksamen ved semesterslutt. De to temaoppgavene leveres inn som en del av eksamensbesvarelsen og gis en samlet vurdering. Bokstavkarakter
- Formål: Kurset er en videreføring av temaer behandlet i Lo300. Modeller for styring av de enkelte leddene i verdikjedene vil stå sentralt. Det vil bli lagt særlig vekt på problemer innenfor distribusjon, lager og produksjon, samt noe prognoser. Videre vil en rekke kvantitative modeller for de nevnte områdene bli presentert og brukt eksplisitt i formulering og løsning av aktuelle problemstillinger.
- Innhold: Distribusjonsbegreper som DRP, ECR og QR behandles samt enkle operasjonsanalytiske metoder for å løse transport og transshipment-problemer. Ulike lagerstyringsprinsipper og modeller ved kjent etterspørsel, herunder rabatter og prognoser. Innenfor produksjon vil produksjonshovedplanlegging samt styringsprinsippene i MRP I (nettobehovsberegning) og JIT bli behandlet. Innenfor aggregert produksjonsstyring behandles de enkleste situasjonene. I denne sammenheng brukes enkle operasjonsanalytiske metoder og eget verktøy.
- Litteratur: Litteratur er under vurdering og vil bli oppgitt ved studiestart.

Lo710 Verdikjedeanalyse for mastergradsstudenter

- Studiepoeng: 6
- Forkunnskaper: Det kreves bestått 3-årig økonomisk/administrativt studium eller tilsvarende
- Tid: Høstsemester
- Undervisning: Intensivt i 4 uker fra semesterstart. Undervisningen vil bli gitt sammen med faget Lo501.
- Arbeidskrav: Studentene må levere inn to skriftlige arbeider over oppgitt tema
- Vurderingsform: 4 t skriftlig eksamen rett etter avsluttet undervisning. Bokstavkarakterer. De to skriftlige arbeidene leveres inn i løpet av semesteret etter avtale med faglærer og gis separate karakterer. Disse arbeidene vektet 20 % og den skriftlige individuelle eksamenen 80 % i den endelige karakteren.

- Formål/innhold:** Et produkt er et resultat av en kjede av verdiskapende aktiviteter (verdikjede), fra råvare til sluttbruker. Gjennom kurset vil studentene få en forståelse for de ulike elementene i verdikjeden, for helheten i kjeden og hvordan interne organisatoriske- og eksterne strategiske løsninger påvirker bedriftenes konkurransefortrinn og situasjon mht. faktorer som produktivitet, lønnsomhet, fleksibilitet, etc. Kurset integrerer elementer fra ulike fagområder som f.eks. foretaksstrategi, organisasjonsteori, institusjonell økonomi, markedsføring, forsynings og produksjonsstrategi, m.m.
- Litteratur:** Porter, Michael E.: *Competitive Advantage*. - New York: Free Press, 1985.
Porter, Michael E.: *Competitive Strategy*. - New York: Free Press, 1980.
Barnley, Jay B.: *Gaining and Sustaining Competitive Advantage (utvalgte deler)* – Addison-Wesley PC, inc, 1997.
Kursorisk:
Womack, James P., Daniel T. Jones, Daniel Roos: *The Machine that changed the World*. - New York : Rawson Associates, 1990.
Reve, Torgeir, Terje Lensberg og Kjell Grønhaug: *Et konkurransedyktig Norge*. - Oslo : Tano, 1992.

Lo904 Seminarrekke i logistikk

- Studiepoeng:** 24
Forkunnskaper: Gjennomført første år av mastergradsstudiet
Tid: Høstsemester
Undervisning: Undervisningen vil bli konsentrert om seminarer med varighet fra 1 til 3 uker. Det blir gitt karakter i hvert enkelt seminar. Antall seminarer vil kunne variere fra år til år avhengig av omfanget til de enkelte temaene som velges. Seminarrekken vil normalt omfatte i alt 8 uker fordelt over semesteret.
- Arbeidskrav:** Hvert seminar vil bestå av forelesninger, innleveringsoppgaver, arbeid i grupper og diskusjoner. Studenter som har særskilte grunner, kan erstatte inntil 6 studiepoeng av de 24 med et godkjent valgfag.
- Vurderingsform:** Obligatorisk frammøte på alle seminarene. Vurderingsformen vil ellers kunne variere fra seminar til seminar, men vil ende opp med en bokstavkarakter for hvert seminar eventuelt godkjent /ikke godkjent
- Formål/Innhold** Formålet ved seminarrekka er å behandle aktuelle logistikkproblemer som bare delvis er dekket av de øvrige kursene i mastergradstudiet. Seminarrekka vil hovedsaklig bli gjennomført av eksterne forelesere fra varehandel og industri, konsulentsbransjen og professorer i bistillinger ved høyskolen. Eksempler på aktuelle temaer i en slik seminarrekke kan være:
Internasjonale anskaffelser, kontraktutforminger, postponementproblematikk, EU-rett i relasjon til innkjøpsfunksjonen, automatisk varepåfylling, prosessdesign, produktmodularisering, variant-håndtering, produksjonsstrategier og logistikk og usikkerhet, reservedelsstyring.
- Litteratur:** Relevant litteratur vil bli oppgitt i tilknytning til hvert enkelt tema.

Lo905 Bruk av statistikkpakker

- Studiepoeng:** 3
Forkunnskaper: Opptakskravet til masterstudiet
Tid: Høstsemester
Undervisning: Kurset blir arrangert som ett eller flere seminarer. Omfanget vil være inntil 3 fulle dager.
Arbeidskrav: Obligatorisk tilstedeværelse på alle praktiske øvelser og annen aktivitet knyttet til kurset.
- Vurderingsform:** Godkjent/ikke godkjent eksamenspaper
Innhold: Det legges vekt på å gjennomføre praktiske øvelser med oppgaveløsninger basert på dataanalyse og tolkning av primærdata. Det vil være nødvendig å benytte programpakker som SPSS eller SAS. Kurset skal bidra til å styrke studentenes metodiske forutsetninger for gjennomføring av mastergradsoppgaven
- Litteratur:** Oppgis av faglærer ved semesterstart og i tilknytning til det enkelte seminar.

Lo910 Proposal

- Studiepoeng:** 6
Forkunnskaper: Gjennomført første år av mastergradstudiet
Tid: Høstsemester
Undervisning/

- arbeidskrav: Undervisning i dette kurset er basert på studentveiledning, bruk av biblioteket, formelle krav til skriving av vitenskapelig arbeid m.v. Alle studentene skal legge fram et relativt omfattende notat som konkretiserer temaet for mastergradsoppgaven.
- Vurderingsform: Utarbeidelse og muntlig framlegging av proposal. Karakterer: Godkjent/ikke godkjent.
- Formål/innhold: Hovedformålet er at studentene på et relativt tidlig tidspunkt skal konkretisere tema, teori og metode som skal legges til grunn for mastergradsoppgaven.

Lo950 Mastergradsoppgave

- Studiepoeng: 30
- Forkunnskaper: Bare kandidater som er tatt opp på mastergradsstudiet i logistikk kan skrive masteroppgave. I tillegg må kandidaten ha lagt fram en godkjent proposal i kurset Lo910 Proposal.
- Tid: Vårsemester
- Undervisning: Masteroppgaven er et selvstendig studentarbeid utført under veiledning. Som en hovedregel er masteroppgaven en individuell oppgave. I særlige tilfeller kan det søkes om at to studenter samarbeider og leverer samme oppgave. Veileder vil bli tildelt på bakgrunn av godkjent proposal i høstsemesteret.
- Arbeidskrav: Et selvstendig, større arbeid som utarbeides under veiledning av en faglærer. Høyst to studenter per oppgave. Kravet til arbeidsinnsats kan være stort.
- Vurderingsform: Sensur av den skriftlige oppgaven. I tillegg gjennomføres en individuell muntlig eksamen med utgangspunkt i det skriftlige arbeidet. Det gis en samlet bokstavkarakter for det skriftlige arbeidet og den muntlige presentasjon.
- Formål: Formålet med masteroppgaven er først og fremst å gi trening i selvstendig prosjektarbeid med sterk faglig forankring. Studentene skal anvende de metoder og kunnskaper som de har tilegnet seg gjennom sine studier og vise at de kan anvende disse gjennom utredning/løsninger av problemstillinger innenfor logistikkfaget.
- Innhold: Temaet kan velges relativt fritt av den enkelte kandidat under gjennomføring av kurset Lo910 Proposal.

Lo955 Forecasting

- Studiepoeng: 6
- Forkunnskaper: Fullført 1. semester på masterstudiet i logistikk.
- Tid: Høstsemester
- Undervisning: 3 timer per uke.
- Arbeidskrav: Innlevering av skriftlige oppgaver.
- Vurderingsform: Endelig (100 %) 5 t skriftlig eksamen. Bokstavkarakter.
- Formål: Hovedhensikten med kurset er å gi en grundig innføring i viktige prognoseteknikker for salgsprognostisering i industriell virksomhet.
- Innhold: Prognostiseringsarbeidets viktigste oppgave i industriell virksomhet er å identifisere strukturelle trekk ved etterspørselforholdene knyttet til bedriftens produkter. Med strukturelle trekk forstås forhold som sesongvariasjon, trend, nivåskift, usikkerhet, sammenhengen mellom salg og andre variabler som egne priser, konkurrentenes priser, klimatiske forhold, kalender etc. Kurset vil gi en grundig innføring i bruk av ulike tidsseriemodeller som eksponentiell glatting og Box-Jenkins modeller for å identifisere sesongvariasjoner, trend og nivå. Dessuten gis en innføring i 'kausale modeller' som regresjon og transferfunksjonsanalyse for å studere sammenhengen mellom salg og ulike forklaringsvariabler. Demonstrasjon av ulike programpakker som benyttes i det praktiske prognosearbeidet i industri og varehandel vil inngå i kurset.
- Litteratur: - John E. Hanke; Dean W. Wichern; Arthur G. Reitsch: *Business Forecasting*. – 7th ed. – New Jersey: Prentice-Hall, 2001.
- J. Holton Wilson; Barry Keating: *Business Forecasting With Accompanying Excel-Based ForecastX Software*. – 4th ed. – New York: McGraw-Hill, 2002.
- Spyros Makridakis; Steven C. Wheelwright; Rob J. Hyndman: *Forecasting: Methods And Applications*. – 3rd ed. – New York: Wiley & Sons, 1998.
Utdelte artikler og annet materiale.
Endelig pensum oppgis ved semesterstart.

Matematikk/statistikk

For hvert kurs beskrives *arbeidskrav*: Hvis ikke annet er spesifisert, skal *alle* arbeidskrav være godkjent for å få karakter i kurset. Enkelte kurs beskriver andre kurs som *forutsettes*: Disse skal en på forhånd skal ha bestått. Der det står *forkunnskaper* er dette en anbefaling.

Mk001 Forkurs i matematikk

Vekttall: 0
Forkunnskaper: 1 år matematikk fra videregående skole
Tid: 2 uker før høstsemester
Undervisning: 15 t forelesning og øvelse pr. uke
Formål: Målet med forkurset er å hjelpe studentene til å kunne følge undervisningen i det obligatoriske kurset Mk101 Innføring i matematikk. Det viser seg at mange studenter har svake forkunnskaper i matematikk. Dette gjør det vanskelig å følge normal studieprogresjon i første studieår. Undervisningen i Mk101 Innføring i matematikk bygger på forkunnskaper tilsvarende 2 MS / 2MY fra studieretning for allmenne og økonomiske fag. Studenter som ikke har slike forkunnskaper, må sette seg inn i relevante deler av pensum i algebra og funksjonslære før studiet starter.
NB! Høgskolen forutsetter at studenter med svak bakgrunn i matematikk deltar ved forkurset i matematikk som starter 2 uker før ordinær semesterstart.
Forkurset alene må imidlertid ikke oppfattes som et tilstrekkelig middel til å skaffe seg eventuelle manglende forkunnskaper, men heller som et supplement til nødvendig selvstudium.
Innhold: Elementær algebra, ligninger av første og annen grad, funksjoner og grafisk fremstilling, lineære funksjoner, parabler, polynomer og rasjonale funksjoner, kurvedrøfting.
Litteratur: Sydsæter, Knut: *Elementær algebra og funksjonslære* - Oslo : Universitetsforlaget, 1993.
Risnes, Martin: *Matematikk med anvendelse i økonomi* - kapittel 1 og 2 - Oslo : Universitetsforlaget 1998.
Lærebøker fra videregående skole.

Mk002 Støttekurs i matematikk

Studiepoeng: Kurset gir 3 studiepoeng når eksamen avlegges semesteret før en tar eksamen i Mk101.
Tid: Høstsemester
Undervisning: 3 t forelesning og 2 t øvelse per uke
Studenter som skal følge Mk002 bør delta på forkurset Mk001.
Arbeidskrav: Obligatoriske øvinger levert innen gitte frister.
Vurderingsform: 4 t skriftlig slutteksamen. Bokstavkarakterer.
Formål: Målet med kurset er å gi studenter med svake forkunnskaper en faglig bakgrunn for å følge undervisningen i det obligatoriske kurset Mk101 Innføring i matematikk. Kurset tar sikte på å dekke sentrale deler av kurset 2MY fra videregående skole tilpasset behovene i kurset Mk101. Undervisningen bygger på forkunnskaper tilsvarende 1 år matematikk fra studieretning for allmenne og økonomiske fag. Studenter som ikke har slike forkunnskaper, må sette seg inn i relevante deler av pensum i algebra og funksjonslære før studiet starter.
Studenter som velger å følge kurset Mk002 på høsten kan ta kurset Mk101 på våren. Høgskolen gjør oppmerksom på at dette kan føre til problemer med å holde normal studieprogresjon i enkelte studium. Studenter med akseptable forkunnskaper i matematikk blir sterkt anbefalt å følge ordinær studieplan og ta kurset Mk101 i første høstsemester.
Innhold: Elementær algebra, ligninger av første og annen grad, funksjoner og grafisk fremstilling, lineære funksjoner, parabler, polynomer og rasjonale funksjoner, eksponential- og logaritmefunksjoner, derivasjon, maksimum og minimum, funksjonsdrøfting.
Litteratur: Risnes, Martin: *Matematikk med anvendelse i økonomi* - Oslo: Universitetsforlaget 1998.
Lærebøker fra videregående skole.

Mk101 Innføring i matematikk A

Studiepoeng: 6 (Mk101 sammen med Mk105 gir bare 6 studiepoeng totalt.)
Forkunnskaper: Kurset bygger på kunnskaper i matematikk tilsvarende 2 år matematikk fra studieretning for allmenne og økonomiske fag etter R94 eller 2 år matematikk fra gammel allmennfaglig studieretning (se omtale av forkurset Mk001).

Tid: Høstsemester. Kurset undervises også i vårsemesteret for studenter som på høsten følger kurset Mk002 Støttekurs i matematikk.

Undervisning: 4 t forelesning og 2 t øvelse per uke. Om våren undervises kurset med 3 t forelesning og 2 t øvelse per uke.

Arbeidskrav: Obligatoriske øvinger levert innen gitte frister

Vurderingsform: 4 t skriftlig slutteksamen. Bokstavkarakterer.

Formål: Kurset gir en innføring i grunnleggende emner fra matematisk analyse med særlig sikte på anvendelser i økonomi.

Innhold: Funksjoner, derivasjon, maksimums- og minimumsproblem, funksjoner av flere variable, partielle deriverte, implisitt derivasjon, optimering, Lagranges metode, integrasjon.

Litteratur: Risnes, Martin: *Matematikk med anvendelse i økonomi*. - Oslo: Universitetsforlaget, 1998.

Mk105 Innføring i matematikk B

Studiepoeng: 6 (Mk101 sammen med Mk105 gir bare 6 studiepoeng totalt)

Forkunnskaper: Kurset bygger på kunnskaper tilsvarende 2MX eller 2MY fra allmennfaglig studieretning

Tid: Høstsemester

Undervisning: 4 t forelesning og 2 t øvinger per uke

Arbeidskrav: Obligatoriske øvinger levert innen gitte frister.

Vurderingsform: 4 t skriftlig slutteksamen. Bokstavkarakterer.

Formål: Kurset gir en innføring i grunnleggende emner fra matematikk med særlig sikte på anvendelser i informatikk. Det legges vekt på å vise praktisk bruk av matematikk ved hjelp av egnet programvare, som for eksempel Matlab.

Innhold: Reelle tall og størrelser, funksjoner av en variabel, periodiske fenomener, kontinuitet og grenser, potensfunksjoner, eksponentialfunksjoner og logaritmefunksjoner, derivasjon og integrasjon. I kurset vil det bli gitt en innføring i programvaren Matlab eller tilsvarende som vil bli brukt gjennomgående i kurset.

Litteratur: Gulliksen, Tor: *Matematikk i praksis*. - 4. utg. - Oslo: Universitetsforlaget, 1998.
Endelig pensum oppgis ved semesterstart

Mk202 Diskret matematikk

Studiepoeng: 6

Forkunnskaper: Kurset bygger på kunnskaper tilsvarende 2MX eller 2MY fra studieretning allmenne, økonomiske og administrative fag (se omtale av forkurset Mk001).

Tid: Vårsemester

Undervisning: 4 t forelesning og 2 t øvelse per uke

Arbeidskrav: Obligatoriske øvinger levert innen gitte frister.

Vurderingsform: 4 t skriftlig slutteksamen. Bokstavkarakterer.

Formål: Kurset gir en innføring i grunnleggende begreper og metoder som er nyttige ved behandling av problem av kombinatorisk art. Her legges det matematiske grunnlag for en rekke kurs i datafag.

Innhold: Tall og tallsystemer, binær og modulær aritmetikk, logikk og mengdelære, induksjon og rekursjon, permutasjoner og kombinasjoner, grafer og trær, nettverk og algoritmer, relasjoner og boolsk algebra.

Litteratur: Johnsonbaugh, Richard: *Discrete Mathematics*. - 5th ed. - Upper Saddle River, NY: Prentice Hall.
Endelig pensum oppgis ved semesterstart.

Mk205 Matematiske metoder

Studiepoeng: 9

Forkunnskaper: Mk105

Tid: Vårsemester

Undervisning: 6 t forelesning og 4 t øvelse per uke

Arbeidskrav: Obligatoriske øvinger levert innen gitte frister.

Vurderingsform: 4 t skriftlig slutteksamen. Bokstavkarakterer.

Formål: Studentene skal bli kjent med bruk av matematiske modeller og bli i stand til å behandle enkle uoppstilte problemer. Kurset skal gi tilstrekkelige kunnskaper og ferdigheter i matematikk for de som har tenkt å fortsette med mindre matematikkrevende fag.

Innhold: Vektorer, komplekse tall, lineære ligningssystemer, matriser og egenverdier. Systemer av differensialligninger. Funksjoner av flere variable.

Litteratur: Gulliksen, Tor: *Matematikk i praksis*. - 4. utg. - Oslo: Universitetsforlaget, 1998.
Endelig pensum oppgis ved semesterstart.

Mk211 Numeriske metoder

- Studiepoeng: 9
- Forkunnskaper: Kurset bygger på Mk105 Innføring i matematikk B, og Mk205 Matematiske metoder. Det er en fordel med kjennskap til programmering, men ingen forutsetning.
- Tid: Vårsemester, neste gang 2004.
- Undervisning: 5 t forelesning og øvelse per uke
- Arbeidskrav: Obligatoriske øvinger levert innen gitte frister.
- Vurderingsform: 4 t skriftlig slutteksamen. Bokstavkarakterer.
- Formål: Å gi en innføring i metoder som har vist seg hensiktsmessige ved bruk av datamaskiner til løsning av numeriske problem.
- Innhold: Feilkilder ved numeriske beregninger, løsninger av lineære og ikke-lineære ligningssystem, funksjonsapproksimasjoner, numerisk derivasjon og integrasjon, numerisk løsning av ordinære differensialligninger.
I kurset vil det bli gitt en innføring i programvaren Matlab, som vil bli brukt gjennomgående i kurset.
- Litteratur: Penny, John, George Lindfield: *Numerical Methods Using Matlab*. – New York: Ellis Horwood, 1995.
Endelig pensum oppgis ved semesterstart.

Mk212 Anvendt lineær algebra

- Studiepoeng: 6
- Forkunnskaper: Kurset bygger på kunnskaper tilsvarende 2MX eller 2MY fra allmennfaglig studieretning.
- Tid: Vårsemester
- Undervisning: 3 t forelesning og 3 t øvelse per uke
- Arbeidskrav: Obligatoriske øvinger levert innen gitte frister.
- Vurderingsform: 4 t skriftlig slutteksamen. Bokstavkarakterer.
- Formål: Lineær algebra omfatter begreper og metoder som muliggjør beskrivelse og løsning av mange ulike praktiske problemer blant annet i fagområder som informatikk, økonomi og logistikk.
Kurset tar sikte på å gi studentene grunnleggende innsikt og ferdigheter i slike metoder.
Det legges vekt på å vise praktisk bruk av metoder ved hjelp av egnet programvare, som for eksempel Matlab, AMPL.
- Innhold: Vektorer og vektorregning i det euklidske rom, skalarprodukt, vinkler, linjer og plan. Matriser, matriseoperasjoner, likningssystemer. Eksempler på formulering og løsning av praktiske problemer ved hjelp av vektorer og matriser (eksemplene hentes hovedsaklig fra økonomi, informatikk og logistikk). Egenverdier og egenvektorer med anvendelser på populasjonsmodeller og høstingsmodeller. Geometrisk lineær programmering. Generell lineær programmering med løsningsmetoder. I kurset vil det bli gitt en innføring i programvaren Matlab eller tilsvarende som vil bli brukt gjennomgående i kurset.
- Litteratur: Bernt Øksendal og Knut Sydsæter: *Lineær algebra*. Gyldendal akademisk.
Anton, Howard, Chris Rorres: *Elementary Linear Algebra: Applications version*. 7th ed.- New York: John Wiley & Sons, 1994.
Endelig pensum oppgis ved semesterstart.

Mk231 Statistikk I

- Studiepoeng: 6
- Forkunnskaper: Ingen spesielle
- Tid: Vårsemester
- Undervisning: 3 t forelesning og 2 t øvelse per uke
- Arbeidskrav: Obligatoriske prøver som må være bestått før eksamen.
- Vurderingsform: 4 t skriftlig slutteksamen. Bokstavkarakterer.
- Formål: Kurset gir en elementær innføring i statistiske metoder.
- Innhold: Organisering og beskrivelse av data, sannsynlighetsregning, fordeling, estimering og hypotesetesting.
- Litteratur: Johnsen, Richard A. og Gouri Bhattacharyya: *Statistics: Principles and Methods*. - 4th ed. - New York: John Wiley & Sons, 2001.

Mk261 Anvendt statistikk

- Studiepoeng: 15
Forutsetter: Mk231 og Mk332
Tid: Vårsemester
Undervisning: 5 t forelesning og øvelse per uke
Arbeidskrav: Obligatoriske øvelser på datamaskin
Vurderingsform: 4 t slutteksamen. Bruk av deleksamener avtales med studentene ved semesterstart. Bokstavkarakterer.
Formål: Kurset bygger videre på den elementære innføring av statistikk og de metodene som blir gitt i kursene Mk231 og Mk332. Noen nye metoder vil bli omhandlet, samtidig vil datamaskinen være et viktig hjelpemiddel for utføring av praktiske statistiske problem.
Innhold: Korrelasjon, kovarians, variansanalyse, regresjonsanalyse med flere variable, ikke-parametriske statistikk og tidsrekker. Dessuten vil en ta opp aktuelle emner som vil kunne variere litt fra gang til gang. Behov og ønsker om tema vil kunne bli tatt hensyn til.
Litteratur: Carlson, William L., Thorne Betty: *Applied statistical methods – for business, economics and the social sciences*. Prentice-Hall, 1997.

Mk332 Statistikk II

- Studiepoeng: 9
Forutsetter: Mk231 Statistikk I
Tid: Høstsemester
Undervisning: 5 t forelesning og øvelse per uke
Arbeidskrav: Obligatoriske dataøvelser med statistikkpakken Minitab. Disse må være godkjent senest 1 uke før eksamen
Vurderingsform: 4 t skriftlig slutteksamen. Bokstavkarakterer.
Formål: Kurset viderefører teorien fra Mk231 Statistikk I og introduserer flere statistiske metoder.
Innhold: Mer om sannsynlighetsfordelinger, analyse av ett og to utvalg ved hjelp av parametriske og ikke-parametriske metoder, modellkontroll og analyse av kategoriske data, korrelasjon og regresjonsanalyse.
Litteratur: Johnsen, Richard A. og Gouri Bhatnacharya: *Statistics: Principles and Methods*. - 4th ed. - New York: John Wiley & Sons, 2001.

Petroleumslogistikk

Pt100 Olje- og gassmarkedet

Studiepoeng:	6
Forkunnskaper:	Ingen spesielle
Tid:	Høstsemester
Undervisning:	3 timer per uke
Arbeidskrav:	Ingen spesielle
Vurderingsform:	4 t skriftlig eksamen. Bokstavkarakterer
Innhold:	Petroleums- og naturgassens historie og utvikling. Verdens olje- og gassressurser og geografisk lokalisering av disse. Kjente reserver. OPEC. Anvendelser av ressursene, økonomisk betydning, relasjoner til andre næringer. Norges olje- og gassressurser og Norges historie på dette feltet. Norsk olje- og gasspolitikk, handelspartnere og konkurrenter. Norges forhold til EU og EØS-avtalen på dette feltet, inkludert regel- og rammeverk.
Litteratur:	Oppgis av faglærer ved semesterstart

Pt400 Olje- og gassteknologi

Studiepoeng:	6
Forkunnskaper:	Ingen spesielle
Tid:	Vårsemester
Undervisning:	3 timer per uke
Arbeidskrav:	Ingen spesielle
Vurderingsform:	4 t skriftlig eksamen. Bokstavkarakterer
Formål:	Kurset tar sikte på å gi studentene en grunnleggende innføring av viktige sider ved de naturvitenskapelige og teknologiske sidene ved olje- og gassvirksomhet.
Innhold:	Kurset vil omfatte en enkel innføring i geologi og hvordan gass og olje dannes. De enkleste kjemiske og fysiske egenskaper ved olje og gass vil bli gjennomgått sammen med prinsipper for raffinering av olje og gass til ulike biprodukter. Videre vil det bli gitt en innføring i reservoarteknologi/reservoarsimulering. Rørledningsteknologi utgjør en viktig del av infrastrukturen og problemer knyttet til dimensjonering og kostnader av denne infrastrukturen vil bli gjennomgått samt en enkel innføring i strømnings i rør. Endelig vil det bli gitt en kort innføring i ulike typer plattformer som er i bruk på norsk sokkel.
Litteratur:	Oppgis av faglærer ved semesterstart

Pt500 Vedlikehold og vedlikeholdsstyring

Studiepoeng:	6
Forkunnskaper:	Ingen spesielle
Tid:	Høstsemester
Undervisning:	3 timer per uke
Arbeidskrav:	Ingen spesielle
Vurderingsform:	4 t skriftlig eksamen. Bokstavkarakterer
Innhold:	Vedlikeholdsstrategier, vedlikeholdsprogrammer og kravspesifikasjoner til vedlikehold i olje- og gassektoren. Videregående lagerstyring for reservedelsstyring, inkludert ulike modeller for lagerstyring og periodiske lagerstyringsmodeller.
Litteratur:	Oppgis av faglærer ved semesterstart

Revisjon

Re300 Revisjon I

Studiepoeng:	6
Forkunnskaper:	Ingen spesielle
Tid:	Høstsemester
Undervisning:	3 t forelesning per uke
Arbeidskrav:	Obligatorisk innlevering av en gruppeoppgave.
Vurderingsform:	4 t skriftlig eksamen 100 prosent. Bokstavkarakter.
Formål:	Gi studentene innsikt i internkontroll, regnskaps- og revisjonsplikt og den eksterne revisors rammebetingelser og arbeid.
Innhold:	Internkontroll: Mål og virkemidler, kartlegging og vurdering. Den eksterne revisors forhold til selskapets internkontroll. Regnskapsplikt og revisjonsplikt: Lovens krav til regnskapsføring og revisjon. Den eksterne revisors rammebetingelser og arbeid: Gjennomgang av lover, forskrifter og andre regler som regulerer den eksterne revisors arbeid i Norge. Innføring i revisjonsteori- og metode.
Litteratur:	Kyllingstad/Havstein: Regnskapsorganisasjon, Cappelen Akademisk Forlag, siste utgave Gulden, Bror Petter: <i>Den eksterne revisor.</i> - Oslo: Gyldendal Akademisk Forlag, siste utgave. Forelesningsnotater.

Re505 Revisjon II

Studiepoeng:	20
Tid:	Vårsemester
Undervisning:	6 t forelesning per uke
Arbeidskrav:	Obligatorisk innlevering av en individuell oppgave.
Vurderingsform:	6 t skriftlig eksamen i vårsemesteret teller 100 prosent. Bokstavkarakter.
Formål:	Gi innføring i revisjonsteori og revisjonsmetode og rammebetingelser for revisor i privat sektor.
Innhold:	Rammebetingelser for revisor i privat sektor: Revisjonsplikt Valg og oppsigelse av revisor Revisors uavhengighet Revisors taushetsplikt Revisors erstatningsansvar Revisors krav på opplysninger Sanksjoner mot revisor (herunder straffeansvar) Kvalitetskontroll Revisjonsteori og revisjonsmetode <i>Intern kontroll</i> Kjennskap til interne rutiner og kontroller som grunnleggende forutsetninger for revisjonen Regnskapssystemet: Målsettinger, oppbygging og kontrollprosedyrer Revisors rolle i forbindelse med intern kontroll: Lovbestemt tilsynsplikt, vurdering som ledd i planleggingen samt testing som ledd i revisjonsutførelsen. Oversikt over lover og regler vedrørende næringsdrivendes oppgave- og opplysningsplikt <i>Vesentlighet og risikovurderinger</i> Faktorer som påvirker fastsetting av henholdsvis vesentlighetsgrensen og risikonivået Betydning for omfanget og fordelingen av revisjonsarbeidet Risikomodellen <i>Revisjonsbevis</i> Systemtester og substanskontroller Revisjonsmålsettingens betydning Kontrollretning og primær/motpostprinsippet Ulike typer bevis- og kvalitetvurdering <i>Utvalgsbasert revisjon/statistiske metoder</i> Metoder og begreper Bruk av statistiske metoder i systemtesting og substans testing Faktorer som inngår i planlegging av en stikkprøve

Litt om vurdering av testresultater

Revisjon og IT

Revisjon av og i et IT-miljø

Vurdering av intern kontroll

Bruk av IT som hjelp i revisjonsarbeidet

Revisjon og etikk

Etiske problemer i revisjon

Generell etisk teori

Revisors rapportering

Rapportering til virksomheten

Revisjonsberetningen

I metodedelen inngår revisjon av de enkelte regnskapspostene. Her legges det vekt på:

Kjennskap til regnskapsrutinene og sammenhengen mellom regnskapspostene (salgskundefordringer, varekjøp – leverandør - gjeld osv.)

Vurdering av faktorer som påvirker iboende og kontrollmessig risiko

Planlegging av revisjonshandlinger som er egnet til å oppfylle de relevante målsettingene (fullstendighet, gyldighet, eksistens og tilhørighet, korrekt verdsettelse og måling, riktig presentasjon og klassifisering)

For både teori- og metodedelen forutsettes det at revisjonsstandardene legges til grunn i undervisningen, slik at studentene får et inngående kjennskap til hva som er god revisjonsskikk på det aktuelle området.

Litteratur:

Gulden, Bror Petter: *Den eksterne revisor*, Cappelen Akademisk Forlag, siste utg.

Gulden, Bror Petter: *Revisjon: Teori og metode*. - Oslo : Cappelen Akademiske Forlag, siste utg.

Descartes – revisjonsmetodikk: Håndbok. Oslo: Den norske Revisorforening (DnR)

Revisors håndbok: Den norske Revisorforening (DnR), siste utg. (oppdateres årlig)

Tillegglitteratur oppgis av faglærer.

Språk

For studieåret 2002/2003 tilbys Sp305 Fransk for næringslivet som fremmedspråk i tillegg til Sp301 Engelsk I og Sp302 Engelsk II.

Sp301 Engelsk I - for næringslivet

- Studiepoeng: 6
Forkunnskaper: Minstekrav er engelsk fra videregående skole
Tid: Høstsemester
Undervisning: 3 t pr. per uke
Arbeidskrav: Obligatorisk gruppearbeid
Vurderingsform: 4 t skriftlig eksamen. Bokstavkarakterer.
Formål: Kursets formål er å forberede studentene til å kommunisere effektivt i et internasjonalt næringslivsmiljø, der gode engelskkunnskaper er en nødvendighet.
Innhold: Aktuelle problemstillinger og Case studies er benyttet i aktiviteter som diskusjoner, rollespill, presentasjoner av rapporter og artikler og skriftlige oppgaver for å forbedre kommunikasjonsferdigheten generelt og engelskkunnskapene spesielt. Det vil bli lagt vekt på grammatikk og forretningskorrespondanse. Kulturelle forskjeller som har betydning for effektiv kommunikasjon er også inkludert.
Litteratur: Tullis, Graham and Trappe, Tonya: *New insight into Business* - Person Ed. LTD, 2001
Utvalgte artikler fra Newsweek Magazine og andre kilder vil bli brukt som diskusjonsgrunnlag i gruppearbeid.
Andre kilder: TV stasjoner som CNN, BBC World, CNBC og CNBC via Internett

Sp302 Engelsk II - for næringslivet

- Studiepoeng: 6
Forkunnskaper: Sp301 Engelsk for næringslivet I
Tid: Vårsemester
Undervisning: 3 t pr. per uke
Vurderingsform: 4 t skriftlig eksamen og en muntlig eksamen. Bokstavkarakterer.
Karakteren vil bli en kombinasjon av skriftlig og muntlig eksamen
Formål: Kursets formål er å forbedre studentene evne til å kommunisere flytende i et internasjonalt forretningsmiljø.
Innhold: Kurset er en fortsettelse av Sp301 Engelsk for næringslivet I, men på et høyere nivå. Større vekt blir lagt på presentasjonsferdighet. Hver student skal gi en presentasjon over et gitt tema.
Litteratur: Friedman, Thomas L.: *The Lexus and the Olive Tree*. – Random House, 2000
Annen relevant litteratur oppgis ved studiestart.
Anbefalt lesning: *Cross-Cultural Business Behavior* av Gjestland.
Andre kilder: TV stasjoner som CNN, BBC World, CNBC og CNBC via Internett

Sp311 Tysk I - for næringslivet

- Studiepoeng: 6
Forkunnskaper: Forkunnskaper fra videregående skole eller lignende
Tid: Høstsemester
Undervisning: 3 t pr. per uke
Vurderingsform: 4 t skriftlig eksamen. Bokstavkarakterer.- Tallkarakter
Formål: Kurset skal forberede studentene på et fremtidig yrkesliv hvor tiltagende internasjonalisering krever gode kunnskaper i tysk språk og kultur. Det legges vekt på interkulturell læring med bl.a. opplæring i å kommunisere muntlig og skriftlig på tysk i konkrete situasjoner, med vekt på tysk næringsliv og samfunnsnivå. Kurset skal også forberede studenter som velger å ta et semester ved en høgskole i et tysktalende land.
Innhold: Kurset skal trene opp grunnleggende kunnskaper i grammatikk, muntlige og skriftlige kommunikasjonsferdigheter, og dessuten øke studentenes forståelse av økonomisk-administrativ fagspråk. Kurset gir opplæring i å kommunisere muntlig og skriftlig på tysk i konkrete situasjoner innen forretnings- og næringslivet, samt i tysk væremåte. Undervisningen består av grunnleggende tysk grammatikk, arbeid med aktuelle tekster som grunnlag for diskusjoner om tyske samfunnsforhold og væremåte, egenaktiviteter i form av oversettelser, bearbeidelse av

avisartikler, forretningsbrev, og egne skriftlige/muntlige presentasjoner og gruppeaktiviteter i en økonomisk-administrativ ramme.

- Litteratur: Reiten, Håvard: *Tysk grammatikk*. - Aschehougs Forlag.
Neuman, Ingrid: *Fachkommunikation für die Wirtschaft*. - Høyskoleforlaget.
Videoer og utvalgte artikler fra tyskspråklige aviser og tidsskrifter.
- Utfyllende lit.: *Deutsches Universal Wörterbuch* - Duden
Hustad, Tom: *Stor norsk-tysk ordbok*. - Oslo : Universitetsforlaget, 1995.
Kompendier deles ut i grammatikk, samfunnsforhold m.m.

Sp312 Tysk II - for næringslivet

- Studiepoeng: 6
- Forkunnskaper: Studiet bygger videre på Sp311 Tysk I - for næringslivet, eller tilsvarende.
- Tid: Vårsemester
- Undervisning: 3 t pr. uke. Vektlegging på forelesninger om tysk forretningskommunikasjon. Skriftlige og muntlige presentasjoner om emner innenfor næringslivet.
- Vurderingsform: 4 t skriftlig eksamen. Muntlig eksamen. Samlet skriftlig og muntlig vurdering. - Bokstavkarakterer..
- Formål: Kurset skal forberede studentene på et fremtidig yrkesliv hvor tiltagende internasjonalisering krever gode kunnskaper i tysk språk og kultur. Det legges vekt på interkulturell læring med bl.a. opplæring i å kommunisere muntlig og skriftlig på tysk i konkrete situasjoner, med vekt på tysk nærings- og samfunnsnivå. Kurset skal også forberede studenter som velger å ta et semester ved en høgskole i et tysktalende land.
- Innhold: Presentasjoner, rapporter, brev og diskusjoner brukes for å utvikle studentenes forståelse av det tyske språket i ulike kommunikasjons- og forretningssituasjoner. Forelesninger om dagens samfunn i tysktalende land. Forelesninger om kulturelle forskjeller i aktuelle kommunikasjonsituasjoner innenfor næringslivet.
- Litteratur: *Tatsachen über Deutschland*
Günter Wallraff: *Ganz unten* – Verlag Kiepenheuer & Witsch
Reiten, Håvard: *Tysk grammatikk* - Oslo: Aschehoug, 1995.
Neuman, Ingrid: *Fachkommunikation für die Wirtschaft* - Kristiansand: Høyskoleforlaget, 1996.
Utvalgte noveller og artikler.
- Utfyllende lit.: *Deutsches Universal Wörterbuch* - Duden

Sp315 Norsk I - språk og kultur

- Studiepoeng: 6
- Forkunnskaper: Ingen spesielle.
- Tid: Høst/vårsemester. Eksamen både høst og vår.
- Undervisning: 3 t forelesning pr. uke, med gruppearbeid, muntlige og skriftlige øvinger.
- Vurderingsform: 4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter, med inkludert muntlig evaluering fra kurset. Bokstavkarakterer..
- Formål: Målgruppen er utenlandske studenter med noe kjennskap til engelsk som hjelpespråk. Målet er å gjøre studenten kjent med norsk språk, både grammatikk og ordforråd. Studenten skal kunne forstå norsk dagligtale, og kunne kommunisere både muntlig og skriftlig på norsk, såvel som å lese enkle norske tekster. Det legges vekt på interkulturell læring, der studenten skal få kjennskap til grunnleggende trekk ved det norske samfunn, med utgangspunkt i egen kommune og fylkets næringsliv, geografi og natur, det norske politiske system, helse- og velferdspolitik, og kjente sosiale og kulturelle forhold.
- Innhold: Begynneropplæring i grunnleggende norsk grammatikk og ordforråd, med utgangspunkt i egen lærebok og arbeidsbok. I tillegg vil det bli benyttet kompendier med tekster og temaer hentet fra lokalt næringsliv, kultur og historie, samt praktiske øvelser i kommunikasjon i timene og ute i lokalmiljøet. Gjennom gruppediskusjoner over utvalgte aktuelle emner vil studenten bli kjent med viktige sider ved det norske samfunnet, med utgangspunkt i studie- og lokalmiljøet. Både lærebok og de utvalgte tekstene vil danne grunnlag for skriftlige og muntlige øvinger.
- Litteratur: Bjørnebek, Anne Live Løveid Rykkja og Rasa Ziburkute: *Nøkkel til Norge: Introduksjonskurs i norsk for utenlandske studenter*. - Bergen : SIU, 1998.
Engelsk-norsk ordbok. - Kunnskapsforlagets blå ordbøker
Norsk-engelsk ordbok. - Kunnskapsforlagets blå ordbøker

Statsvitenskap

Sv005 Aktuelle politiske emner

Studiepoeng: 0
Forkunnskaper: Ingen spesielle
Tid: Høst- og vårsemester
Undervisning: Seminarrekke bestående av 4-5 gjesteforelesninger per semester
Arbeidskrav: Ingen spesielle
Vurderingsform: Ingen
Formål: Målsettingen med seminaret er å sette aktuelle politiske spørsmål inn i en faglig sammenheng. Formidling av nyere forskningsresultat og fokusering på faglige utviklingstrekk vil også stå sentralt.

Sv100 Det norske politiske og administrative system

Studiepoeng: 12
Forkunnskaper: Ingen spesielle
Tid: Høstsemester
Undervisning: 4 t forelesning + 2 t gruppearbeid per uke
Arbeidskrav: Obligatorisk innleveringsoppgave som må være bestått før eksamen.
Vurderingsform: 5 t skriftlig eksamen. Bokstavkarakter
Formål: Faget tar sikte på å gi en innføring i det politiske og det administrative systemets oppbygging og virkemåte.
Innhold: Kurset omhandler følgende emner:

- Begrep og modeller i studiet av offentlig politikk
- Historisk bakgrunn med vekt på tiden etter 1945
- Offentlige institusjoner på ulike styringsnivå (det nasjonale, det regionale og det lokale nivå), samt forholdet mellom nivåene
- Offentlige prosesser. Inntaksprosesser og politiske aktører (den demokratiske kanal, den korporative kanal, massemedia og aksjoner)
- Uttaksprosesser og den offentlige politikk (offentlige virkemidler og innholdet i offentlig politikk)
- Tilbakeføringsprosesser

Litteratur: Christensen, T., Egeberg, M, Larsen, H.O., Læg Reid, P. og Roness, P.G.: *Forvaltning og politikk*, Universitetsforlaget 2002.
Rønning, R: *Vårt politiske Norge*. Fagbokforlaget 2001.
(Ved nyere utgivelser sil siste utgave bli benyttet)
Ytterligere litteratur oppgis av faglærer.

Sv112 Samfunnsvitenskapelig metode og statistikk

Studiepoeng: 12
Forkunnskaper: Ingen spesielle
Tid: Høst- og vårsemester
Undervisning: 2 t forelesning og 2 t gruppearbeid per uke
Arbeidskrav: I høstsemesteret inngår et obligatorisk prosjektarbeid. I vårsemesteret inngår en obligatorisk NSD-stat oppgave.
Vurderingsform: Det blir gitt tre delkarakterer. Høstens prosjektoppgave teller som deleksamener med 20 % og vårens NSD-stat oppgave teller med 40 % av endelig karakter. Kurset avsluttes med en 4-timers skoleeksamen som teller 40 % av endelig karakter. Bokstavkarakterer.
Formål: Kurset skal gi en innføring i kvantitative og kvalitative forskningsmetoder og de forutsetninger som ligger til grunn for disse. Siktemålet er å gi studentene forståelse for vitenskapelige arbeidsmåter som grunnlag for arbeidet med samfunnsvitenskapelige fag.
Innhold: Kurset omhandler følgende emner:

- Problemformulering og undersøkelsesopplegg
- Innsamling og analyse av empirisk materiale
- Statistisk analyseprogram - bruk av programpakken NSD-stat. med innlevering av obligatorisk oppgave

- Samfunnsforskning og verdier
- Litteratur: Jacobsen, D. I. (2000): *Hvordan gjennomføre undersøkelser? Innføring i samfunnsvitenskapelig metode*, Høyskoleforlaget.
(Ved nyere utgivelser vil siste utgave bli benyttet)
Ytterligere litteratur oppgis av faglærer.

Sv120 Politisk teori, tilnæringsmåter og grunnlagsproblemer

- Studiepoeng: 12
 Forkunnskaper: Ingen spesielle
 Tid: Høstsemester
 Undervisning: 4 t forelesning og 2 t gruppearbeid per uke
 Arbeidskrav: Obligatorisk innleveringsoppgave som må være bestått før eksamen.
 Vurderingsform: 5 t skriftlig eksamen. Bokstavkarakterer.
 Formål: Formålet med kurset er å gi en innføring i samfunnsvitenskapelige grunnlagsproblemer og tilnæringsmåter, og politisk filosofi. Utvikling av evnen til å tenke kritisk og analytisk omkring samfunnspolitiske problemstillinger er en sentral målsetting i kurset.
 Innhold: Følgende tema blir tatt opp:
 - Innføring i sentrale tilnæringsmåter/modeller til forståelse av politiske strukturer og prosesser
 - Politisk filosofi
 - Nyere demokratiteori
 Litteratur: Held, D.: *Models of democracy*. - 2nd ed. - Cambridge: Polity Press, 1996. (Oversatt til svensk: *Demokratimodeller*. - Göteborg: Daidalos, 1996) Heywood, A. (1998): *Political Ideologies*
 Ytterligere litteratur oppgis av faglærer.

Sv202 Komparativ og internasjonal politikk

- Studiepoeng: 12
 Forkunnskaper: Bør ha: Sv100 Det norske politiske og administrative system.
 Tid: Vårsemester
 Undervisning: 6 timer per uke med forelesninger og gruppearbeid.
 Arbeidskrav: Obligatorisk innleveringsoppgave som må være bestått før eksamen.
 Vurderingsform: 5 t skriftlig eksamen teller 75 % av karakteren. Innleveringsoppgaven teller 25 % av karakteren. Bokstavkarakterer.
 Formål: Kurset setter fokus på norske og nordiske politiske institusjoner og tradisjoner, og på endringstendenser i europeisk politikk. Kurset gir også en innføring i grunnleggende begrep og perspektiv i studiet av norsk utenrikspolitikk og internasjonal politikk.
 Innhold: Kurset tar opp følgende tema:
 - Faglige perspektiv på komparativ og internasjonal politikk
 - Politiske systemers utvikling og struktur
 - Politiske skillelinjer og politisk deltakelse
 - Interesseorganisering og meningsdannelse
 - Aktuelle samarbeidsformer og konfliktlinjer i det internasjonale samfunn
 - Norsk utenrikspolitikk
 Litteratur: Arter, D. (1999): *Scandinavian Politics to day*. Manchester University Press.
 Holsti, K.J.: *International Politics*. - 7th ed. - Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall, 1995.
 Hveem, H.: *Makt og velferd. teorier i internasjonal politisk økonomi*. Oslo: Universitetsforlaget, 1996.
 Ytterligere litteratur oppgis av faglærer.

Sv203 Organisasjonsteori og offentlig politikk

- Studiepoeng: 12
 Forkunnskaper: Bør ha Sv 100: Det norske politiske og administrative system.
 Tid: Vårsemester
 Undervisning: 6 timer per uke med forelesninger og gruppearbeid.
 Arbeidskrav: Obligatorisk innleveringsoppgave som må være bestått før eksamen.
 Vurderingsform: Innleveringsoppgaven teller 25 % av karakteren. 5 t skriftlig eksamen teller 75 % av karakteren. Bokstavkarakterer.
 Formål: Formålet med kurset er å gi studentene innsikt i offentlig politikk ut fra et organisasjonsteoretisk perspektiv.

- Innhold: Kurset tar opp følgende tema:
- Ulike organisasjonsteoretiske perspektiv
 - Anvendelse av organisasjonsteoretiske perspektiv i analyse av ulike organisasjonsformer, endringer og utfordringer for offentlig sektor.
- Litteratur: Grønlie, T. og Selle, P. (red): *Ein stat? - Fristillingens fire ansikt*. Samlaget, 1998.
Hatch, Mary Jo: *Organisasjonsteori - Moderne, symbolske og postmoderne perspektiv*. Abstrakt Forlag, 2001. (Ved nyere utgivelser vil siste utgave bli benyttet)
Ytterligere litteratur oppgis av faglærer

Sv310 1/2-årig påbyggingsstudium i statsvitenskap

- Studiepoeng: 30
Forkunnskaper: Årsstudium i statsvitenskap.
Tid: Høstsemester.
Undervisning: Ca. 12 t undervisning per uke i gjennomsnitt, inklusive forelesning, gruppearbeid og veiledning.
Arbeidskrav: Obligatorisk oppgave.
Vurderingsform: Eksamen består av en oppgave og 8 t skriftlig eksamen. Ved beregning av karakteren teller oppgaven 1/3 og skriftlig eksamen 2/3. Bokstavkarakter.
Formål: Studiet tar sikte på å videreutvikle ferdigheter i analyser av organisasjoner og offentlig politikk. I tillegg har studiet som særlig mål å gi trening i planlegging og gjennomføring av et selvstendig arbeid.
Innhold: Studiet består av 3 delemner, inklusiv oppgave.
Innholdet er identisk med fordypningsemnet i statsvitenskap ved Universitetet i Oslo.
Litteratur: Pensum som ved Institutt for Statsvitenskap, Universitetet i Oslo.

Samfunnsøkonomi

Sø110 Makroøkonomi

- Studiepoeng: 6
- Forkunnskaper: Ingen spesielle, men må beherske derivasjon, enkel algebra og grafisk fremstilling
- Tid: Høstsemester
- Undervisning: 3 t per uke. Sentrale deler av pensum gjennomgås i forelesningsform.
- Arbeidskrav: Forelesningene kompletteres med gruppeøvelser hvorav 4 er obligatoriske med innlevering. Obligatoriske øvinger må være godkjent senest 1 uke før avsluttende eksamen.
- Vurderingsform: 4 t skriftlig eksamen. Bokstavkarakter.
- Formål: Kurset har som formål å gi en innføring i viktige makroøkonomiske emner og å oppøve evnen til systematisk analyse av økonomiske problemstillinger gjennom intensiv bruk av grunnleggende modeller. Makroøkonomien omhandler økonomien som helhet. Det legges vekt på å drøfte hvordan myndighetene kan innvirke på aktiviteten i økonomien gjennom sin økonomiske politikk.
- Innhold: Kurset omhandler følgende emner:
- Oppvarming.
 - Oversikt over makroøkonomien
 - Konkurrerende økonomiske teorier
 - Nasjonalregnskap
 - Aggregert tilbud og aggregert etterspørsel: AE-AT-modellen
 - Penger og pengepolitikk
 - Finans- og pengepolitikk: ISLM-modellen
 - Utenrikshandel, kapitalbevegelser og valuta
 - Inflasjon og arbeidsledighet
- Litteratur: **Statarisk:**
Anders Dedekam jr.: Makroøkonomi. - 3. utg., 2. opplag - Oslo: Gyldendal Akademiske, 2000. Kapittel 2 og kapittel 12 er kursorisk.
- Kursorisk:**
Ivar Bredesen og Anders Dedekam jr.: Hjelper til makroøkonomi. - Oslo: 2. utg., 2 opplag, Gyldendal Akademiske, 2000.
- Anbefalt:**
N Gregory Mankiw: Macroeconomics - 4. ed. - Worth Publisher - New York, 2000

Sø210 Mikroøkonomi

- Studiepoeng: 6
- Forkunnskaper: Ingen spesielle, men må beherske derivasjon, enkel algebras og grafisk fremstilling
- Tid: Vårsemester
- Undervisning: 3 t per uke. Sentrale deler av pensum gjennomgås i forelesningsform.
- Arbeidskrav: Forelesningene kompletteres med gruppeøvelser hvorav 4 er obligatoriske med innlevering. Obligatoriske øvinger må være godkjent senest 1 uke før avsluttende eksamen.
- Vurderingsform: 4 t skriftlig eksamen. Bokstavkarakter.
- Formål: Formålet er å innføre studentene i viktige mikroøkonomiske emner og å oppøve evnen til systematisk analyse av økonomiske problemstillinger gjennom intensiv bruk av grunnleggende modeller.
- Mikroøkonomien omhandler de enkelte bestanddeler i den private delen av økonomien som konsumenter, produsenter og enkeltmarkeder. Det blir lagt vekt på å lære studentene å formulere og løse mikroøkonomiske problemstillinger grafisk og matematisk gjennom intensiv bruk av grunnleggende modeller. Det legges også vekt på å drøfte hvordan myndighetene kan innvirke på aktiviteten i økonomien gjennom sin økonomiske politikk.
- Innhold: Kurset omhandler følgende emner:
- Oversikt over mikroøkonomien
 - Konsumentenes tilpasning. Konsum og etterspørsel
 - Produsentenes tilpasning. Produksjon og tilbud
 - Markedsteori. Markedssvikt
 - Offentlige inngrep i markedet
- Litteratur: **Statarisk:**
Anders Dedekam jr.: Mikroøkonomi - 1 utg. - Fagbokforlaget, Oslo 2002

Kursorisk:

Anders Dedekam jr.: Hjelper til mikroøkonomi, Molde: Pplaus forlag, 1993

Anders Dedekam jr.: Mattehjelperen i mikroøkonomi, Molde: Pplaus forlag, 1989

Anbefalt:

N Gregory Mankiw: Principles of Economics - 2. ed - Hartcourt College Publishers - New York, 2001 (Dette er antagelig verdens beste innføringsbok I økonomi, inneholder også makroøkonomi)

Robert S. Pindyck & Daniel L. Rubinfeld: Microeconomics - 5. ed. - Prentice Hall International – NW. 2001

Sø300 Offentlig økonomi

Studiepoeng: 6

Forkunnskaper: Sø210 Mikroøkonomi

Tid: Vårsemester

Undervisning: 3 t pr. uke

Vurderingsform: 4 t. skriftlig eksamen. Bokstavkarakter.

Formål: Det blir lagt vekt på hvilken rolle offentlig sektor spiller i den norske økonomien, og på å vise hvordan offentlige inngrep påvirker forbruker- og produsenttilpasning i markeder via pris- eller mengdeskift. En del av kurset gir en kort innføring i litt av den klassiske teorien.

Innhold: Kurset omhandler følgende emner:

- Om virkemiddel i offentlig sektor
- Skatt og skatteteori
- Nytte-/kostnadsanalyser
- Markedssvikt
- Fordelings- og stabiliseringsaspekt

Litteratur: Stiglitz, Joseph E.: *Economics of the Public Sector*. – 3rd. ed. - New York: Norton, 2000.

Sø420 Miljø- og ressursøkonomi

Studiepoeng: 6

Forkunnskaper: Obligatoriske fag i samfunnsøkonomi fra øk.adm. eller transportøkonomistudiet

Tid: Høstsemester

Undervisning: 3 t pr. uke

Arbeidskrav: Obligatorisk innlevering av individuell oppgave og obligatorisk innlevering av gruppeoppgave som skal presenteres muntlig. Obligatoriske øvinger må være godkjent senest 1 uke før avsluttende eksamen.

Vurderingsform: Obligatorisk individuell oppgave teller 20 prosent av sluttkarakteren. Obligatorisk gruppeoppgave presenteres muntlig. Gruppeoppgaven og muntlig presentasjon teller til sammen 20 prosent av sluttkarakteren. 3 t skriftlig eksamen ved semesterslutt teller 60 prosent. Bokstavkarakter

Formål: Gi studentene innsikt i hvordan en kan anvende økonomisk teori i analysen av miljøproblemer.

Innhold: Sentrale problemstillinger som blir behandlet er:

- Virkemidler til bruk mot utslipp av miljøfarlige stoffer
- Eksterne effekter/kostnader
- Konflikt mellom hensynet til miljøvern og hensynet til økonomisk vekst
- Analysemetoder brukt i miljøøkonomien
- Begrepet "bærekraftig utvikling" (oppfølging av Bruntlandkommissjonen)

Litteratur: Pensum blir vurdert omlagt til engelsk. Melder det seg på utenlandske studenter, går kurset på engelsk.

Sø510 Konkurransestrategi

Studiepoeng: 6

Forkunnskaper: Sø210 Mikroøkonomi

Tid: Vårsemester

Undervisning: 3 t pr. uke. Dersom det melder seg utenlandske studenter til kurset, gis forelesningene på engelsk.

Arbeidskrav: Obligatoriske oppgaver må være godkjent senest 1 uke før avsluttende eksamen.

Vurderingsform: 4 t skriftlig eksamen ved semesterslutt.

Bokstavkarakter

Formål: Kurset skal gi en forståelse for virkemåten til markeder kjennetegnet ved fåtallskonkurranse og strategisk atferd, for derigjennom å gi et bedre grunnlag for å kunne treffe strategiske beslutninger for bedrifter som operer i slike markeder.

- Innhold:** Kurset gjør bruk av moderne mikroøkonomisk teori og bygger videre på den elementære markedsteorien man tilegner seg i innføringskurs i samfunnsøkonomi. Man er primært opptatt av å studere markeder kjennetegnet ved ufullkommen konkurranse og hvor markedsaktørene opptrer strategisk. Således blir spillteori et viktig hjelpemiddel i analysen av slike markeder. Emner som behandles:
- Spillteori
 - Priskonkurranse
 - Koordinert prissetting
 - Strategiske bindinger
 - Fusjoner og oppkjøp
 - Anbudskonkurranse og auksjoner
- Litteratur:** Sørgard, Lars: *Konkurransestrategi: Eksempler på anvendt mikroøkonomi* - Bergen: Fagbokforlaget, 1997. Utdelt materiale.
I tillegg anbefales:
Dixit, Avinash K. & Barry J. Nalebuff: *Thinking strategically : the competitive edge in business, politics and everyday life.* – New York : Norton, 1991.

Sø610 Anbud, auksjoner og konkurranseutsetting

- Studiepoeng:** 6
Forkunnskaper: Bestått første 2 år av bachelorstudiet i økonomi og administrasjon eller transportøkonomi og logistikk
Tid: Vårsemester (første gang våren 2005)
Undervisning: 3-4 t forelesning pr uke
Arbeidskrav: Obligatorisk innlevering av oppgave.
Vurderingsform: Obligatorisk oppgave teller 20 prosent. 3 t skriftlig eksamen ved semesterslutt teller 80 prosent. Bokstavkarakterer.
Formål/innhold: Det er økende bruk av anbud og auksjoner både innenfor privat sektor og offentlig sektor. Det teoretiske grunnlaget for dette kurset vil i hovedsak være spillteori og principal-agentteori. Vi vil hente eksempler fra transportsektoren, tele og oljesektoren, men også fra ulike offentlige institusjoner som kommuner og helseinstitusjoner.
Emneområde:
 - Spillteoretisk tilnærming til auksjoner/anbud
 - Kritiske faktorer for å få anbudsprosessen til å fungere for anbudsutlyser
 - Hvordan bli god spiller i anbudsspill
 - Winners curse spill
 - Gjennomgang av eksempler**Litteratur:** Hervik, Arild og Riis, Christian: *En teoretisk og empirisk tilnærming til auksjoner/anbud*

Sø630 Internasjonal økonomi

- Studiepoeng:** 6
Forkunnskaper: Sø210 Mikroøkonomi
Tid: Vårsemester (første gang våren 2005)
Undervisning: 3 t pr. uke
Vurderingsform: 4 t skriftlig eksamen. Bokstavkarakterer.
Formål: Kurset tar opp ulike sider ved internasjonal handel og økonomi. Målet er å påvise gevinster ved handel, gi en innføring i investeringer over landegrenser og studere konkurranseaspekter for å ta de mest sentrale temaene vi tar sikte på å gå gjennom i kurset. Pensum vil være engelskspråklig da det inngår i tilbudet som gies til utvekslingsstudenter i Molde.
Innhold: Kurset omhandler følgende emner:
 - Nøkkeldata om verdensøkonomien
 - Handelsteori
 - Internasjonale investeringer
 - Ulike former for velferdsteori ved handel
 - Beskyttelsestiltak
 - Konkurranseaspekter
 - Betalingsbalanse
 - Valutakurser
 - Risikoteori**Litteratur:** Er til vurdering. Mulig bok er Jager, Jepma & Kamphuis.: *Introduction to International Economics.* – London 2002: Prentice Hall

Transport

Tr210 Transport- og lagerteknologi

- Studiepoeng: 6
- Forkunnskaper: Ingen spesielle
- Tid: Vårsemester
- Undervisning: 3 t forelesninger og øvinger pr uke
- Arbeidskrav: Obligatorisk innlevering av oppgave.
- Vurderingsform: 3 t skriftlig slutteksamen teller 80 prosent. Obligatorisk oppgave teller 20 prosent. Bokstavkarakter.
- Formål: Formål med kurset er å gi studentene en innsikt i transportteknologi som en forutsetning for sikker og effektiv transport av personer og gods.
- Innhold:
- Enhetslaster og håndtering
 - Emballasjelogistikk
 - Lagerstyring
 - Eksterne transportmidler for gods- og persontransport (bil, jernbane, skip, fly)
 - Transport og miljø
- Litteratur: Foss, Bjørn og Helge Virum: *Transportlogistikk* - Oslo: Gyldendal yrkesopplæring, 2000. Statens vegvesen, Vegdirektoratet: "Hvor mye kan du laste? Hvor kan du kjøre?", siste utgave. Diverse utdelt materiale.

Tr310 Transportøkonomi

- Studiepoeng: 12
- Forkunnskaper: Sjø210 Mikroøkonomi.
- Tid: Høstsemester
- Undervisning: 4 t forelesning pr. uke. Obligatoriske innleveringer av oppgaver.
- Arbeidskrav: Obligatorisk innlevering av individuell oppgave og obligatorisk innlevering av gruppeoppgave som skal presenteres muntlig. Obligatoriske øvinger må være godkjent senest 1 uke før avsluttende eksamen.
- Vurderingsform: Obligatorisk individuell oppgave teller 20 prosent av sluttkarakteren. Obligatorisk gruppeoppgave presenteres muntlig. Gruppeoppgaven og muntlig presentasjon teller til sammen 20 prosent av sluttkarakteren. 3 t skriftlig eksamen ved semesterslutt teller 60 prosent. Bokstavkarakter.
- Formål/Innhold: Gi en grundig innføring i etterspørsels- og tilbudssammenhengene i ulike deler av transportnæringen, såvel gods- som persontransport. Skape forståelse for analysemetoder som kan nyttes i studier og prognoser av etterspørsels- og kostnadsforhold i transportsektoren. Behandle samfunnsøkonomiske prinsipper for prissetting av transporttjenester, herunder prisdiskriminering og trafikktopp- og kapasitetsprising. Gi en innføring i bruk av kostnads/nytteanalyser ved valg av transportprosjekter.
- Litteratur: Grøvdal, Anker og Harald M. Hjelle: *Innføring i Transportøkonomi*. - Oslo: Fagbokforlaget, 1998. *Transport Economics: Selected Readings* / edited by Tae Hoon Oum . [et al.]. - Amsterdam : Harwood Academic Publishers, 1997. Diverse utdelt materiale.

Tr400 Transport, lokalisering og økonomisk utvikling

- Studiepoeng: 6
- Forkunnskaper: Sjø210 Mikroøkonomi og Tr310 Transportøkonomi.
- Tid: Vårsemester
- Undervisning: 2 t. forelesning pr. uke samt øvinger
- Arbeidskrav: Obligatorisk innlevering av oppgave.
- Vurderingsform: 3 t skriftlig slutteksamen teller 80 prosent. Obligatorisk oppgave teller 20 prosent. Bokstavkarakter
- Formål: Å gi studenten en forståelse for hvilke økonomiske krefter som er bestemmende for lokalisering av økonomisk aktivitet; bedrifter, næringer, byer etc. Det vil særlig bli fokusert på betydningen av transport og transportinfrastruktur som regionaløkonomisk virkemiddel.

- Innhold: I første del av kurset gis en innføring i sentrale økonomiske teorier og modeller for lokalisering av økonomisk aktivitet. I andre del av kurset presenteres økonomiske teorier og modeller som mer spesifikt fokuserer på betydningen av transport og transportinfrastruktur. Teoriene og modellene suppleres med erfaringer fra gjennomførte studier på feltet.
- Litteratur: Artikkelsamling og utdelt materiale.

Tr410 Kollektivtransport

- Studiepoeng: 12
- Forkunnskaper: Obligatoriske fag første 4 semester ved grunnstudiet i transportøkonomi og logistikk
- Tid: Høstsemester.
- Undervisning: 4 t forelesning pr. uke. Innlevering av obligatoriske oppgaver.
- Arbeidskrav: Obligatorisk innlevering av oppgave.
- Vurderingsform: 3 t skriftlig slutteksamen teller 80 prosent. Obligatorisk oppgave teller 20 prosent. Bokstavkarakter
- Formål: Kurset har som siktemål å gi studentene innsikt i og forståelse for sentrale problemstillinger og avveininger innenfor drift og planlegging av kollektivtransport.
- Innhold: Første del av kurset tar opp problemstillinger knyttet til drift av kollektivselskap såsom vogn-, mannskaps- og turnusplanlegging. I den sammenheng legges det vekt på anvendelse av IT-verktøy. I kursets andre del behandles utforming av rutenettverk og fastlegging av rutetider. I tredje del av kurset tar opp forholdet mellom kollektivselskap og offentlige myndigheter, herunder anbud, incitaments- og kvalitetskontrakter.
- Litteratur: Stangeby, Ingunn og Bård Norheim: *Fakta om kollektivtransport*. - Oslo: Transportøkonomisk Institutt, 1995. - (TØI-rapport; 307/95).
Sunde, Øyvind: *Kompendium i Tr410*. - Molde: HSM, 1999.
Artikkelsamling, HSM.

Tr440 Samferdselsplanlegging

- Studiepoeng: 12
- Forkunnskaper: Kunnskap tilsvarende obligatoriske fag første 3 semester på det 3-årige studiet i transportøkonomi og logistikk.
- Tid: Vårsemester
- Undervisning: 4 t forelesning. Innlevering av obligatoriske oppgaver.
- Arbeidskrav: Obligatorisk innlevering av individuell oppgave og obligatorisk innlevering av gruppeoppgave som skal presenteres muntlig.
- Vurderingsform: Obligatorisk individuell oppgave teller 20 prosent av sluttkarakteren. Obligatorisk gruppeoppgave presenteres muntlig. Gruppeoppgaven og muntlig presentasjon teller til sammen 20 prosent av sluttkarakteren. 3 t skriftlig eksamen ved semesterslutt teller 60 prosent. Bokstavkarakter.
- Formål: Kurset behandler den offentlige transportplanlegging, især på kommune- og fylkesnivå. Kurset, som er metoderettet, skal gi innsikt i:
- generell fremgangsmåte for transportplanlegging
 - prinsipper for utforming av transportplaner
 - modeller brukt i transportplanlegging
- Innhold: Et generelt skjema for transportplanlegging. Prinsipper for utforming av transportplaner for ulike deler av transportsektoren. Forhold som påvirker transporttettersspørselen og metoder for å forutsi denne. Metoder for å forutsi konsekvenser av alternative planutforminger med henblikk på forhold som reisetid, støy, forurensning, ulykker og kollektivtrafikkens driftskostnader. Metoder for sammenligning av alternative transportplaner. Det vil bli lagt vekt på å benytte minst ett av de vanligste EDB-baserte planverktøyene i praktiske øvinger og som grunnlag for obligatorisk(e) øving(er).
- Litteratur: Stangeby, Ingunn og Bård Norheim: *Fakta om kollektivtransport*. - Oslo: Transportøkonomisk Institutt, 1995. - (TØI-rapport; 307/95). Rekdal, Jens: *Transportmodeller for helhetlig samferdselsplanlegging*. TØI-notat 1126/199.
Artikkelsamling. Høgskolen i Molde.
Diverse utdelt materiale.

Tr450 Kyst- og luftfart

- Studiepoeng: 6
Forkunnskaper: Tr210 Transport og lagerteknikk er ønskelig
Tid: Vårsemester
Undervisning: 3 t forelesning pr. uke
Arbeidskrav: Ingen utover tilegnelse av pensum
Vurderingsform: 4 t skriftlig eksamen.
Formål: Ta opp problemstillinger vedrørende operasjonelle og markedsmessige forhold innen kystfart og luftfart. Samtidig vil det bli gitt en innføring i økonomiske problemstillinger, valg av materiell og drift av terminaler.
Innhold: Kurset omhandler følgende emner:
 - Kystfartens markeder og rammebetingelser.
 - Rasjonaliseringsmuligheter i kystfarten, både fra teknisk og organisatorisk synspunkt.
 - Luftfartens arbeidsbetingelser, regulering eller deregulering, internasjonale organisasjoner.
 - Luftfartens markeder. Konkurransesfaktorer.
 - Materiellvalg i kystfart og luftfart. Kostnadsstrukturer ved de enkelte materielltyper.
 - Tilpasning til markedene.
 - Kystfarts- og luftfartsøkonomi.
 - Prispolitikk.
 - Drift av hurtigbåter: Spesielle problem og økonomiske forhold. Ruteopplegg.
 - Dekningsbidragsmetoden i kystfart.
 - Vedlikeholdsøkonomi.Litteratur: Foss, Bjørn: *Kompendium i kystfart*. - Molde: HSM, 2002.
Doganis, Rigas: *Flying Off Course: The Economics of International Airlines*. - London: Routeledge, siste utgave. - Diverse utdelt materiale.

Tr490 Utplassering i bedrift

- Studiepoeng: 30
Forkunnskaper: Gjennomført 1.-3. semester på grunnstudiet i Transportøkonomi og logistikk
Tid: Vårsemester. NB! Utvidet semesterlengde: Studentene må være hos arbeidsgiver fra semesterstart til og med juni måned.
Undervisning: Veiledning fra ansvarlig veileder hos arbeidsgiver og utpekt veileder ved høyskolen. NB! På grunn av begrenset antall praksisplasser praktiseres adgangsbegrensning til kurset. Nærmere prosedyrer for tildeling av plasser kunngjøres av studieleder.
Arbeidskrav: Studenten skal benytte 50 prosent av arbeidstiden til å utføre ordinære arbeidsoppgaver i bedrift/etat. Den resterende tiden benyttes til å skrive en utredning.
Vurderingsform: Skriftlig utredningsoppgave på oppdrag fra arbeidsgiver. Oppgaven skal presenteres muntlig for arbeidsgiver og veileder. Skriftlig utredning teller 100 prosent. Bokstavkarakterer.
Formål: Å gi generell arbeidserfaring og konkret bransjeefaring til studentene, samt å gi praktisk trening i analyse av problemstillinger som er relevante for næringen.
Innhold: Arbeidstiden skal være tilsvarende normal fulltidsjobb i den aktuelle bedriften. Arbeidstiden skal deles likt mellom arbeid med den konkrete analysen, og typisk arbeid i bedriften. Studentens arbeid skal tilrettelegges slik at man får bredest mulig innsikt i bedriftens ulike arbeidsoppgaver, med hovedvekt på administrative gjøremål.
Det skrives en kontrakt med bedriften som sikrer en ansvarlig veileder ved bedriften og en ansvarlig veileder fra høyskolen.
Litteratur: Ingen.

Tr500 Europeisk transportpolitikk

- Studiepoeng: 6
Forkunnskaper: Det kreves bestått 2-årig studium i øk./adm eller første 3 semestre i grunnstudiet i transportøkonomi og logistikk. Det er en fordel med forkunnskaper tilsvarende Tr310 Transportøkonomi
Tid: Vårsemester. Oppstart primo februar.
Undervisning: 3 t forelesning pr. uke. Dersom det melder seg utenlandske studenter til kurset, gis forelesningene på engelsk.

- Arbeidskrav: Innlevering av obligatorisk individuell oppgave og obligatorisk innlevering av gruppeoppgave som skal presenteres muntlig.
- Vurderingsform: Individuell oppgave teller 20 prosent av slutt karakteren. Gruppeoppgave presenteres muntlig. Gruppeoppgaven og muntlig presentasjon teller til sammen 20 prosent av slutt karakteren. 4 t skriftlig eksamen ved semesterslutt teller 60 prosent.
- Bokstavkarakter.
- Formål: Kurset gir innsikt i europeisk transportpolitikk med hovedvekt på EUs transportpolitikk.
- Innhold: Hovedlinjer i europeisk transportpolitikk med vekt på transeuropeiske nettverk (TEN) og EUs transportpolitiske dokumenter. Kurset dekker både passasjer og godstransport innenfor de ulike transportformer. Infrastrukturspørsmål, miljøspørsmål, avgifts- og prispolitikk og virkninger for Norge diskuteres.
- Litteratur: *Missing Transport Networks in Europe*/edited by P.Nijkamp (et.al).-Aldersh. Avebury Pub, 1994. EUs transportpolitiske dokumenter (green and white papers) innen kollektivtrafikk, avgiftspolitik og transportnettverk. - Pensum er under revisjon.

Tr520 Internasjonale transport og distribusjon

- Studiepoeng: 6
- Forkunnskaper: Det kreves bestått 2-årig øk/adm eller fullført første 2 år av bachelorstudiet i transportøkonomi og logistikk, og kjennskap til logistikk tilsvarende kurset Lo300 Innføring i Logistikk.
- Tid: Høstsemester.
- Undervisning: 3 t forelesninger og øvinger pr. uke. Dersom det melder seg utenlandske studenter til kurset, gis forelesningene på engelsk.
- Arbeidskrav: Studentene skal skrive en caseoppgave.
- Vurderingsform: 4 t skriftlig slutteksamen teller 100 prosent.
- Formål: Kurset tar sikte på å gi en innføring i viktige aspekt som har betydning for internasjonal logistikk, herunder sjørett, enkel handelsteori, leveringsbetingelser og varestrømmer.
- Innhold: Kurset dekker følgende emner:
 - Internasjonale varestrømmer
 - Myndigheters interesse for internasjonal logistikk
 - Transportmidler
 - Introduksjon til handelsteori: Ricardian-modellen
 - Introduksjon til sjørett: ansvar for godsskader
 - Leverings- og betalingsbetingelser
 - Dokumentasjon og forsikring i internasjonal transport
- Litteratur: Wood, Donald F., et. Al.: *International logistics*- N.Y.: Chapman & Hall, 1995.
Falkanger et al: *Introduction to Maritime Law*, utvalgte sider.
Krugman, P.R. & Obstfeld: *International economics. Theory and Policy*, kap.2.
Eventuelt utdelt materiale.

Tr530 Konsekvensanalyser

- Studiepoeng: 12
- Forkunnskaper: Kunnskaper tilsvarende Tr310 Transportøkonomi og S0210 Mikroøkonomi.
Kunnskaper tilsvarende S0300 Offentlig økonomi er også en fordel.
- Tid: Vårsemester
- Undervisning: 2 t forelesning pr. uke + 2 t caseveiledning. Dersom det melder seg utenlandske studenter til kurset, gis forelesningene på engelsk. Studentene skal skrive en caseoppgave.
- Arbeidskrav: Ingen utover tilegnelse av pensum
- Vurderingsform: Caseoppgave teller 50 % av slutt karakteren. Frist for innlevering av case: 1 uke før eksamensdato.
3 t skriftlig slutteksamen teller 50 prosent.
- Formål: Å gi kunnskaper innen anvendelsen av samfunnsøkonomisk velferdsteori på transportøkonomiske analyser, samt å gi ferdigheter innen prosjektarbeid knyttet til transportøkonomiske problemstillinger.
- Innhold: Kurset konsentreres om prinsipper for konsekvensanalyser knyttet til samferdsel. De ulike elementene i transportsektorens konsekvensutredninger gis stor plass med hovedvekt på nytte-kostnadsanalyser og deltemaer under dette som verdsetting av tidsgevinster, miljø- og helseeffekter. Innholdet tilegnes gjennom forelesninger og et obligatorisk prosjektarbeid knyttet til et case.
- Litteratur: Lærebok kunngjøres senere.
Artikkelsamling.
Utdelt materiale.

Tr560 Transportmodeller

- Studiepoeng: 6
Forkunnskaper: Tr310 Transportøkonomi
Tid: Høstsemesteret
Undervisning: 2 t forelesning per uke. Innlevering av obligatoriske oppgaver.
Arbeidskrav: Obligatorisk innlevering av individuell oppgave og obligatorisk innlevering av gruppeoppgave som skal presenteres muntlig. Obligatoriske øvinger må være godkjent senest 1 uke før avsluttende eksamen.
Vurderingsform: Individuell oppgave teller 20 prosent av sluttkarakteren. Gruppeoppgave presenteres muntlig. Gruppeoppgaven og muntlig presentasjon teller til sammen 20 prosent av sluttkarakteren. 3 t skriftlig eksamen ved semesterslutt teller 60 prosent.
Bokstavkarakter.
Formål: Å gi en grunnleggende forståelse for hvordan trafikk genereres og fordeles i transportnettverk.
Innhold: Tema som berøres:
 - Transportnettverk
 - Turmatriser
 - 4-trinns metodikk
 - Modeller for diskrete valg
 - Trafikklikevekt
 - PrognoserDet vil bli lagt vekt på praktisk anvendelse av IT-verktøy.
Litteratur: Rekdal, Jens: *Transportmodeller for helhetlig samferdselsplanlegging*. TØI-notat 1126/199. *EMME/2 User manual*, Ch. 1-3, Handouts

Tr610 Godstransport

- Studiepoeng: 6
Forkunnskaper: Obligatoriske fag første 5 semester i det 3-årige studiet i transportøkonomi og logistikk
Tid: Vårsemesteret
Undervisning: 3 t. forelesning pr. uke. Innlevering av obligatoriske oppgaver
Arbeidskrav: Innlevering av oppgave.
Vurderingsform: 4 t skriftlig slutteksamen teller 80 prosent. Oppgaven teller 20 prosent av sluttkarakteren.
Bokstavkarakter.
Formål: Kurset har som siktemål å gi studentene innsikt i og forståelse for sentrale problemstillinger og avveininger innenfor planlegging og drift av godstransport.
Innhold: Kurset har hovedfokus på de utfordringer transportørene står overfor når det gjelder å utforme transportopplegg som imøtekommer transportbrukernes behov. Det legges særlig vekt på samlastning og intermodalitet hvor det blir sentralt for samlasteren å optimalisere transportkjeden som helhet. Det innebærer en helhetlig planlegging av aktiviteter som innhenting, omlasting, terminalbehandling og utkjøring av godset i tillegg til selve hovedtransportene. Kurset tar også opp fraktrett og annet sentralt regelverk, f.eks. kjøre- og hviletidsbestemmelser, transport av farlig gods og lignende
Litteratur: Diverse artikler og handouts.

Tr650 Prosjektoppgave

- Studiepoeng: 18
Forkunnskaper: Bare kandidater som har bestått minimum 120 studiepoeng i det 3-årige bachelorstudiet i transportøkonomi og logistikk kan skrive prosjektoppgave.
Tid: Vårsemesteret
Undervisning: Det blir utpekt en veileder for oppgaven etter at kandidatene har levert *disposisjon innen 1. desember. Innleveringsfrist er 1. juni.*
Arbeidskrav: Obligatorisk innlevering av prosjektoppgave
Vurderingsform: Prosjektoppgave teller 100 prosent. Bokstavkarakterer.
Formål: Formålet med prosjektoppgaven er først og fremst å gi trening i selvstendig prosjektorientert arbeid knyttet til problemstillinger som er sentrale i grunnstudiet i transportøkonomi og logistikk. Arbeidsformen vil ligge nær opp til det studentene vil møte i arbeidslivet.
Innhold: Tema velges relativt fritt av kandidaten, men skal være knyttet til problemstillinger innen transportøkonomi eller logistikk, og det skal være godkjent av studieleder før detaljarbeidet iverksettes. De fleste studentene skriver oppgaven i samarbeid med en ekstern oppdragsgiver.

Opgaven skal inneholde teori knyttet til de fagområdene som inngår i grunnstudiet eller anvendelser av denne.

Litteratur: Ingen spesifikk.

Tr815 Internasjonal skipsfart

Studiepoeng: 12

Forkunnskaper: Ingen spesielle, men det er en fordel med forkunnskaper tilsvarende Tr310 Transportøkonomi og Lo110 Introduksjon til logistikk og transportøkonomi.

Tid: Vårsemester. Oppstart primo februar.

Undervisning: 3 t forelesning pr. uke + 2 t oppgaveseminar. Dersom det melder seg utenlandske studenter til kurset, vil forelesningene bli gitt på engelsk.

Arbeidskrav: Ingen utover tilegnelse av pensum

Vurderingsform: Caseoppgave teller 50% av sluttkarakteren. Frist for innlevering av case: 1 uke før eksamensdato. 3 t skriftlig slutteksamen teller 50 prosent. Bokstavkarakterer.

Formål: Å gi en introduksjon til analyse av internasjonale skipsfartsmarkeder og strategisk ledelse av skipsfart. Dessuten er formålet å gi studentene en grunnleggende forståelse av de politiske rammebetingelsene skipsfarten opererer under. Gjennom den obligatoriske innleveringsoppgaven skal studentene få øvelse i selvstendig analyse av en problemstilling knyttet til internasjonal skipsfart.

Innhold: Skipsfartsmarkeder. Trampfart og linjekonferanser. Godsmarkedet for bulk og containere. Ulike markedsbehov og tekniske og organisatoriske løsninger. Skipsfartslovgivning og internasjonal skipsfartspolitik. Effektivitet og lønnsomhet i skipsfartsmarkedene. Internasjonale prosedyrer og kontraktsvilkår. Skipsregistre, bekvemmelighetsflagg og klassifiseringsordninger. Skipsfart og miljø. Aktuelle problemstillinger i internasjonal skipsfart.

Litteratur: Stopford, Martin: *Maritime Economics*. – 2nd ed. – London : Routledge, 1997.

McConville, James: *Economics of Maritime Transport. Theory and Practice* – London: Witherby Publishers, 1999

Artikkelsamling.

Tr900 Dissertation M.Sc.

Credits: 22 ECTS

Prerequisites: Completion of semester 1 and semester 2 of the M.Sc. in European Logistics, Transport and Distribution.

Timing: Summer semester. Deadline for submission is mid September. Final date to be announced.

Lectures: None. Individual guidance by appointed supervisor.

Exam: Submission of dissertation (5 copies - 1 properly bound). English grades (percent).

Aim: To give students experience in independent problem solving and presentation related to relevant subjects in the M.Sc. programme. Usually the dissertation is written as an assignment from a company or a public agency.

Contents: The dissertation is to be written by one student only. The subject should be closely related to transport or logistics, and has to be approved by the Course Development Team. The dissertation must contain elements of theory relevant to the task. The assessment will be based on the student's ability to properly apply this theory to the assignment, the analysis itself, and on the presentation. The dissertation will be jointly assessed by a minimum of two professors from the three institutions responsible for the M.Sc. The dissertation must be written in English.

Literature: Literature relevant to the dissertation, chosen by the student.

REGISTER, FAGOMRÅDER

Administrasjons- og organisasjonsfag

- Ad105 Stats- og kommunalkunnskap, 6 studiepoeng.
- Ad150 Organisasjon, 12 studiepoeng.
- Ad400 Strategisk ledelse, 6 studiepoeng.
- Ad505 Kunnskap og organisasjonslære, 15 studiepoeng.
- Ad602 Kunnskapsflyt i regional utvikling, 15 studiepoeng
- Ad615 Entreprenørskap, innovasjon og teknologi, 15 studiepoeng.
- Ad620 Etikk, 6 studiepoeng
- Ad625 Prosjektoppgave, 9 studiepoeng

Bedriftsøkonomiske fag

- Bø001 Forkurs i regnskap, 0 studiepoeng
- Bø100 Innføring i bedriftsøkonomi, 6 studiepoeng.
- Bø101 Innføring i investeringsanalyse, 6 studiepoeng.
- Bø200 Finansregnskap med analyse, 6 studiepoeng.
- Bø310 Finansregnskap med årsoppgjør I, 12 studiepoeng.
- Bø330 Innføring i markedsføring, 6 studiepoeng.
- Bø340 Regnskap og budsjettering i offentlig sektor, 6 studiepoeng
- Bø350 Bedriftsøkonomisk analyse II, 12 studiepoeng.
- Bø430 Operasjonsanalyse, 6 studiepoeng.
- Bø450 Kandidatoppgave for øk.adm. studenter, 6 studiepoeng
- Bø520 Strategi og ledelse, 6 studiepoeng.
- Bø540 Videregående finansregnskap, 6 studiepoeng.
- Bø630 Finansregnskap med årsoppgjør II, 15 studiepoeng.

Fotballøkonomi

- Fø100 Fotballøkonomi, 6 studiepoeng
- Fø101 Spillteori og fotballøkonomi, 6 studiepoeng
- Fø200 Prosjektoppgave – Fotballøkonomi, 12 studiepoeng
- Fø201 Fotballøkonomi: Den norske fotballnæringen, 6 studiepoeng

Informatikkfag

- In102 Innføring i informasjonsteknologi, 6 studiepoeng.
- In105 Menneske-maskin kommunikasjon, 12 studiepoeng.
- In115 Nettverksdrift, 12 studiepoeng
- In135 Datamodellering og databaser, 12 studiepoeng.
- In140 Systemering, 12 studiepoeng.
- In150 Programmering, 12 studiepoeng.
- In151 Programmeringspraksis, 12 studiepoeng.
- In160 Videregående programmering, 12 studiepoeng.
- In204 Kompetansebasert utvikling, 12 studiepoeng.
- In212 Objektorientert utvikling, 12 studiepoeng.
- In220 Grafisk databehandling, 12 studiepoeng.
- In230 Datamaskinarkitektur, 12 studiepoeng.
- In240 Operativsystemer, 12 studiepoeng.
- In270 Datakommunikasjon, 12 studiepoeng.
- In295 Algoritmer og datastrukturer, 12 studiepoeng.
- In305 CNAP – Cisco Networking Academy Program, 6 studiepoeng
- In330 Programmeringsspråk og kompilorteknikk, 12 studiepoeng.
- In350 Dokumentbehandling og informasjonsstyring, 12 studiepoeng.
- In380 Robuste og sikre systemer, 12 studiepoeng
- In500 Hovedoppgave, 30 studiepoeng.
- In520 Prosjektoppgave, Nettsystemer, 18 studiepoeng.
- In530 Prosjektoppgave, Systemutvikling, 18 studiepoeng.
- In601 Databaseapplikasjoner, 12 studiepoeng.
- In625 Mikroprosessorteknikk, 12 studiepoeng

In725 Prosjektstyring, 6 studiepoeng.
In730 IT-basert produktlogistikk, 12 studiepoeng
In740 Heuristiske optimeringsmetoder, 12 studiepoeng
In750 IT strategi – IT ledelse, 12 studiepoeng
In760 Modelling av forretningsprosesser (Business process modeling), 6 studiepoeng
In770 Robuste system, 12 studiepoeng

Juridiske fag

Ju215 Forvaltningsrett, 15 studiepoeng.
Ju301 Rettslære I, 6 studiepoeng.
Ju400 Skatterett I, 6 studiepoeng.
Ju520 Skatterett II, 15 studiepoeng.
Ju530 Rettslære II, 10 studiepoeng.
Ju605 Arbeidsrett, 15 studiepoeng.

Logistikkfag

Lo110 Introduksjon til logistikk og transportøkonomi, 12 studiepoeng
Lo200 Industriell kjøpsadferd, 6 studiepoeng.
Lo205 Elektronisk handel, 12 studiepoeng.
Lo300 Innføring i logistikk, 6 studiepoeng.
Lo501 Styringsmodeller i logistikk I, 12 studiepoeng.
Lo505 Innkjøpsledelse, 6 studiepoeng.
Lo510 Verdikjedeanalyse, 6 studiepoeng.
Lo525 Kvalitetsledelse, 6 studiepoeng.
Lo530 Distribusjonsplanlegging, 2 studiepoeng.
Lo600 Simulering av logistikksystemer, 6 studiepoeng.
Lo601 Beslutninger under usikkerhet, 6 studiepoeng
Lo605 Case- og metode i markedsundersøkelser, 12 studiepoeng.
Lo620 Ruteplanlegging, 6 studiepoeng
Lo645 Anvendt logistikk, 6 studiepoeng
Lo702 Innkjøps- og forsyningsteori, 12 studiepoeng.
Lo703 Modeller for lager og produksjonsstyring, 12 studiepoeng
Lo704 Matematisk modellering i logistikk, 6 studiepoeng
Lo705 Styringsmodeller i logistikk for masterstudenter, 12 studiepoeng
Lo710 Verdikjedeanalyse for mastergradsstudenter, 6 studiepoeng
Lo904 Seminarrekke i logistikk, 24 studiepoeng
Lo905 Bruk av statistikkpakker, 3 studiepoeng.
Lo910 Proposal, 6 studiepoeng.
Lo950 Mastergradsoppgave, 30 studiepoeng.
Lo955 Forecasting, 6 studiepoeng.

Matematiske fag

Mk001 Forkurs i matematikk, 0 studiepoeng.
Mk002 Støttekurs i matematikk, 3 studiepoeng
Mk101 Innføring i matematikk A, 6 studiepoeng.
Mk105 Innføring i matematikk B, 6 studiepoeng
Mk202 Diskret matematikk, 6 studiepoeng.
Mk205 Matematiske metoder, 9 studiepoeng
Mk212 Anvendt lineær algebra, 6 studiepoeng
Mk231 Statistikk I, 6 studiepoeng.
Mk261 Anvendt statistikk, 15 studiepoeng.
Mk332 Statistikk II, 9 studiepoeng.

Petroleumslogistikk

- Pt100 Olje- og gassmarkedet, 6 studiepoeng
- Pt400 Olje- og gassteknologi, 6 studiepoeng
- Pt500 Vedlikehold og vedlikeholdsstyring, 6 studiepoeng

Revisjonsfag

- Re300 Revisjon I, 6 studiepoeng.
- Re505 Revisjon II, 20 studiepoeng.

Språkfag

- Sp301 Engelsk I - for næringslivet, 6 studiepoeng.
- Sp302 Engelsk II - for næringslivet, 6 studiepoeng.
- Sp311 Tysk I – for næringslivet, 6 studiepoeng.
- Sp312 Tysk II – for næringslivet, 6 studiepoeng
- Sp315 Norsk I - språk og kultur, 6 studiepoeng.

Statsvitenskapelige fag

- Sv005 Aktuelle politiske emner, 0 studiepoeng
- Sv100 Det norske politiske og administrative system, 12 studiepoeng.
- Sv112 Samfunnsvitenskapelig metode og statistikk, 12 studiepoeng.
- Sv120 Politisk teori, tilnæringsmåter og grunnlagsproblemer, 12 studiepoeng.
- Sv202 Komparativ og internasjonal politikk, 12 studiepoeng.
- Sv203 Organisasjonsteori og offentlig politikk, 12 studiepoeng
- Sv3101/2-årig påbyggingsstudium i statsvitenskap, 30 studiepoeng

Samfunnsøkonomiske fag

- Sø110 Makroøkonomi, 6 studiepoeng.
- Sø210 Mikroøkonomi, 6 studiepoeng.
- Sø300 Offentlig økonomi, 6 studiepoeng.
- Sø420 Miljø- og ressursøkonomi, 6 studiepoeng.
- Sø510 Konkurransestrategi, 6 studiepoeng.
- Sø610 Anbud, auksjoner og konkurranseutsetting, 6 studiepoeng
- Sø630 Internasjonal økonomi, 6 studiepoeng

Transportfag

- Tr210 Transport- og lagerteknikk, 6 studiepoeng.
- Tr310 Transportøkonomi, 12 studiepoeng.
- Tr400 Transport, lokalisering og økonomisk utvikling, 6 studiepoeng.
- Tr410 Kollektivtransport, 12 studiepoeng.
- Tr440 Samferdselsplanlegging, 12 studiepoeng.
- Tr450 Kyst- og luftfart, 6 studiepoeng.
- Tr490 Utplassering i bedrift, 30 studiepoeng.
- Tr500 Europeisk transportpolitikk, 6 studiepoeng.
- Tr520 Internasjonale transport og distribusjon, 6 studiepoeng.
- Tr530 Konsekvensanalyser, 12 studiepoeng.
- Tr560 Transportmodeller, 6 studiepoeng.
- Tr610 Godstransport, 6 studiepoeng.
- Tr650 Prosjektoppgave, 18 studiepoeng.
- Tr815 Internasjonal skipsfart, 12 studiepoeng.
- Tr900 Dissertation M.Sc., 22 ECTS

Alfabetisk kursregister

1/2-årig påbyggingsstudium i statsvitenskap, Sv310	104
Aktuelle politiske emner, Sv005	83; 102
Algoritmer og datastrukturer, In295	74
Anbud, auksjoner og konkurranseutsetting, SØ610	107
Anvendt lineær algebra, Mk212	95
Anvendt logistikk, Lo645	88
Anvendt statistikk, Mk261	96
Arbeidsrett, Ju605	83
Bedriftsøkonomisk analyse II, BØ350	64
Beslutninger under usikkerhet, Lo601	87
Bruk av statistikkpakker, Lo905	91
Case og metode i markedsundersøkelser, Lo605	88
CNAP – Cisco Networking Academy Program, In305	75
Databaseapplikasjoner, In601	77
Datakommunikasjon, In270	74
Datamaskinarkitektur, In230	74
Datamodellering og databaser, In135	71
Det norske politiske og administrative system, Sv100	102
Diskret matematikk, Mk202	94
Dissertation M.Sc, Tr900	113
Distribusjonsplanlegging, Lo530	87
Dokumentbehandling og informasjonsstyring, In350	75
Elektronisk handel, Lo205	84
Engelsk I – for næringslivet, Sp301	100
Engelsk II - for næringslivet, Sp302	100
Entreprenørskap, innovasjon og teknologi, Ad615	60
Etikk, Ad620	61
Europeisk transportpolitikk, Tr500	110
Finansregnskap med analyse, BØ200	63
Finansregnskap med årsoppgjør I, BØ310	63
Finansregnskap med årsoppgjør II, BØ630	67
Forecasting, Lo955	92
Forkurs i matematikk, Mk001	93
Forkurs i regnskap, BØ001	62
Forvaltningsrett, Ju215	81
Fotballøkonomi – Den norske fotballnæringen, FØ201	69
Fotballøkonomi, FØ100	68
Godstransport, Tr610	112
Grafisk databehandling, In220	73
Heuristiske optimeringsmetoder, In740	78
Hovedoppgave, In500	76
Industriell kjøpsadferd, Lo200	84
Innføring i bedriftsøkonomi, BØ100	62
Innføring i informasjonsteknologi, In102	70
Innføring i investeringsanalyse, BØ101	62
Innføring i logistikk, Lo300	85
Innføring i markedsføring, BØ330	64
Innføring i matematikk A, Mk101	93
Innføring i matematikk B, Mk105	94
Innkjøps- og forsyningsteori, Lo702	89
Innkjøpsledelse, Lo505	85
Internasjonal skipsfart, Tr815	113
Internasjonal økonomi, SØ630	107
Internasjonale transport og distribusjon, Tr520	111
Introduksjon til logistikk og transportøkonomi, Lo110	84
IT strategi – IT ledelse, In750	79
IT-basert produktlogistikk, In730	78
Kandidatoppgave for Øk. adm. studenter, BØ450	66
Kollektivtransport, Tr410	109
Komparativ og internasjonal politikk, Sv202	103
Komponentbasert utvikling, In204	73
Konkurransestrategi, SØ510	106
Konsekvensanalyser, Tr530	111

Kunnskap og organisasjonslæring, Ad505	60
Kunnskapsflyt i regional utvikling, Ad602	60
Kvalitetsledelse, Lo525	86
Kyst- og luftfart, Tr450	110
Makroøkonomi, S�110	105
Mastergradoppgave, Lo950	92
Matematisk modellering og logistikk, Lo704	90
Matematiske metoder, Mk205	94
Menneske-maskin kommunikasjon, In105	70
Mikroprosessorteknikk, In625	77
Mikroøkonomi, S�210	105
Miljø- og ressursøkonomi, S�420	106
Modeller for lager og produksjonsstyring, Lo703	89
Modellering av forretningsprosesser (Business process modeling), In760	79
Nettverksdrift, In115	71
Norsk I - språk og kultur, Sp315	101
Numeriske metoder, Mk211	95
Objektorientert utvikling, In212	73
Offentlig �konomi, S�300	106
Olje- og gassmarkedet, Pt100	97
Olje- og gassteknologi, Pt400	97
Operasjonsanalyse, B�430	65
Operativsystemer, In240	74
Organisasjon, Ad150	59
Organisasjonsteori og offentlig politikk, Sv203	103
Politisk teori, tilnæringsmåter og grunnlagsproblemer, Sv120	103
Programmering, In150	72
Programmeringspraksis, In151	72
Programmeringsspråk og kompilorteknikk, In330	75
Proposal, Lo910	91
Prosjektoppgave - Fotballøkonomi, F�200	68
Prosjektoppgave, Ad625	61
Prosjektoppgave, Nettsystemer, In520	77
Prosjektoppgave, Systemutvikling, In530	77
Prosjektoppgave, Tr650	112
Prosjektstyring, In725	78
Regnskap og budsjettering i offentlig sektor, B�340	64
Rettslære I, Ju301	81
Rettslære II, Ju530	82
Revisjon I, Re300	98
Revisjon II, Re505	98
Robuste og sikre system, In380	76
Robuste System, In770	80
Ruteplanlegging, Lo620	88
Samferdselsplanlegging, Tr440	109
Samfunnsvitenskapelig metode og statistikk, Sv112	102
Seminarrekke i logistikk, Lo904	91
Simulering av logistikksystemer, Lo600	87
Skatterett I, Ju400	81
Skatterett II, Ju520	82
Spillteori og Fotballøkonomi, F�101	68
Statistikk I, Mk231	95
Statistikk II, Mk332	96
Stats- og kommunalkunnskap, Ad105	59
Strategi og ledelse, B�520	66
Styringsmodeller i logistikk for mastergradsstudenter, Lo705	90
Styringsmodeller i logistikk I, Lo501	85
Støttekurs i matematikk, Mk002	93
Systemering, In140	71
Transport- og lagerteknikk, Tr210	108
Transport, lokalisering og økonomisk utvikling, Tr400	108
Transportmodeller, Tr560	112
Transportøkonomi, Tr310	108
Tysk I - for næringslivet, Sp311	100
Tysk II - for næringslivet, Sp312	101
Utplassering i bedrift, Tr490	110
Vedlikehold og vedlikeholdsstyring, Pt500	97

Verdikjedeanalyse for mastergradsstuderter, Lo710	90
Verdikjedeanalyse, Lo510	86
Videregående finansregnskap, Bø540	67
Videregående programmering, In160	72

FORSKRIFT OM KRAV TIL BACHELORGRADEN VED HØGSKOLEN I MOLDE

Vedtatt av styret for Høgskolen i Molde 19.09.2002 med hjemmel i lov av 12. mai 1995 nr. 22 om universiteter og høyskoler §§ 45 og 46.

§ 1 Virkeområde

Forskriften omfatter krav og myndighet knyttet til bestemmelser om bachelorgraden ved Høgskolen i Molde.

§ 2 Definisjoner

I forskriften gjelder følgende definisjoner som er i tråd med foreslag fra Universitets- og høyskolerådets studieutvalg:

- Studiepoeng: Mål på omfang av et studium, der fullt studieår er normert til 60 studiepoeng.
Emne: Den minste studiepoenggivende enhet som kan inngå i et fag, en emnegruppe, et studieprogram eller en grad.
Fag: Beslektede emner som er samlet under én felles fagbetegnelse.
Emnegruppe: Kombinasjon av emner fra ett eller flere fag/fagområder som gjennom fag- eller studieplan er definert til å utgjøre en samlet enhet.
Studieprogram: Ett- eller flerårig studieløp med et definert innhold i henhold til fag- eller studieplan, som fører fram til en avsluttende eksamen eller grad.

§ 3 Krav til bachelorgraden

Graden bachelor oppnås på grunnlag av eksamen i fag, emner, emnegrupper eller studieprogram av minimum 180 studiepoengs omfang:

Grunnlaget for graden skal omfatte ett av følgende:

- a) Fullført 3-årig integrert yrkesrettet utdanning av 180 studiepoengs omfang
- b) Fullført 2-årig integrert yrkesrettet utdanning eller annet studieprogram av 120 poengs omfang kombinert med godkjent påbygging eller spesialisering innenfor samme eller andre fag/fagområder av minimum 60 studiepoengs omfang.
- c) Tre års normert studium/180 studiepoeng med faglig fordypning på minimum 80 studiepoeng kombinert med fordypning i ytterligere ett fag, emner eller emnegrupper på minimum 30 studiepoengs omfang. Frittstående emner (70 studiepoeng) som skal inngå i grunnlaget for graden, må være godkjente og hvert ha et omfang på minimum 10 studiepoeng.

For a) og b) stiller det krav om at grader

- uten nasjonal rammeplan eller forskrift må omfatte ett fag/studium eller et fordypningsemne på minimum 80 studiepoeng

Graden kan omfatte 10 studiepoeng tilsvarende examen philosophicum og 10 studiepoeng tilsvarende examen facultatum.

§ 4 Krav til minste studieenhet

Studieenheter som kan inngå i grunnlaget for graden under § 3 c er:

Fullførte enheter på minimum 10 studiepoeng. Mindre enheter kan godkjennes dersom de samlet utgjør minimum 10 studiepoeng innenfor samme fag/fagområde.

Med enhet menes emne eller emnegruppe.

§ 5 Reduksjon i studiepoeng

Lovens § 47 fastslår at institusjonene skal påse at det ikke gis dobbel uttelling for samme faginnhold. Overlapping i faginnhold mellom fag/emner/emnegrupper/studieprogram som inngår i grunnlaget for bachelorgraden kan ikke utgjøre mer enn 15 studiepoeng totalt. Overlapping ut over 15 studiepoeng må kompenseres.

§ 6 Overgangsordninger mellom gammel og ny gradsstruktur

Rammene for overgangsordninger er fastsatt i departementets brev av 05.10.2001.

Studenter som oppfyller kravene til bachelorgraden den dato forskriften trer i kraft eller senere, tildeles bachelorgraden.

En student kan ikke tildeles både graden bachelor og graden kandidata/candidatus magisterii (cand.mag.-graden) på grunnlag av samme utdanning/studium, selv om grunnlaget for tildeling av cand.mag.-graden i omfang går utover tildeling av bachelorgraden.

Studenter som på det tidspunktet denne forskriften trer i kraft har gjennomført studier og avlagt eksamen i fag/emner/emnegrupper med omfang minst 3 års normert studietid (180 studiepoeng) uten å oppfylle kravene til bachelorgraden, gis anledning til å fullføre studie som oppfyller kravene til cand.mag.-graden i løpet av en overgangsperiode på to år – dvs senest 01.08.2005.

Cand.mag.graden ved Høgskolen i Molde oppheves med virkning fra og med 01.08.2005.

§ 7 Vitnemål for oppnådd bachelorgrad

Vitnemål for oppnådd bachelorgrad etter forskriftens § 3a) eller b) utstedes automatisk til de kandidater som oppfyller kravene.

Vitnemål for oppnådd bachelorgrad etter forskriftens § 3c) utstedes etter søknad. Søkeren må selv dokumentere at kravene er oppfylt.

§ 8 Klagebehandling

Styrets klagenemnd er klageinstans for eventuell klage på avslag om bekreftelse på oppnådd bachelorgrad (vitnemål).

§ 9 Utfyllende regler

Styret for Høgskolen i Molde kan vedta utfyllende regler til denne forskriften.

§ 10 Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft fra 01.01.2003.

Merknader

Til § 3 Krav til bachelorgraden

Dybdekravet på 80 studiepoeng i bachelorgraden er satt for å sikre at graden tilfredsstillende den nasjonale mastergradsforskriftens fordypningskrav i opptaksgrunnlag til mastergrad.

§3a og b) Utdanninger eldre enn forskriftens dato, må ha et faglig innhold og omfang på samme nivå som utdanningene hadde på det tidspunkt forskriften trådte i kraft.

Øverste faglige instans ved den avdeling som gir bachelorgraden eller har ansvar for det aktuelle fagområdet, avgjør om eldre utdanninger oppfyller kravet til bachelorgraden.

Det vises til departementets brev av 29.10.1998 (ref 98/3703/cpo) og 23.12.1999 (ref 99/109/kav/bmj).

FORSKRIFT OM OPPTAK TIL MASTERGRADSSTUDIET I LOGISTIKK VED HØGSKOLEN I MOLDE

Vedtatt av styret ved Høgskolen i Molde 11.6.99, og revidert 27.2.03 med hjemmel i Lov om universiteter og høyskoler §§ 37 og 39, delegert i brev fra Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet 11.03.98.

§1. Opptaksgrunnlag

Opptaksgrunnlag for mastergradsstudiet er eksamener fra universiteter eller høyskoler som til sammen utgjør minst 180 studiepoeng.

§2 Krav til fagsammensetning

For opptak kreves enten:

- *Bestått eksamen i minimum 90 studiepoeng i økonomisk/administrative fag og/eller informatikk/matematikk.*

Opptakskomitéen (jfr. § 7) avgjør hvilke fag som kan godkjennes og avgjør etter en samlet vurdering om søkeren er kvalifisert for opptak.

§3 Beregning av konkurransepoeng

Søkerne rangeres på grunnlag av:

- a) En vektet gjennomsnittskarakter på grunnlag av 180 studiepoeng.
- b) 0,1 poeng pr. år i inntil 2 år for relevant praksis etter avsluttet grunnutdanning (180 sp.).
- c) 0,1 poeng for studium på minst 60 studiepoeng i tillegg til opptaksgrunnlaget, 0,2 poeng for 120 studiepoeng.

Poeng summen regnes ut ved at poeng etter pkt. b og c trekkes fra vektet gjennomsnittskarakter.

§4 Opptak utenom poengreglene

Inntil 25% av studieplassene kan tas opp utenom poengreglene. Det kan i vurderingen legges vekt på

- a) særlig relevant praksis
- b) hensynet til sammensetningen av kullet ut fra studentenes bakgrunn og erfaring

§5 Søknadsfrist. Forhåndsløfte

Søknadsfristen er 15. april. Frist for søknad om forhåndsløfte eller opptak utenom poengreglene (jfr. §3) er 1. mars. Forhåndsløfte kan gis til søkere som på søknadstidspunktet fyller opptakskravene, og som uten tvil ville ha kommet inn ved siste års opptak. Inntil 30% av studieplassene kan tildeles søkere som ber om forhåndsløfte.

§6 Frist for innsending av dokumentasjon

Frist for innsending av dokumentasjon for eksamen som avlegges eller praksis som avsluttes etter søknadsfristen, er 1. juli.

§7 Utsettelse av studieplass

Tildelt studieplass kan reserveres til året etter dersom det foreligger tungtveiende grunner. Ytterligere utsettelse innvilges ikke.

§8 Opptakskomité

Styret oppnevner egen opptakskomité for mastergradsstudiet i logistikk.

§9 Ikrafttreden

Forskriften trer i kraft f.o.m. studieåret 1999/2000

... fra årsstudier, bachelorgrad og mastergrad til doktorgrad

Høgskolen i Molde

Postboks 2110 • 6402 Molde • Telefon 71 21 40 00 • Faks 71 21 41 00 • post@himolde.no • www.himolde.no